

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้เรียบเรียงตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. การอ่าน
3. การเขียนสะกดคำ
4. แบบฝึกทักษะ
5. การเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD
6. การสอนแบบปกติ
7. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
8. แนวคิดเกี่ยวกับเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค
9. ความพึงพอใจ
10. บริบทโรงเรียนสหศาสน์วิทยาคม
11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
12. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ โดยกำหนดจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระดับโลก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 1) พร้อมกันนี้ได้ปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น (สำนักนายกรัฐมนตรี. 2542 : 1)

จากการวิจัยและติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรในช่วงระยะ 6 ปีที่ผ่านมา (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2546 ก., 2546 ข., 2548 ก., 2548 ข.; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2547; สำนักผู้ตรวจราชการและติดตามประเมินผล, 2548; สุวิมล ว่องวาณิช และนางลักขณ์ วิรัชชัย, 2547; Nutravong, 2002; Kittisunthorn, 2003) พบว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีจุดดีหลายประการ เช่น ช่วยส่งเสริมการกระจายอำนาจทางการศึกษาทำให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และมีแนวคิดและหลักการในการส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมอย่างชัดเจนอย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาดังกล่าว ยังได้สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นที่เป็นปัญหาและความไม่ชัดเจนของหลักสูตรหลายประการทั้งในส่วนของเอกสารหลักสูตร กระบวนการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ และผลผลิตที่เกิดจากการใช้หลักสูตร ได้แก่ ปัญหาความสับสนของผู้ปฏิบัติในระดับสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาส่วนใหญ่กำหนดสาระและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้มาก ทำให้เกิดปัญหาหลักสูตรเน้นการวัดและประเมินผลไม่สะท้อนมาตรฐานส่งผลต่อปัญหาการจัดทำเอกสารหลักสูตรฐานทางการศึกษาและการเทียบโอนผลการเรียน รวมทั้งปัญหาคุณภาพของผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์อันยังไม่เป็นที่น่าพอใจ

นอกจากนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรมและมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงามมีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สภาการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549 : 25) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 2)

จากข้อค้นพบในการศึกษาวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ผ่านมา ประกอบกับข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ 10 เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคนในสังคมไทยและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ในการพัฒนาเยาวชนสู่ศตวรรษที่ 21 จึงเกิดการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความเหมาะสมชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทักษะ กระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตรการเรียน การสอนในแต่ละระดับ นอกจากนี้ได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำของแต่ละกลุ่มสาระ การเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีไว้ในหลักสูตรแกนกลาง และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลา เรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้น อีกทั้งได้ปรับกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียน เกณฑ์การจบการศึกษาแต่ละระดับและเอกสารแสดงหลักฐานทางการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และมีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ

เอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นี้จัดทำขึ้น สำหรับท้องถิ่นและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในเอกสารนี้ ช่วยทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกระดับเห็นผลคาดหวังที่ต้องการ ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ชัดเจน ตลอดแนว ซึ่งจะสามารถช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่นและสถานศึกษาร่วมกัน พัฒนาหลักสูตรได้อย่างมั่นใจทำให้การจัดทำหลักสูตรในระดับสถานศึกษามีคุณภาพและมีความเป็นเอกภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้เกิดความชัดเจนเรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และช่วยแก้ปัญหาการเทียบโอนระหว่างสถานศึกษา ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติจนกระทั่งถึงสถานศึกษาจะต้องสะท้อนคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และ ตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเป็นกรอบทิศทาง ในการจัดการศึกษาทุกรูปแบบและครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 3)

การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวัง ได้ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบ

โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องในการวางแผน ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 3)

1.1 วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 4)

1.2 หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหลักการที่สำคัญ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 4)

1.2.1 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

1.2.2 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ

1.2.3 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

1.2.4 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้

1.2.5 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2.6 เป็นหลักสูตรการศึกษา สำหรับการศึกษาในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

1.3 จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับ

ผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 5)

1.3.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.3.2 มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

1.3.3 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

1.3.4 มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.3.5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมมีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

1.4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 6).

1.4.1 ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้องตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

1.4.2 ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

1.4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม

แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเองสังคมและสิ่งแวดล้อม

1.4.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

1.4.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสารการทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสม และมีคุณธรรม

1.5 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 7)

1.5.1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

1.5.2 ซื่อสัตย์สุจริต

1.5.3 มีวินัย

1.5.4 ใฝ่เรียนรู้

1.5.5 อยู่อย่างพอเพียง

1.5.6 มุ่งมั่นในการทำงาน

1.5.7 รักความเป็นไทย

1.5.8 มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

1.6 มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ

การเรียนรู้ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 8)

- 1.6.1 ภาษาไทย
- 1.6.2 คณิตศาสตร์
- 1.6.3 วิทยาศาสตร์
- 1.6.4 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 1.6.5 สุขศึกษาและพลศึกษา
- 1.6.6 ศิลปะ
- 1.6.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- 1.6.8 ภาษาต่างประเทศ

กล่าวโดยสรุป หลักสูตรแกนการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดหลักการ จุดหมายให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระและนำมาจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน องค์กรความรู้ คุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อใช้เป็นจุดหมายในการพัฒนาผู้เรียน

1.7 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรมนำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหาจัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ การสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

1.7.1 ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 3)

1.7.2 ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย(มัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6)

หลักสูตรได้มีการกำหนดรหัสกำกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เพื่อความเข้าใจและให้สื่อสารตรงกัน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 9)

ว 1.1 ป. ๑/๒

- ว : กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
- 1.1 : สาระที่ 1 มาตรฐานข้อที่ 1
- ป 1/2 : ตัวชี้วัดชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ข้อที่ 2

ต 2.3 ม.4-6/3

ต : กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

2.3 : สาระที่ 2 มาตรฐานข้อที่ 3

ม4-6/3 : ตัวชี้วัดชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ข้อที่ 3

1.8 สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำเป็นต้องเรียนรู้ โดยแบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 10)

ภาษาไทย : ความรู้ ทักษะและวัฒนธรรมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
ความชื่นชมการเห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทยและภูมิใจในภาษาประจำชาติ

คณิตศาสตร์ : การนำความรู้ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหาการดำเนินชีวิตและศึกษาต่อกรณีเหตุมีผลมีเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์พัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบ

วิทยาศาสตร์ : การนำความรู้และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ การคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล คิววิเคราะห์คิดสร้างสรรค์และจิตวิทยาศาสตร์

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม : การอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข การเป็นพลเมืองดีศรัทธาในหลักธรรมของศาสนาการเห็นคุณค่าของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ความรักชาติ และภูมิใจในความเป็นไทย

สุขศึกษาและพลศึกษา : ความรู้ทักษะและเจตคติในการสร้างเสริมสุขภาพพลานามัยของตนเองและผู้อื่น การป้องกันและปฏิบัติต่อสิ่งต่าง ๆ ที่มีผลต่อสุขภาพอย่างถูกวิธี และทักษะในการดำเนินชีวิต

ศิลปะ : ความรู้และทักษะในการคิดริเริ่ม จินตนาการสร้างสรรค์งานศิลปะสุนทรีย์ภาพและการเห็นคุณค่าทางศิลปะ

การงานอาชีพและเทคโนโลยี : ความรู้ ทักษะ และเจตคติในการทำงานการจัดการการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพและการใช้เทคโนโลยี

ภาษาต่างประเทศ : ความรู้ทักษะ เจตคติ และวัฒนธรรมการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร การแสวงหาความรู้และการประกอบอาชีพ

1.9 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยจำนวน 5 สาระ/มาตรฐาน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 12)

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิดความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ และสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทย อย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

1.10 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 20)

1.10.1 กิจกรรมแนะแนว

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียน และอาชีพ

สามารถปรับตนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจนักเรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

1.10.2 กิจกรรมนักเรียน

เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบการทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกันเอื้ออาทรและสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษา วิเคราะห์วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่ม ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับบุคลิกภาพของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษา และท้องถิ่นกิจกรรมนักเรียนประกอบด้วย

1. กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร

2. กิจกรรมชุมนุม ชมรม

1.10.3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความตั้งใจ ความเสียสละต่อสังคมมีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

1.11 ระดับการศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดเป็น 3 ระดับ ดังนี้

(กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 21)

1.11.1 ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6) การศึกษาระดับนี้เป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะการคิดพื้นฐานการติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมและพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้นจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

1.11.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3) เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตนเอง ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนบุคคล มีทักษะในการคิดวิจารณ์ญาณ คิดสร้างสรรค์ และคิด

แก้ปัญหา มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความดีงาม และมีความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ

1.11.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6) การศึกษาระดับนี้เน้นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน สนองตอบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ มีทักษะในการใช้วิทยาการและเทคโนโลยี ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ มุ่งพัฒนาตนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำ และผู้ให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ

1.12 การจัดเวลาเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมได้ตามความพร้อมและจุดเน้น โดยสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาและสภาพของผู้เรียน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 22)

1.12.1 ระดับชั้นประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนวันละไม่เกิน 5 ชั่วโมง

1.12.2 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียนวันละไม่เกิน 6 ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชาเท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก.)

1.12.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียนวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชา เท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก.)

1.13 โครงสร้างเวลาเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กรอบโครงสร้างเวลาเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 23)

กลุ่มสาระการเรียนรู้/ กิจกรรม	เวลาเรียน					
	ระดับประถมศึกษา					
กลุ่มสาระการเรียนรู้						
ภาษาไทย	200	200	200	160	160	160
คณิตศาสตร์	200	200	200	160	160	160
วิทยาศาสตร์	80	80	80	80	80	80
สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม	80	80	80	80	80	80
สุขศึกษาและพลศึกษา	80	80	80	80	80	80
ศิลปะ	80	80	80	80	80	80
การงานอาชีพและ เทคโนโลยี	40	40	40	80	80	80
ภาษาต่างประเทศ	40	40	40	80	80	80
รวมเวลาเรียน(พื้นฐาน)	800	800	800	800	800	800
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120	120	120	120	120	120
รายวิชา / กิจกรรม ที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติม ตามความพร้อมและ จุดเน้น	ปีละไม่เกิน 80 ชั่วโมง					
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	ไม่เกิน 1000 ชั่วโมง / ต่อปี					

1.14 การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน

ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 8

กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่าง ๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 25)

1.14.1 หลักการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง บุคคลและพัฒนาการทางสมองเน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม

1.14.2 กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการ การเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเอง ไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการ เรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้าง ความรู้ กระบวนการคิดกระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติลงมือทำจริง กระบวนการ จัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนา ลักษณะนิสัย

กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการ ฝึกฝน พัฒนาเพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมาย ของหลักสูตร ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.14.3 การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับ ผู้เรียน แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ / แหล่งเรียนรู้การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุ ตามเป้าหมายที่กำหนด

1.14.4 บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ทั้งผู้สอน

และผู้เรียนควรมีบทบาท ดังนี้

1) บทบาทของผู้สอน

1.1) ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผน การจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน

1.2) กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะ กระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ และความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอัน พึงประสงค์

1.3) ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่าง บุคคลและพัฒนาการทางสมองเพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย

1.4) จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิด การเรียนรู้

1.5) จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1.6) ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสม กับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน

1.7) วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้ง ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

2) บทบาทของผู้เรียน

2.1) กำหนดเป้าหมาย วางแผน และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง

2.2) เสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อความรู้ ตั้งคำถาม ทิศาคำตอบหรือหาแนวแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ

2.3) ลงมือปฏิบัติจริง สร้างสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

2.4) มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครู

2.5) ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

1.15 สื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้ อย่างมีประสิทธิภาพสื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์

สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมระดับพัฒนาการ และลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน

การจัดหาสื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเอง หรือปรับปรุงเลือกใช้อย่างมีคุณภาพจากสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาควรจัดให้มีอย่างพอเพียง เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานควรดำเนินการ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 27)

1.15.1. จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทั้งในสถานศึกษาและในชุมชนเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน สังคมโลก

1.15.2 จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียนเสริมความรู้ให้ผู้สอนรวมทั้งจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้

1.15.3 เลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลายสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

1.15.4 ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้อย่างเป็นระบบ

1.15.5 ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.15.6 จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ และสม่ำเสมอ

ในการจัดทำ การเลือกใช้ และการประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในสถานศึกษา ควรคำนึงถึงหลักการสำคัญของสื่อการเรียนรู้ เช่น ความสอดคล้องกับหลักสูตร วัตถุประสงค์ การเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน เนื้อหา มีความถูกต้องและทันสมัย ไม่กระทบความมั่นคงของชาติ ไม่ขัดต่อศีลธรรม มีการใช้ภาษา ที่ถูกต้อง รูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจง่าย และน่าสนใจ

1.16 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการคือการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียนในการพัฒนาคุณภาพ

การเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตาม ตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอัน พึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับ ไม่ว่าจะป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ การวัด และประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้ผลการประเมิน เป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียน ของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้ อย่างเต็มตามศักยภาพ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติมีรายละเอียด ดังนี้ (กระทรวง ศึกษาธิการ. 2551 : 28)

1.16.1 การประเมินระดับชั้นเรียน เป็นการวัดและประเมินผลที่อยู่ในกระบวนการ จัดการเรียนรู้ผู้สอนดำเนินการเป็นปกติและสม่ำเสมอ ในการจัดการเรียนการสอนใช้ เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลาย เช่น การซักถาม การสังเกต การตรวจการบ้าน การประเมิน โครรงาน การประเมินชิ้นงาน / ภาระงาน แฟ้มสะสมงาน การใช้แบบทดสอบ ฯลฯ โดยผู้สอนเป็นผู้ประเมินเองหรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน ผู้ปกครองร่วมประเมินในกรณีที่ไม่ผ่านตัวชี้วัดให้มีการสอนซ่อมเสริม

การประเมินระดับชั้นเรียนเป็นการตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีพัฒนา การความก้าวหน้าในการเรียนรู้ อันเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่ และมากน้อยเพียงใดมีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงและส่งเสริมในด้านใด นอกจากนี้ ยังเป็นข้อมูลให้ผู้สอนใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนของตนด้วย ทั้งนี้โดยสอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

1.16.2 การประเมินระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินที่สถานศึกษาดำเนิน การเพื่อตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนเป็นรายปี/ รายภาค ผลการประเมินการอ่าน คณิตวิเคราะห์ และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้เพื่อให้ได้ข้อมูล เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาว่าส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีจุดพัฒนาในด้านใด รวมทั้งสามารถนำผลการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษา เปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับชาติ ผลการประเมินระดับสถานศึกษาจะเป็นข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อการปรับปรุงนโยบาย หลักสูตร โครงการหรือวิธีการจัดการเรียนการสอน ตลอดจน

เพื่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามแนวทางการประกันคุณภาพ การศึกษาและการรายงานผลการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน

1.16.3 การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียน ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ตามภาระความรับผิดชอบ สามารถดำเนินการ โดยประเมินคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วย ข้อสอบมาตรฐานที่จัดทำและดำเนินการ โดยเขตพื้นที่การศึกษา หรือด้วยความร่วมมือกับ หน่วยงานต้นสังกัดในการดำเนินการจัดสอบ นอกจากนี้ยังได้จากการตรวจสอบทบทวนข้อมูล จากการประเมินระดับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

1.16.4 การประเมินระดับชาติ เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติตาม มาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียน ทุกคนที่เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมินผลจากการประเมินใช้เป็นข้อมูลในการเทียบเคียง คุณภาพการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ

ข้อมูลการประเมินในระดับต่าง ๆ ข้างต้นเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาใน การตรวจสอบทบทวนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ถือเป็นภาระความรับผิดชอบของสถานศึกษา ที่จะต้องจัดระบบดูแลช่วยเหลือ ปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียน ได้พัฒนาเต็ม ตามศักยภาพบนพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคลที่จำแนกตามสภาพปัญหาและ ความต้องการ ได้แก่ กลุ่มผู้เรียนทั่วไปกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มผู้เรียนที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาด้านวินัยและพฤติกรรม กลุ่มผู้เรียนที่ปฎิเสธ โรงเรียน กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มพิการทางร่างกายและสติปัญญา เป็นต้น ข้อมูลจากการประเมินจึงเป็นหัวใจของสถานศึกษาในการดำเนินการช่วยเหลือผู้เรียน ได้ทันทั่วที่เป็นโอกาสให้ผู้เรียน ได้รับการพัฒนาและประสบความสำเร็จในการเรียน

สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัด และประเมินผลการเรียนของสถานศึกษาให้สอดคล้อง และเป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนว ปฏิบัติที่เป็นข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บุคลากรที่ เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน

2. การอ่าน

ผู้วิจัยได้นำสาระสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเสนอไว้ ดังนี้

2.1 ความหมายของการอ่าน

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2537 : 1) กล่าวว่า การอ่านเป็นลำดับขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยค ข้อความและเรื่องราวของสารซึ่งผู้อ่านสามารถบอกความหมายได้

ทัศนีย์ ศุภเมธี (2534 : 79) กล่าวว่า การอ่านคือ การแปลสัญลักษณ์ที่เขียนหรือพิมพ์ให้มีความหมายออกมาเป็นสัญลักษณ์ สัญลักษณ์ในภาษาไทย คือ คำ ข้อความ จึงเป็นเรื่องสำคัญมากในการสอนอ่านแก่เด็กแรกเรียน นักเรียนจะต้องเข้าใจความหมายและนำไปใช้ในการฟัง พูด และเขียนได้อย่างถูกต้อง

พิศุต ภูมิแสน (2539 : 14) ได้ให้ความหมายการอ่านไว้ คือ กระบวนการทางความคิดในการจับใจความแปลความ ตีความ และขยายความจากสัญลักษณ์หรือตัวอักษร โดยอาศัยประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน

จินตนา ไบกาชูยี (2528 : 2 - 7) ได้เสนอว่า การอ่านของเด็กระดับประถมศึกษา มีจุดมุ่งหมาย 3 ประการ ดังนี้

1. ให้อ่านได้ หมายถึง การพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กตั้งแต่เริ่มต้น การอ่าน พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ อ่านคำ กลุ่มคำที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย
2. อ่านเพื่อใช้เป็นเครื่องมือหาความรู้ หมายถึง ความสามารถในการอ่านที่นักเรียนนำไปใช้ในการหาความรู้อื่น ๆ
3. อ่านเพื่อความสนุกสนานบันเทิงใจ หมายถึง นักเรียนรู้จักใช้การอ่านเพื่อความบันเทิงสนุกสนาน เป็นการพักผ่อนอย่างหนึ่ง

วรณี โสมประยูร (2542 : 121) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางสมองที่ต้องใช้สายตาสัมผัสตัวอักษรหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ รับรู้และเข้าใจความหมายของคำหรือสัญลักษณ์ โดยแปลออกมาเป็นความหมายที่ใช้สื่อความคิดและความรู้ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านให้เข้าใจตรงกัน และผู้อ่านสามารถนำเอาความหมายนั้น ๆ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้

สรุปได้ว่า การอ่านคือ การแปลสัญลักษณ์ที่เขียนหรือพิมพ์ให้มีความหมายออกมาเป็นสัญลักษณ์ โดยใช้สายตาสัมผัสตัวอักษรหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ รับรู้และเข้าใจความหมายของคำหรือสัญลักษณ์ โดยแปลออกมาเป็นความหมายที่ใช้สื่อความคิดและความรู้ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านให้เข้าใจตรงกัน

2.2 จุดมุ่งหมายของการอ่าน

ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของกระทรวงศึกษาธิการ (2520 : 32) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ ดังนี้

1. อ่านได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว รวดเร็ว
2. อ่านจับใจความได้ และเข้าใจได้ถูกต้อง
3. อ่านได้โดยไม่ต้องอ่านย้อนหน้าย้อนหลัง
4. ใจความสัมพันธ์ในเนื้อเรื่อง รู้รายละเอียด สามารถขยายความได้
5. ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้
6. วิเคราะห์เรื่องที่อ่านได้
7. เข้าใจความรู้สึกและอารมณ์ในเรื่องที่อ่านได้
8. อ่านในใจได้โดยไม่ทำปากขมุขมิบ
9. เข้าใจจุดประสงค์และเจตคติของผู้เขียนได้

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2537 : 4) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ดังนี้

1. ตอบสนองอารมณ์ที่ผู้อ่านพอใจ เช่น รัก ชอบ โกรธ เสียใจ และดีใจ
2. ช่วยให้เกิดความต้องการในชีวิตประจำวัน เพราะการอ่านจะช่วยชดเชยอารมณ์ที่ขาดหายไปและช่วยตอบสนองความต้องการในส่วนของอารมณ์ หรือความรู้สึกที่ต้องการ

3. ติดตามเรื่องที่ได้รับฟังจากผู้อื่น
4. ส่งเสริมให้มีความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยแนวทางจากเรื่องที่อ่าน
5. ส่งเสริมให้มีความกระตือรือร้นในการอ่านเรื่องอื่น ๆ มากขึ้น
6. รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
7. ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของสมอง
8. ช่วยให้มีความรู้เพิ่มขึ้น สามารถใช้ประกอบการเรียนวิชาอื่น ๆ
9. รู้จักสถานที่ที่ไม่สามารถเดินทางไปเยือน แต่สามารถหาประสบการณ์ได้จากการอ่าน
10. มีความคิดเป็นอิสระในเรื่องที่จะอ่าน
11. มีความเฉลียวฉลาด โดยอาศัยความรู้และแนวคิดจากการอ่านไปสนทนาโต้ตอบกับผู้อื่นได้
12. เป็นการใช้เวลาพักผ่อน

13. ส่งเสริมการฝึกทักษะการอ่าน จากขั้นพื้นฐานไปสู่ขั้นที่สูงขึ้น
14. เป็นการฝึกให้มีระดับความคิดสูงขึ้น
15. ช่วยให้มีสุขภาพจิตดีขึ้น
16. ส่งเสริมให้ผู้อ่านมีน้ำใจเป็นนักกีฬา
17. ช่วยให้ผู้อ่านมีหูกว้างตาไกลมากยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการอ่าน คือ เพื่อให้ผู้อ่านมีความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยแนวทางจากเรื่องที่อ่าน รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของสมอง มีความคิดเป็นอิสระมีความเฉลียวฉลาด โดยอาศัยความรู้และแนวคิดจากการอ่านไปสนทนาโต้ตอบกับผู้อื่นได้ ช่วยให้มีสุขภาพจิตดีขึ้นและช่วยให้อ่านมีหูกว้างตาไกลมากยิ่งขึ้น

2.3 ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่ง การอ่านทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้ ความคิด และพัฒนาสติปัญญาให้รู้และก้าวทันโลก ดังคำกล่าวต่อไปนี้

ประเทิน มหาจันทร์ (2530 : 161) ได้สรุปความสำคัญของการอ่านไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้ได้รับความรู้หรือสนองในสิ่งที่อยากรู้ การอ่านจะทำให้ได้รับความรู้ ข้อมูลแจ่มแจ้งและชัดเจนกว่าการฟัง
2. ช่วยในการพัฒนาตนเองทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยนำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาปรับปรุงพัฒนาชีวิตของตนให้ดีขึ้น
3. ช่วยปรับปรุงสถานภาพของตนให้ดีขึ้น พัฒนาอาชีพของตนให้ก้าวหน้าจากการอ่าน
4. ช่วยให้เกิดความเพลิดเพลิน ช่วยผ่อนคลายอารมณ์
5. ช่วยให้มีชีวิตปลอดภัยและพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้า เพราะถ้าประชาชน

อ่านหนังสือได้จะปฏิบัติตามกฎหมายได้ถูกต้อง เกิดความสงบสุขในบ้านเมือง

สุวรรณดี โสมประยูร (2542 : 121 - 122) ได้ให้ความสำคัญของการอ่านไว้ ดังนี้

1. การอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการศึกษาเล่าเรียนทุกระดับ ผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยทักษะการอ่านทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของวิชาการต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองได้รับความรู้และประสบการณ์ตามที่ต้องการ
2. ในชีวิตประจำวันโดยทั่วไป คนเราต้องอาศัยการอ่านติดต่อกับสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจกับบุคคลอื่นร่วมไปกับทักษะการฟัง การพูดและการเขียน ทั้งในด้านภารกิจ

ส่วนตัวและการประกอบอาชีพการงานต่าง ๆ ในสังคม

3. การอ่านช่วยให้บุคคลสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากสิ่งที่อ่านไปปรับปรุงและพัฒนาอาชีพหรือธุรกิจการงานที่ตัวเองกระทำอยู่ให้เจริญก้าวหน้า และประสบความสำเร็จได้ในที่สุด

4. การอ่านสามารถสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคลในด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เช่น ช่วยให้มีมั่นคงปลอดภัย ช่วยให้ได้รับประสบการณ์ใหม่ ช่วยให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ช่วยให้มีเกียรติยศและชื่อเสียง ฯลฯ

5. การอ่านทั้งหลายจะส่งเสริมให้บุคคลได้ขยายความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้นอย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง ทำให้เป็นผู้รอบรู้ เกิดความมั่นใจในการพูดปราศรัย การบรรยาย หรือการอภิปรายปัญหาต่าง ๆ นับว่าเป็นการเพิ่มบุคลิกภาพและความน่าเชื่อถือให้แก่ตนเอง

6. การอ่านหนังสือหรือสิ่งพิมพ์หลายชนิดนับว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการที่น่าสนใจมาก เช่น อ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร นวนิยาย การ์ตูน ฯลฯ เป็นการช่วยให้บุคคลรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเกิดความเพลิดเพลินสนุกสนานได้เป็นอย่างดี

7. การอ่านเรื่องราวต่าง ๆ ในอดีต เช่น ศิลาจารึก ประวัติศาสตร์ เอกสารสำคัญ วรรณคดี ฯลฯ จะช่วยให้ผู้อ่านรู้จักอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของคนไทยเอาไว้ และสามารถพัฒนาให้เจริญรุ่งเรืองต่อไปได้

ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจนะ (2525 : 16) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านเอาไว้ว่า การอ่านเป็นสิ่งจำเป็นและก่อให้เกิดประโยชน์แก่มนุษย์ทุกด้าน ทุกโอกาสทั้งในด้านการศึกษาค้นคว้าความรู้ การประกอบอาชีพ และการพักผ่อนหย่อนใจ การอ่านช่วยส่งเสริมความรู้ ความคิดของเราให้เพิ่มพูนขึ้น

สุนันทา มันเศรษฐวิทย์ (2537 : 1) ได้ให้ความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการเสาะแสวงหาความรู้ การรู้และใช้วิธีการอ่านที่ถูกต้องจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้อ่านทุกคน การรู้จักฝึกฝนอ่านสม่ำเสมอก็จะช่วยให้ผู้อ่านมีพื้นฐานในการอ่านที่ดี ทั้งจะช่วยให้เกิดความชำนาญและมีความรู้กว้างขวางด้วย

ประเทิน มหาจันทร์ (2530 : 31) ได้แบ่งลักษณะของการอ่านเป็น 2 กระบวนการ ดังนี้

1. กระบวนการทางสมอง ขณะที่สายตากวาดไปอย่างมีจังหวะตามเส้นบรรทัดของตัวอักษร สัมผัสต่าง ๆ จะรับรู้และสมองจะแปลความหมายทันที ดังนั้นกระบวนการทั้งสองจึงมีความสำคัญเท่าเทียมกัน กระบวนการทางสมองขึ้นอยู่กับกระบวนการทางกายเป็นอัน

มากเพราะการรับรู้ทางสายตาเป็นการเริ่มต้นของการอ่าน

2. กระบวนการทางกาย เมื่อร่างกายตอบสนองต่อสัญลักษณ์ที่สายตามองเห็น ซึ่งประกอบด้วยทักษะการเคลื่อนไหวของสายตาซึ่งส่งผ่านไปยังสมอง

สรุปได้ว่า การอ่านจะช่วยพัฒนาสติปัญญา อารมณ์ สังคม ช่วยให้เกิดความเพลิดเพลินและนำความรู้ประสบการณ์จากการอ่านไปปรับปรุงพัฒนาอาชีพหรือธุรกิจการทำงาน ที่ตัวเองกระทำอยู่ให้เจริญก้าวหน้าและประสบความสำเร็จในชีวิต

2.4 ประเภทของการอ่าน

วรรณิ โสุมประยูร (2542 : 126 - 127) แบ่งประเภทของการอ่านตามหลักต่าง ๆ ดังนี้

1. การแบ่งประเภทการอ่านโดยคำนึงถึงเสียงเป็นหลักจะแยกได้เป็น 2 ชนิด
 - 1.1 การอ่านออกเสียง (Oral reading)
 - 1.2 การอ่านในใจ (Silent reading)
2. การแบ่งประเภทการอ่านโดยยึดสื่อที่นำมาใช้อ่านจะแยกได้เป็น 3 ชนิด
 - 2.1 อ่านนิทาน นวนิยาย เพื่อความเพลิดเพลิน
 - 2.2 อ่านสารคดี เพื่อศึกษาหาความรู้
 - 2.3 อ่านวิธีการ เพื่อเข้าใจการปฏิบัติหรือกระบวนการ
3. การแบ่งประเภทการอ่านโดยพิจารณาวิธีการอ่านเป็นหลักจะแยกได้

เป็น 6 ชนิด

- 3.1 การอ่านค้นหาความรู้และคำตอบ
 - 3.2 การอ่านแบบจับใจความสำคัญ
 - 3.3 การอ่านแบบหารายละเอียดตามลำดับเหตุการณ์
 - 3.4 การอ่านแบบหารายละเอียดทุก ๆ คำเพื่อปฏิบัติ
 - 3.5 การอ่านแบบวิเคราะห์วิจารณ์
 - 3.6 การอ่านแบบวิจารณ์ญาณ
4. การแบ่งประเภทการอ่านโดยเน้นที่ความมุ่งหมายในการอ่าน จะแยกได้

เป็น 10 ชนิด

- 4.1 การอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้
- 4.2 การอ่านเพื่อค้นหาคำตอบ
- 4.3 การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ

- 4.4 การอ่านเพื่อลำดับเหตุการณ์
- 4.5 การอ่านเพื่อสรุปความหรือย่อความ
- 4.6 การอ่านเพื่อหารายละเอียดของเรื่อง
- 4.7 การอ่านเพื่อจัดทำรายงาน
- 4.8 การอ่านเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลหรือข่าวสาร
- 4.9 การอ่านเพื่อปฏิบัติตามคำแนะนำหรือคำสั่ง
- 4.10 การอ่านเพื่อธุรกิจหรือการพาณิชย์

สรุปได้ว่า ประเภทของการอ่านแบ่งตามลักษณะวิธีการ คือ การอ่านโดยคำนึงถึงเสียงเป็นหลักการอ่าน โดยยึดเอาสื่อที่นำมาอ่าน การอ่านโดยพิจารณาวิธีการอ่าน การอ่านโดยเน้นความมุ่งหมายในการอ่าน

2.5 พฤติกรรมการอ่าน

สุบินรัตน์ รัตนศิลา (2537 : 35) ได้แบ่งพฤติกรรมการอ่านเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การอ่านออก (อ่านออกเสียง,อ่านในใจ) คือ อ่านแล้วเข้าใจเนื้อเรื่องสาระในระดับประถมศึกษา มักจะกล่าวอย่างตรงไปตรงมา แต่สาระในระดับที่สูงกว่าที่กล่าวมา มักจะมีความหมายแฝงหรือซ่อนความนัย

2. การอ่านคล่องเป็นพฤติกรรมการอ่านในใจ ซึ่งเป็นพฤติกรรมการอ่านที่อยู่ในขั้นที่สูงกว่าการอ่านออก

3. การอ่านเข้าใจเรื่อง คือ อ่านแล้วจับประเด็นของเรื่องได้ รู้หรือเข้าใจความหมายของสารนั้น ๆ

4. อ่านแล้วแยกแยะ คือ แยกแยะชนิดของข้อความได้ซึ่งเป็นการอ่านอย่างละเอียดหรือการอ่านอย่างวิเคราะห์อันเป็นผลให้เกิดวิจารณ์ญาณความเข้าใจในการอ่าน

สุพิมพ์ ศรีวรพันธ์สกุล (2521 : 8) กล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่านเป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งต่อการศึกษา นักเรียนที่มีความสามารถทางความเข้าใจในการอ่านสูงจะสามารถอ่านตามข้อความต่าง ๆ แม้แต่การ์ตูนได้โดยมีความเข้าใจถูกต้องและรวดเร็ว ทำให้เป็นผู้ที่มีเหตุผล มีความสามารถในการใช้วิจารณ์ญาณประเมินค่า สรุปความได้เข้าใจจึงนับว่าเป็นพื้นฐานทางวิชาการและเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นยิ่ง

สุวัฒน์ จันทร์ลอย (2527 : 11) กล่าวว่า ความเข้าใจการอ่านเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการศึกษาและประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ของแต่ละบุคคลถือเป็นองค์ประกอบสำคัญ

ของการอ่านอย่างยิ่ง ถ้าอ่านแล้วไม่เข้าใจเรื่องที่อ่านก็อาจกล่าวได้ว่าการอ่านที่แท้จริงยังไม่เกิดขึ้นและยังทำให้เสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์อีกด้วย

ชวาล แพรัตกุล (2522 : 134) ได้กล่าวถึงความเข้าใจเป็นพื้นฐานของปัญญา มีอยู่ 3 ขั้นตอน คือ

1. การแปลความ คือ การถ่ายทอดความสำคัญของสิ่งต่าง ๆ ได้โดยการแปลความหมายตามเรื่องราว ซึ่งเป็นความหมายที่ถูกต้องและใช้ได้สำหรับเรื่องนั้น ๆ ไม่ใช่เป็นการแปลคำศัพท์ออกมาตรง ๆ ตามที่ปรากฏในพจนานุกรม

2. การตีความ คือ การเก็บความหมายเดิมที่ผู้เขียนแสดงไว้ในส่วนต่าง ๆ ของเรื่องที่เป็นส่วนย่อย ๆ จนสามารถนำมากล่าวให้ได้ความหมายใหม่ อีกนัยหนึ่งมีลักษณะแปลจากการแปลความของแต่ละส่วนย่อย ๆ ภายในเรื่องราวนั้นจนสามารถย่อเรื่องราวให้เป็นข้อสรุปได้

3. การขยายความ คือ การขยายความของเรื่องให้กว้างลึกและไกลกว่าข้อเท็จจริงในเรื่องนั้น

สรุปได้ว่า การอ่าน คือการแปลความหมายหรือการถ่ายทอดความสำคัญของสิ่งต่าง ๆ ผ่านทางสายตาเพื่อจับประเด็นสำคัญและรู้หรือเข้าใจความหมายของสารนั้น ๆ แล้วนำมาขยายความของเรื่องให้กว้างลึก ไกลกว่าข้อเท็จจริงในเรื่องนั้น

2.6 องค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

สุรินทร์ มั่นเศรษฐวิทย์ (2537 : 5) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการอ่านว่า การอ่านที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องหลายอย่าง ได้แก่ องค์ประกอบทางสังคม องค์ประกอบทางด้านความพร้อม และองค์ประกอบทางด้านโรงเรียน

วรรณิ โสมประยูร (2542 : 122) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบในการอ่านของเด็กสรุปได้ว่า

1. องค์ประกอบทางด้านร่างกาย
 - 1.1 สายตา
 - 1.2 ปาก
 - 1.3 หู
2. องค์ประกอบทางด้านจิตใจ
 - 2.1 ความต้องการ

- 2.2 ความสนใจ
- 2.3 ความศรัทธา
3. องค์ประกอบทางด้านสติปัญญา
 - 3.1 ความสามารถในการรับรู้
 - 3.2 ความสามารถในการนำประสบการณ์เดิมไปใช้
 - 3.3 ความสามารถในการใช้ภาษาให้ถูกต้อง
 - 3.4 ความสามารถในการเรียน
4. องค์ประกอบทางด้านประสบการณ์พื้นฐาน
5. องค์ประกอบทางด้านวุฒิภาวะ อารมณ์ แรงจูงใจและบุคลิกภาพ
6. องค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อม

สรุปได้ว่า การอ่านประกอบความพร้อมหลายด้าน คือ ความพร้อมทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ประสบการณ์ วุฒิภาวะอารมณ์ แรงจูงใจและบุคลิกภาพและความพร้อมทางด้านสิ่งแวดล้อม

2.7 ปัญหาสำคัญที่มีผลต่อการอ่าน

ศุภนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2537 :8) ได้กล่าวถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการอ่านว่ามี 3 ประการ คือ

1. ปัญหาที่เกี่ยวกับตัวครู ครูไม่เข้าใจวิธีการสอนอ่านอย่างแท้จริง
2. ปัญหาที่มาจากตัวนักเรียน ซึ่งมาจากสังคมที่ลักษณะแตกต่างกันและมีระดับความสามารถในการอ่านก็แตกต่างกัน
3. ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทางโรงเรียน วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการพัฒนาการอ่านไม่เพียงพอ รัฐไม่สามารถจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อความต้องการ

สรุปได้ว่า ปัญหาเกี่ยวกับการอ่านนั้นมีสาเหตุมาจาก 3 ประการ คือ ปัญหาเกิดจากครู ปัญหาเกิดจากตัวนักเรียนและปัญหาเกิดจากโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ความไม่พร้อมในการจัดการวัสดุอุปกรณ์

3. การเขียนสะกดคำ

ผู้วิจัยได้นำสาระสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเสนอไว้ ดังนี้

3.1 ความหมายของการเขียนสะกดคำ

ความหมายของการเขียนสะกดคำมีนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมาย

ของการเขียนสะกดคำไว้ ดังนี้

ชิน โปริอ่อน (2526 : 11) กล่าวว่า การเขียนสะกดคำ หมายถึงความสามารถของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่สามารถเขียนสะกดคำหนึ่งโดยเรียนพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ให้ถูกต้องตามที่ ๆ ควรอยู่และถูกต้องตามหลักพจนานุกรม

วชิระ จันทาโทอ่อน (2532 : 27) กล่าวว่า การเขียนสะกดคำ คือ ความสามารถในการเขียนเรียงคำตามลำดับพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ตัวสะกด ได้ถูกต้องและสามารถนำหลักการเขียนไปใช้ประโยชน์ได้

อดุลย์ ภูปลี้ม (2539 : 10) กล่าวว่า การเขียนสะกดคำ คือ วิธีการจัดเรียงลำดับพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ภายในคำนั้น ๆ ได้ถูกต้องตามพจนานุกรมลับราชบัณฑิตยสถาน เพื่อจะช่วยให้ผู้เรียนออกเสียง ได้ชัดเจนและเขียนคำนั้นได้ถูกต้องรู้หลักเกณฑ์ในการเขียนและสามารถนำสิ่งที่เขียนไปใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้

สรุปได้ว่า การเขียนสะกดคำ คือ วิธีการจัดเรียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ตัวสะกดให้เป็นคำที่ถูกต้องตามพจนานุกรมลับราชบัณฑิตยสถาน และมีความหมายสามารถนำคำที่เขียนนั้นไปใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้

3.2 ความสำคัญของการเขียนสะกดคำ

วรรณิ โสภประยูร (2542 : 156) กล่าวว่า การเขียนสะกดคำเป็นพื้นฐานที่จำเป็นของการเขียนอย่างหนึ่ง เพราะเด็กต้องรู้จักสะกดคำได้ถูกต้องก่อน จึงสามารถเขียนเป็นประโยคและเรื่องราวได้ ถ้าเด็กเขียนสะกดคำไม่ได้ เด็กจะไม่สามารถเข้าใจเรื่องจากผู้อื่นและแสดงให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนเองไม่ได้ กล่าวคือสื่อสารกันไม่ได้นั่นเอง ดังนั้นการเขียนสะกดคำให้ถูกต้องนับว่าเป็นสิ่งสำคัญมากในการเขียน เด็กควรเขียนสะกดคำให้ถูกต้องเสียแต่เริ่มเรียนคำ เพื่อช่วยให้เด็กรู้จักคำต่าง ๆ ที่จำเป็นในชีวิตประจำวันและช่วยให้เด็กใช้คำต่าง ๆ ได้ถูกต้องและกว้างขวาง แต่การสอนสะกดคำจะได้ผลดีต่อเมื่อครูเอาวิธีสอนเป็นคำและประโยคมาเป็นบันไดขั้นต้นเสียก่อนแล้วจึงสอนแจกลูกและผันอักษร เพราะการสอนคำให้เด็กผันอักษรจะทำให้เด็กได้ฟังเสียงคำและได้เปล่งเสียงคำ พร้อมกับมองเห็นภาพตัวอักษรที่คู่กับเสียงนั้น การสอนแจกลูกและการผันอักษร จึงเป็นวิธีพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำได้ผลดี เนื่องจากการเขียนสะกดคำมีความสำคัญดังกล่าวครูจึงจำเป็นต้องรู้จักการสะกดคำเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมให้นักเรียนเขียนสะกดคำเป็นคำและเป็นประโยค สำหรับเรื่องการเขียนสะกดคำนี้ปรากฏทั่วไปว่ามีคำที่เขียนยากตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งสอดคล้องกันตลอดทั้ง 4 ระดับชั้น มีดังต่อไปนี้

คำที่มีหลายพยางค์ เช่น สนุกสนาน ประเพณี พฤษภศัคดี ตะลิ่งพริงเพริด
คำที่ประและไม่ประวิสรรชนีย์ เช่น สะอาด สะดวก สบาย พะเนิน ทะมึน
ประณีต รหัส ก็จะมีลักษณะ จะมักเขม่น กะโผลกกะเผลก

คำที่มีรูปวรรณยุกต์ไม่ตรงกับกรออกเสียง เช่น เหล้า ทุ่ง ลอกแตก เดินเลื้อ
เย็นเยื่อ

คำที่ใช้ ใ, ใ-, ัย เช่น จาระโน เห่งโหลไคลย้อย อัยการ รัตนตรัย

คำที่มีสระผสม เช่น เลี้ยง เตี้ยว เพื่อน เหมือน

คำที่มีเครื่องหมายทัณฑฆาตกำกับ เช่น ประโยชน์ สัตว์ เสาร์ พิสูจน์ ปราชญ์
มหันต์ พิพิธภัณฑ์ หลักเกณฑ์ บัลลังก์ กุมภาพันธุ์

คำพ้องเสียง เช่น หน้า-นำ โจทย์-โจทก์ แล้-แซ่ กัณฑ์-กรรม ชัน-ขรรค์

คำลดรูปหรือเปลี่ยนรูปสระเมื่อมีตัวสะกด เช่น ขวน พบ พิสดาร อันธพาล

คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงมาตรา เช่น รูป โรค โทษ อัยาศัย อารณา อุปสรรค

คำที่มีอักษรนำ เช่น ขนม ตลาด ถนน ขมูบขมิบ เขี่ยน แล้ลม ถมิ่งหึ่ง

คำที่มี ห นำ และ อ นำ เช่น หย่า หลาย แหลม หย่า อยู่ อยาก

คำที่ใช้ ร ล ว ควบกล้ำ เช่น กล้าย มะพร้าว กลับ กวาด ความ ตรากตรำ
พลัดพราว ขลุกลัก เกลี่ยกล่อม สรวล

คำที่ใช้ รร (ร หัน) เช่น บรรทัด รูปพรรณ อุปสรรค สรรพคุณ จารกรรม

คำที่มีความหมายเป็นนามธรรม เช่น ความสุข ความซื่อสัตย์ เวทมนตร์
ไสยศาสตร์

คำราชาศัพท์ เช่น เชษฐา เถลิงพระชมพรรษา พระบรมราชานุญาติ

คำที่ใช้ในบทประพันธ์ประเภทร้อยกรอง เช่น บทมालย์ จันทาล อาชรรม์

คำที่มาจากภาษาอังกฤษ เช่น ไนลอน เต็นท์ แท็งก์ เช็ต ฟิล์ม แอลกอฮอล์

คำพิเศษและคำที่มีกฏยกเว้น เช่น ซาคี จริง สัปดาห้ สังเกต ศีรษะ โอกาส

บุบผา ชังพุก (2542 : 4) ให้ความสำคัญของการเขียนสะกดคำไว้ว่า การเขียนสะกด
คำ เป็นทักษะที่จำเป็นในการวางพื้นฐานของการเรียนด้านอื่น ๆ เพราะนักเรียนสามารถนำ
ประโยชน์จากการเขียนสะกดคำไปใช้กับวิชาอื่น ๆ อีก ถ้าเขียนสะกดคำได้ถูกต้องรวดเร็ว
ก็สามารถเข้าใจและเรียนวิชาอื่น ๆ ได้อีกด้วย แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าเขียนสะกดคำผิด
ก็จะก่อให้เกิดผลเสียหายหลายประการ เช่น ผู้อ่านตีความหมายผิดทำให้ไม่เข้าใจข้อความ
ที่เขียนในที่สุดการสื่อสาร

ก็ล้มเหลว งานเขียนก็ด้อยคุณค่าไป

การเขียนสะกดคำ นับว่าเป็นทักษะการเขียนที่สำคัญมาก ครูผู้สอนภาษาไทยทุกคน ควรจะได้ฝึกฝนให้นักเรียนเขียนสะกดคำให้ถูกต้อง เพราะเป็นขั้นพื้นฐานของการเขียน ด้านอื่น ๆ ถ้าเด็กเขียนได้ถูกต้อง เด็กจะสามารถนำประโยชน์จากการเขียนไปใช้ในวิชาอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 หลักการสอนเขียนสะกดคำ

สนิท สัตโยภาส (2532 : 90 - 93) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายในการสอนเขียนสะกดคำ ก็เพื่อจะให้เด็กเขียนคำต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ได้ถูกต้องตามหลักภาษาและความนิยม คำที่นำมาให้เขียนต้องเป็นคำที่เด็กอ่านได้แล้ว อาจเขียนปริศนาคำทาย เขียนไทยตามคำบอกและ คำที่เขียนผิดเสมอ ๆ ควรฝึกให้เด็กใช้พจนานุกรม

กรมวิชาการ (2535 ก : ญ) ได้เสนอแนวการสอนสะกดคำจากแบบฝึกในหนังสือ เรียนไว้ดังนี้

1. อ่านพยัญชนะและสระเพื่อจำรูปพยัญชนะและสระให้ได้
2. อ่านสะกดคำและแจกลูก
3. อ่านเป็นคำสะกดและดูรูปภาพประกอบ
4. อ่านสะกดคำและอ่านเป็นคำแล้วให้คิดและเขียนจนคล่อง

วรรณิ โสภประยูร และรัชณี ศรีไพรวรรณ (2537 : 542 - 543) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการเขียนสะกดคำ ดังนี้

1. ให้นักเรียนเขียนสะกดคำต่าง ๆ ได้ถูกต้องตามแบบแผนผังนิยมใช้กันและ ตรงตามความหมายของคำ

2. ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคำต่าง ๆ ได้กว้างขวาง
3. ให้นักเรียนค้นคว้าและหาคำใหม่ได้ตามต้องการ
4. ให้นักเรียนรู้จักคำต่าง ๆ ที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน
5. ให้นักเรียนออกเสียงคำต่าง ๆ ได้ถูกต้อง

นอกจากนี้ได้เสนอแนะกิจกรรมพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำหลายวิธี โดยเรียง จากวิธีที่ง่ายไปหายาก ดังนี้

1. กิจกรรมแบบแจกลูก เป็นวิธีแจกลูกเพื่ออ่านและฝึกเขียนคำเบื้องต้น โดยครูกำหนดพยัญชนะให้หนึ่งตัว แล้วให้นักเรียนเขียนแจกลูกไปตามสระ และในทางกลับกันครูกำหนดสระให้แล้วให้นักเรียนหาพยัญชนะที่รู้จักมาเขียนแจกลูก

2. กิจกรรมประสมอักษรเป็นการนำสระ พยัญชนะ วรรณยุกต์มาประสมกัน ออกเสียงเป็นพยางค์หนึ่ง เช่น กะ กา หา คี แล้วค่อย ๆ เพิ่มตัวสะกด

3. กิจกรรมการเขียนตามคำบอกหรือการสอนเขียนไทย เป็นกิจกรรมพัฒนาทักษะการเขียนที่นิยมใช้ โดยทั่วไปการเขียนตามคำบอกนี้ นอกจากเป็นกิจกรรมที่พัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำแล้ว ยังมีคุณค่าช่วยพัฒนาทักษะภาษาไทยด้านอื่น ๆ ได้แก่ ทักษะการฟังอย่างมีสมาธิก่อนที่จะเขียน การจำคำและประโยคที่จะเขียน การเข้าใจความหมายของคำและประโยค ความละเอียดรอบคอบในการเขียนสะกดคำ

4. กิจกรรมประสมคำ ในการเขียนนั้นผู้เขียนจะต้องรวบรวมประมวลคำไว้ จึงจะสามารถนำคำมาใช้ได้ตามต้องการ การพัฒนาทักษะการเขียนจำเป็นต้องมีทักษะการสร้างคำและหาคำใหม่ด้วย

สรุปได้ว่า การเขียนสะกดคำมีหลักสำคัญกล่าวคือ เขียนสะกดคำต่าง ๆ ได้ถูกต้องตามแบบแผนผังนิยมใช้กันและตรงตามความหมายของคำ เรียงจากวิธีที่ง่ายไปหายาก โดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การแจกลูก การประสมอักษร การเขียนตามคำบอก การประสมคำ เป็นต้น

3.4 แบบของการสอนเขียนสะกดคำ

บันลือ พดุกะวัน (2522 : 170 - 174) ได้จำแนกการสอนเขียนไว้ 5 แบบด้วยกัน คือ

1. การสอนเขียนแบบใช้เสียงพาไป การสอนเขียนแบบนี้มุ่งใช้ความดีเด่นของภาษาไทยที่มีเสียงคงที่ และใช้ความสัมพันธ์ของการฝึกอ่านแบบสะกดตัวกับการเขียนมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ตัวอย่างเช่น ครูบอกคำที่จะให้เขียน มานี เด็กไล่สะกดพร้อมกัน มอ - อา - มา นอ - อี - นี มานี การสอนเขียนแบบนี้จะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสใช้ความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านกับการเขียนให้เป็นประโยชน์ เพราะเสียงพาไปอย่างกลมกลืนกัน

2. การสอนเขียนให้เห็นรูปคำก่อน การสอนเขียนแบบนี้มุ่งสอนให้เด็กฝึกเขียนใหม่ในบทเรียนได้แม่นยำยิ่งขึ้น และยังมุ่งให้เข้าใจความหมายของคำในรูปประโยค ซึ่งจะช่วยให้เกิดประโยชน์ที่เด็กได้เห็นรูปประโยคในการใช้คำนั้น ๆ นอกเหนือจากการแปลความหมายเฉพาะคำนั้นเท่านั้น โดยมีวิธีสอนดังนี้ ครูเขียนประโยคแล้ววงเล็บคำใหม่ในบทเรียนดังนี้ “นายอำเภอเป็น”(ข้าราชการ) ในอำเภอ” ให้นักเรียนอ่านเป็นประโยคก่อน แล้วจึงให้อ่านคำในวงเล็บแบบอ่านสะกดคำ แล้วลบคำในวงเล็บออกเป็นบางส่วนหรือออกทั้งหมด แล้วให้นักเรียนอ่านแล้วจึงให้นักเรียนคัดลอกข้อความในวงเล็บให้ถูกต้อง

3. การฝึกไล่สะกดคำในขณะที่ครูเขียนหรือนักเรียนเขียนข้อความบน กระดานคำหรือทำแผนภูมิประกอบ โดยครูเขียนข้อความบนกระดานคำหรือแผนภูมิ นักเรียนก็ไล่สะกดทีละตัว ๆ โดยที่ครูเขียนไปตามที่เด็กไล่ตัวสะกด เสร็จแล้วจึงให้นักเรียน อ่านแล้วคัดลอกลงในสมุด

4. การเขียนโดยใช้บันทึกแบบอย่าง วิธีสอนโดยครูทำแถบประโยคที่เลื่อน ได้โดยให้นักเรียนอ่านประโยค แล้วค่อย ๆ ปิดประโยคจนมืด นักเรียนจึงเขียนประโยคนั้นลงไป วิธีการสอนแบบนี้เป็นการฝึกทักษะการอ่านเร็ว สัมพันธ์กับการกวาดสายตาไปด้วย

5. การเขียนตามคำบอก เป็นวิธีสอนเขียนที่นิยมใช้กันมากและยังใช้ได้จนถึง ปัจจุบันซึ่งจำเป็นต้องฝึกเสมอ ๆ ใช้เป็นกิจกรรมในการสอนสลับกันไปกับแบบอื่น ๆ เพื่อสื้อ ใจไม่ให้เด็กเบื่อ การสอนเขียนตามคำบอกจึงเป็นการฝึกสมาธิและความจำจากการฟังพร้อมทั้ง ฝึกเขียน ข้อความตามคำสั่ง และฝึกการเขียนคำที่เรียนไปแล้วให้ถูกต้อง

สนิท สัตโยภาส (2538 : 105 - 106) ได้จำแนกวิธีการสอนเขียนไทยไว้ ดังนี้

1. ระยะเวลาเริ่มแรก คำที่นำมาให้เขียนจะต้องเป็นคำที่เด็กอ่านได้แล้ว โดยใช้ ภาพนำคือ ให้ดูภาพแล้วเขียน
2. ครูนำบัตรคำยากมาให้เด็กอย่างรวดเร็วทีละบัตร แล้วให้เขียนคำที่เห็นครู นำบัตรคำหลาย ๆ บัตร ไปติดไว้ที่แผนภูมิแล้วให้เด็กเลือกเขียนตามคำที่ครูบอกทีละคำ
3. ให้หาคำที่มีสระ ตัวสะกด หรือพยัญชนะต้นเหมือนกันมาให้เขียน เช่น มี ดี ปี .., ไก่ กา กบ....
4. ให้เติมพยัญชนะให้ครบ เช่นาง กาง หาง บาง พาง ฯลฯ, ...า เขา เอา เอา เขา ฯลฯ
5. ให้โยงคำให้ตรงกับภาพ
6. ให้ขีดเส้นใต้คำที่เขียนถูก เช่น บ้าน น้ำบ บ้าบ, โรงเรียน รถยนต์ เก้าอี้
7. ให้เติมใจความให้สมบูรณ์ เช่น ฉันไป(โรงเรียน ตลาด)
8. ให้หาคำตรงข้าม เช่น ร้อน =....., ดำ =, ยาว =
9. ให้แข่งกันหาคำพวกเดียวกัน เช่น สัตว์เลี้ยง ได้แก่ แมว....., ดอกไม้ ได้แก่ บานชื่น.....
10. ให้เขียนด้วยปริศนาคำทาย เช่น อะไรเอ่ย สูงเทียมฟ้าต่ำกว่าหล้า นิด เดียว (ภูเขา)
11. ให้เขียนไทยตามคำบอกจะเป็นคำ ประโยค หรือข้อความก็ได้

12. ให้เขียนไทยด้วยนิทาน

13. กิจกรรมอื่น ๆ เช่น รวบรวมคำที่มักเขียนผิดจากที่ต่าง ๆ ผูกให้เด็กใช้

พจนานุกรม จัดป้ายนิเทศเป็นต้น

วรรณี โสมประยูร (2542 : 173) ได้เสนอแนะกิจกรรมการสอนเขียนสะกดคำไว้
ดังนี้

1. เขียนคำจากการประสมพยัญชนะ เช่น กบ นก
2. เขียนคำจากประสมอักษร เช่น กลาง จาน
3. เขียนคำจากการประสมคำ เช่น ไก่ขัน
4. เขียนคำจากการต่อคำ เช่น ชันน้ำ น้ำปลา ปลาอย่าง
5. เขียนคำจากตารางบิงโก
6. เขียนคำต่อพยัญชนะตัวท้ายของคำ
7. เติมคำที่หาย เช่น ใต้.....
8. จับคู่คำให้ได้ความหมายใหม่
9. หาคำตรงกันข้าม
10. เขียนคำจากของจริงหรือภาพ
11. เขียนคำจากสิ่งที่คล้ำหรือคม
12. เขียนคำจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์
13. เขียนคำคล้องจอง

สรุปได้ว่า การเขียนสะกดคำจะเริ่มต้นด้วยการเขียน พยัญชนะ สระ การประสมคำ
เขียนตามรูปภาพ เขียนตามคำบอก เขียนต่อคำ เขียนตามสื่อต่าง ๆ ตลอดจนเขียนคำคล้องจอง

3.5 จุดมุ่งหมายและความสำคัญของการสอนเขียนสะกดคำ

วรรณ แก้วแพรง (2526 : 21) ได้สรุปจุดมุ่งหมายการสอนเขียนสะกดคำใน
ชั้นประถมศึกษาไว้ ดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนเขียนคำที่พ้องเหมาะกับวัยและระดับชั้นของนักเรียนได้
ถูกต้องรวดเร็ว และสะอาดเรียบร้อย
2. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้คำ เข้าใจความหมายและสามารถใช้คำได้อย่าง
ถูกต้องและเหมาะสมกับวัย ระดับชั้น และความสามารถของนักเรียน
3. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้และเข้าใจหลักเกณฑ์ในการใช้คำตามสมควรกับวัย
และระดับชั้นของนักเรียน

4. เพื่อให้ นักเรียนมีเจตคติที่ดีในการเรียนรู้ คำ สนใจที่จะแก้ไขข้อบกพร่องในการใช้คำและใช้ไวยากรณ์ต้องดีขึ้นตามวัยและระดับของนักเรียน การสอนเขียนคำจะต้องฝึกอย่างสม่ำเสมอจนเกิดเป็นทักษะ โดยมุ่งให้ผู้เรียนสามารถเขียนคำต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง เป็นการปูพื้นฐานการเรียนรู้ในระดับสูงตามจุดมุ่งหมาย

4. แบบฝึกทักษะ

ผู้วิจัยได้นำสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกเสนอไว้ ดังนี้

4.1 ความหมายและความสำคัญของแบบฝึกหัด

แบบฝึกมีความจำเป็นต่อการเรียนการสอนวิชาทักษะ การใช้แบบฝึกพัฒนาการเรียนการสอนจะช่วยให้ครูและนักเรียนพบข้อบกพร่องทางการเรียนการสอนและแก้ไขข้อบกพร่องนั้น มีผู้กล่าวถึงความหมายของแบบฝึกไว้ ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546 : 641) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกไว้ว่า “แบบฝึกหัด หมายถึง แบบตัวอย่าง ปัญหา หรือ คำสั่งที่ตั้งขึ้นเพื่อให้ นักเรียนฝึกตอบ”

วาสนา สุพัฒน์ (2530 : 11) กล่าวว่า แบบฝึกหัด หมายถึง งานหรือกิจกรรมที่ครูมอบหมายให้นักเรียนทำเพื่อทบทวนความรู้ต่าง ๆ ที่ได้เรียนไปแล้ว ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะและเพิ่มทักษะ ซึ่งสามารถนำไปแก้ปัญหาได้

สนอง คำศรี (2532 : 24) กล่าวว่า แบบฝึกหัดเป็นสิ่งที่ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน ดังนั้นแบบฝึกหัดจึงมีลักษณะที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน ความพอใจในการเรียนกับนักเรียน

กตिका สุวรรณสมพงษ์ (2541 : 40) กล่าวว่า แบบฝึกหัด หมายถึง การจัดประสบการณ์การฝึกหัด โดยใช้วัสดุประกอบการสอน หรือเป็นกิจกรรมให้ผู้เรียนกระทำด้วยตนเอง เพื่อฝึกฝนเนื้อหาต่าง ๆ ที่เรียนไปแล้วให้เข้าใจดีขึ้น และเกิดความชำนาญ สามารถทำและนำไปใช้ได้โดยอัตโนมัติ ทั้งในการแก้ปัญหาระหว่างเรียน และในสถานการณ์อื่น ๆ ในชีวิตประจำวัน

พนมวัน วรรณชัย (2542 : 37) กล่าวว่า แบบฝึกหัด หมายถึง งาน กิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ครูจัดให้นักเรียนฝึกทักษะเพื่อทบทวน ฝึกฝนเนื้อหาต่าง ๆ ที่ได้เรียนไปแล้วให้เกิดความจำ จนสามารถปฏิบัติได้ด้วยความชำนาญ และให้ผู้เรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2544 : 130 - 134) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกไว้ว่า แบบฝึก หรือแบบฝึกหัด หรือแบบฝึกเสริมทักษะเป็นสื่อการเรียนประเภทหนึ่งที่เป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริม สำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่หนังสือเรียนจะมีแบบฝึกหัดอยู่ท้ายบทเรียน ในบางวิชาแบบฝึกหัดจะมีลักษณะเป็นแบบฝึกปฏิบัติ

ความสำคัญของแบบฝึก แบบฝึกเป็นเทคนิคการสอนที่สนุกอีกวิธีหนึ่ง คือการให้นักเรียนทำแบบฝึกมาก ๆ สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาได้ดีขึ้น คือ แบบฝึก เพราะนักเรียนได้มีโอกาสนำความรู้ที่เรียนมาแล้วมาฝึกให้เกิดความเข้าใจกว้างขวางยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า แบบฝึก หมายถึง สิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อเสริมสร้างทักษะให้แก่เด็กนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบฝึกหัดให้นักเรียนได้กระทำกิจกรรม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความสามารถของนักเรียนให้ดีขึ้น

4.2 หลักในการสร้างแบบฝึกทักษะ

โรจนา แสงระวี (2531 : 30) ได้กล่าวถึง การสร้างแบบฝึกทักษะว่าต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยดูความพร้อมระดับสติปัญญา ความสามารถ ความเหมาะสมในการใช้สำนวนภาษา ซึ่งทำให้นักเรียนสนใจที่จะนำเอาแบบฝึกที่ครูสร้างขึ้นนี้แก้ไขข้อบกพร่องหรือส่งเสริมทักษะทางภาษาให้ดีขึ้น ชูปทอง ปราบพาด (2521 : 91) ได้กล่าวถึง หลักในการสร้างแบบฝึกทักษะทางภาษาไว้ว่า “แบบฝึกควรมีหลายแบบ เช่น ใช้เกม การเติมคำ ใช้เพลง ใช้แผ่นภาพ ใช้การ์ตูนประกอบ ใช้แบบฝึก เป็นต้น ส่วนการสร้างแบบฝึกควรคำนึงถึงเนื้อหา ความยากง่าย และระดับความสนใจของเด็ก” รัชณี ศรีไพรวรรณ (2527 : 18) กล่าวถึง หลักในการสร้างแบบฝึกว่าแบบฝึกต้องมีรูปแบบที่จูงใจและเป็นไปตามลำดับความยากง่าย เพื่อให้เด็กมีกำลังใจทำมีจุดมุ่งหมายว่าจะฝึกด้านใดเพื่อให้เด็กเข้าใจ แบบฝึกต้องมีการถูกต้องในการให้เด็กทำแบบฝึกทุกครั้งต้องให้เหมาะสมกับเวลาเหมาะสมกับความสนใจควรทำแบบฝึกหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้เด็กเรียนได้กว้างขวาง และส่งเสริมให้เกิดความคิด นอกจากนั้นกระดาษที่ให้เด็กทำแบบฝึกต้องเหนียวและทนทานพอสมควร ส่วน วิไลลักษณ์ บุญประเสริฐ (2531 : 13) ได้กล่าวถึงการสร้างแบบฝึกสรุปได้ว่า ในการสร้างแบบฝึกที่ดีต้องเรียบเรียงภาษาให้เหมาะสมกับนักเรียน คำนึงถึงหลักจิตวิทยาเกี่ยวกับสิ่งเร้าและการตอบสนอง พัฒนาการของเด็กและลำดับขั้นของการเรียน โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของนักเรียน

จากหลักการดังกล่าว จึงสรุปเป็นหลักการในการสร้างแบบฝึกไว้ว่าควรต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยา
2. เนื้อหาต้องไม่ยาวเกินไป
3. ควรเป็นสื่อที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
4. ควรมีหลาย ๆ รูปแบบ หลาย ๆ กิจกรรม
5. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

4.3 ประเภทและลักษณะที่ดีของแบบฝึกทักษะ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2538 : 167) ได้ให้รูปแบบหรือลักษณะของแบบฝึกเสริมทักษะไว้ 3 ลักษณะ คือ

1. แบบฝึกหัดเสริมที่เป็นบัตรคำสั่ง
2. แบบฝึกหัดเสริมที่เป็นใบงานหรือใบกำหนดงาน
3. แบบฝึกหัดเสริมที่เป็นชุดแบบฝึกหัดเสริม

วิชัย เพ็ชรเรือง (2531 : 77) ได้สรุปแบบฝึกที่ดีไว้ ดังนี้

1. ชุดฝึกต้องมีเอกภาพ และความสมบูรณ์ในตัวเอง
2. เกิดจากความต้องการของผู้เรียนและสังคม
3. ครอบคลุมลักษณะวิชา โดยบูรณาการให้เข้ากับการอ่าน
4. ให้แนวคิดใหม่ในการจัดกิจกรรม

5. สนองความสนใจใคร่รู้ และความสามารถของผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนเต็มที่เน้นการแก้ปัญหา

6. คำนึงถึงพัฒนาการและวุฒิภาวะของผู้เรียน
7. ครูและนักเรียนมีโอกาสวางแผนร่วมกัน
8. ควรเน้นสิ่งที่น่าสนใจถือเป็นสิ่งที่มีความแปลกใหม่พอสมควร

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2538 : 145) กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกเสริมทักษะที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1. เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนมาแล้ว
2. เหมาะสมกับระดับชั้นเรียน หรือวัย แสดงความสามารถของนักเรียน
3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจวิธีทำได้ง่าย
4. ใช้เวลาที่เหมาะสม

5. มีสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้แสดงความสามารถ
6. ควรมีข้อเสนอแนะในการใช้
7. มีให้เลือกตอบอย่างจำกัดและตอบอย่างเสรี
8. ถ้าเป็นแบบฝึกที่ดีต้องให้ศึกษาด้วยตนเอง แบบฝึกควรมีหลายรูปแบบ
9. ควรใช้สำนวนภาษาง่าย ๆ ฝึกให้คิดได้เร็วและสนุก
10. ปลุกความสนใจ และใช้จิตวิทยา

4.4 แนวทางการสร้างแบบฝึกทักษะ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2538 : 145 - 146) ได้ระบุถึงวิธีการสร้างแบบฝึกโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. สำรวจปัญหาและความต้องการ โดยรวบรวมปัญหาต่าง ๆ จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู

2. กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบฝึกให้ชัดเจนเพื่อให้ทราบว่าสร้างแบบฝึกเพื่ออะไรต้องการให้นักเรียนเป็นอย่างไร

3. วิเคราะห์คำในจุดประสงค์ว่าประกอบด้วยคำ และความหมายอย่างไร คำไหนมีปัญหาในการอ่าน และเขียน ให้จดบันทึกไว้

4. ศึกษาจิตวิทยาการเรียนรู้และจิตวิทยาของนักเรียนในแต่ละชั้นว่าเด็กแต่ละวัยมีความสนใจอะไร

4.1 ความใกล้ชิด คือ ถ้าใช้สิ่งเร้าและตอบสนองเกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกัน จะสร้างความพอใจแก่นักเรียน

4.2 การฝึกหัด คือ การให้ผู้เรียนได้ทำซ้ำ ๆ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ

4.3 กฎแห่งผล คือ การที่ผู้เรียนได้ทราบผลการทำงานของตนเอง ด้านการเฉลยคำตอบจะช่วยให้ผู้เรียนทราบความบกพร่อง เพื่อปรับปรุงแก้ไข และสร้างความพอใจแก่ผู้เรียน

5. กำหนดกรอบการสร้างชุดแบบฝึกว่าควรประกอบด้วยอะไรบ้าง มีกิจกรรมอะไรบ้างมีความยาวเพียงไร จะนำเสนอรูปภาพหรือไม่

6. ลงมือสร้างแบบฝึกแต่ละชุดนำแบบฝึกนั้นไปให้ผู้ชำนาญการตรวจสอบความถูกต้องความตรงตามเนื้อหา เช่น ครูผู้สอนภาษาไทยที่มีประสบการณ์ หรือศึกษานิเทศก์ หรือนำไปใช้กับนักเรียน 5 คน เพื่อรวบรวมข้อมูลนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

7. จัดพิมพ์หรืออัดสำเนาแบบฝึกเพื่อให้นักเรียนนำไปใช้เสริมกิจกรรม

การเรียนการสอนภาษาไทยต่อไป

4.5 ประโยชน์ของแบบฝึก

ยูทา อิมพงษ์ (2522 : 15) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะไว้ ดังนี้

1. เป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริมหนังสือเรียนในการเขียนทักษะ
2. ช่วยเสริมให้การใช้ทักษะภาษาดีขึ้น แต่ทั้งนี้จะต้องอาศัยการส่งเสริม

และความช่วยเหลือจากครูผู้สอนด้วย

3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะการให้นักเรียนทำ

แบบฝึกทักษะที่เหมาะสมกับความสามารถของเขาจะช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จทางจิตใจมากขึ้น

4. แบบฝึกช่วยให้ทักษะทางภาษากทน ลักษณะของการฝึกที่ดีจะช่วยให้

เกิดผลดังกล่าว คือ

- 4.1 ฝึกทันทีหลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องนั้น
- 4.2 ฝึกซ้ำ ๆ หลายครั้ง
- 4.3 เน้นเฉพาะเรื่องที่ฝึก

5. การให้นักเรียนทำแบบฝึก ช่วยให้ครูได้มองเห็นจุดเด่นหรือจุดบกพร่อง

ของนักเรียนได้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้น ๆ

ได้ทันทั่วถึง

6. แบบฝึกที่จัดพิมพ์เรียบร้อยแล้วจะทำให้ครูลดภาระงานและเวลาใน

การจัดเตรียมสร้างแบบฝึกในด้านผู้เรียนก็ไม่ต้องเสียเวลาในการลอกแบบฝึกหัด ทำให้มีเวลาและโอกาสได้ฝึกทักษะด้านอื่น ๆ มากขึ้น

จันทร์ชัย มหาโพธิ์ (2535 : 25) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของแบบฝึกสะกดคำไว้ว่า

จะช่วยให้การฝึกหรือเสริมทักษะทางภาษา และการใช้ภาษาของผู้เรียน สามารถนำมาฝึกซ้ำ บทเรียน นอกจากนี้ผู้เรียนสามารถนำไปฝึกด้วยตนเองได้ ทำให้จดจำเนื้อหาได้คงทนมีเจตคติที่ดีต่อทักษะภาษาไทยทำให้ผู้เรียนรู้คำศัพท์ ความหมายของคำศัพท์กว้างขวางยิ่งขึ้น

ยังสามารถนำไปแก้ปัญหาคำอ่าน การเขียนเป็นรายบุคคลและกลุ่มได้ดี สามารถนำมา

ทดสอบความรู้ผลการเรียน ได้เป็นอย่างดีทำให้ครูทราบปัญหาข้อบกพร่องของผู้เรียน ผู้เรียนทราบความก้าวหน้าของตนเอง ครูประหยัดเวลาค่าใช้จ่ายและลดภาระได้มาก

อดุลย์ ภูปลื้ม (2539 : 24 - 25) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของแบบฝึกไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น

2. ช่วยประหยัดเวลา และจดจำเนื้อหา คำศัพท์ต่าง ๆ ได้คงทน
3. ทำให้เกิดความสนุกสนานในขณะที่เรียน
4. ทำให้ทราบความก้าวหน้าของตนเอง
5. สามารถนำแบบฝึกหัดมาทบทวนเนื้อหาเดิมด้วยตนเอง
6. ทำให้ทราบข้อบกพร่องของนักเรียน
7. ทำให้ครูประหยัดเวลา
8. ทำให้นักเรียนสามารถนำภาษาไปใช้สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า แบบฝึกนอกจากจะช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะ และทบทวนได้ด้วยตนเองแล้วยังช่วยให้ครูมองเห็นปัญหาและข้อบกพร่องในการสอน ทราบปัญหา และข้อบกพร่อง จุดอ่อนของนักเรียนเพื่อครูจะได้แก้ไขได้ทันที่ นอกจากนี้ยังช่วยประหยัดเวลา แรงงานในการเตรียมการสอนของครู ตลอดจนช่วยประหยัดเวลาในการลอกโจทย์แบบฝึกหัดของนักเรียนด้วย

4.6 ลักษณะของแบบฝึกที่ดี

ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะต้องอาศัยการฝึกฝนอยู่เสมอ ผู้สอนควรสร้างแบบฝึกเพื่อทบทวนความรู้หรือฝึกทักษะให้นักเรียนมีผู้กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดีไว้ ดังนี้ นิติยา อุทธิโยธี (2520 : 32) กล่าวว่า ลักษณะของแบบฝึกที่ดีควรประกอบด้วย

1. เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนมาแล้ว
2. เหมาะสมกับวัยหรือความสามารถของผู้เรียน
3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจง่าย ใช้เวลาที่เหมาะสมเป็นสิ่งที่น่าสนใจ และท้าทายให้แสดงความสามารถ

สมชัย ไชยกุล (2526 : 14 - 15) ได้เสนอลักษณะของแบบฝึกที่ดีไว้ ดังนี้

1. ควรสร้างขึ้นเพื่อฝึกสิ่งที่จะสอนมิใช่ทดสอบ
2. ควรเกี่ยวข้องกับโครงสร้างเฉพาะสิ่งที่จะสอนเพียงอย่างเดียว
3. สิ่งที่ฝึกเป็นสิ่งที่นักเรียนพบเห็นอยู่แล้ว
4. ควรเป็นข้อความสั้น ๆ
5. ไม่ควรใช้ศัพท์มากเกินไป
6. ต้องออกเสียงทุกแบบฝึกก่อนนำไปอ่านหรือเขียน
7. ควรเป็นแบบฝึกที่กระตุ้นให้เกิดการตอบสนองสิ่งที่พึงปรารถนา
8. แต่ละแบบฝึกควรออกเสียงให้มากที่สุด

9. ควรใช้คำสัมผัสคล้องจอง

วรรณ แก้วแพรก (2526 : 33 - 38) ได้กล่าวว่า แบบฝึกที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. เนื้อหาที่นำมาต้องเป็นเนื้อหาที่มีอยู่ในบทเรียน หรือสอดคล้องสัมพันธ์กับบทเรียน
2. มีหลายแบบ หลายลักษณะเพื่อมิให้เกิดเบื่อหน่าย
3. ต้องช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคำ 3 ประการ คือ รู้คำเพิ่มขึ้น เข้าใจความหมายของคำดีขึ้น และสามารถใช้อำนาจตามระดับชั้นของนักเรียน
4. ต้องส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความคิด โดยอาศัยความรู้ความเข้าใจ และมีลักษณะที่เร้าความสนใจ ชั่วๆ จูงใจให้นักเรียนได้คิด ได้พิจารณา และได้ศึกษาค้นคว้าจนเกิดความรู้ความเข้าใจทักษะ และความสามารถในการใช้อำนาจเพิ่มขึ้นด้วย

ประชุมพร สุวรรณตรา (2527 : 61) กล่าวถึง ลักษณะของแบบฝึกที่ดีว่า “มีคำสั่งและคำอธิบายอย่างชัดเจน มีตัวอย่างที่ให้ความคิดหลายแนวมีภาพประกอบ และเส้นบรรทัดที่เว้นให้เต็มมีขนาดพอเหมาะการฝึกฝนควรมีหลาย ๆ แบบ และต้องคำนึงถึงความยากง่าย และระยะเวลาในการฝึกด้วย”

โรจนา แสงรุ่งรวี (2531 : 22) กล่าวถึง แบบฝึกเสริมทักษะที่ดีว่า “แบบฝึกที่ดีต้องมีคำอธิบายชัดเจนเป็นแบบฝึกสั้น ๆ ใช้เวลาฝึกไม่นานเกินไปแบบฝึกมีหลายรูปแบบ คำศัพท์ที่ใช้ฝึกสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้”

วิไลลักษณ์ บุญประเสริฐ (2531 : 13) กล่าวถึง ลักษณะของแบบฝึกที่ดีว่า ลักษณะของแบบฝึกที่ดีนั้นต้องใช้ภาษาที่เหมาะสมกับนักเรียน ตลอดจนคำนึงถึงจิตวิทยาเกี่ยวกับสิ่งเร้าและการตอบสนองพัฒนาการของเด็กและลำดับขั้นของการเรียน นอกจากนี้จะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็กซึ่งแบบฝึกจะประกอบด้วยคำชี้แจงและตัวอย่างสั้น ๆ ที่จะทำให้เด็กเข้าใจง่าย ใช้เวลาเหมาะสมและมีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนที่เรียนไปแล้ว นอกจากนี้แบบฝึกควรมีหลายแบบเพื่อสร้างความสนใจและท้าทายให้แสดงความสามารถ

สรุปได้ว่า แบบฝึกที่ดีควรเหมาะสมกับนักเรียนในด้านวัยความสามารถ ความสนใจ มีคำชี้แจงและตัวอย่างสั้น ๆ มีหลายรูปแบบใช้เวลาฝึกไม่นานเกินไป เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจชัดเจน สามารถพัฒนาทักษะทางภาษาของนักเรียนให้ดีขึ้น

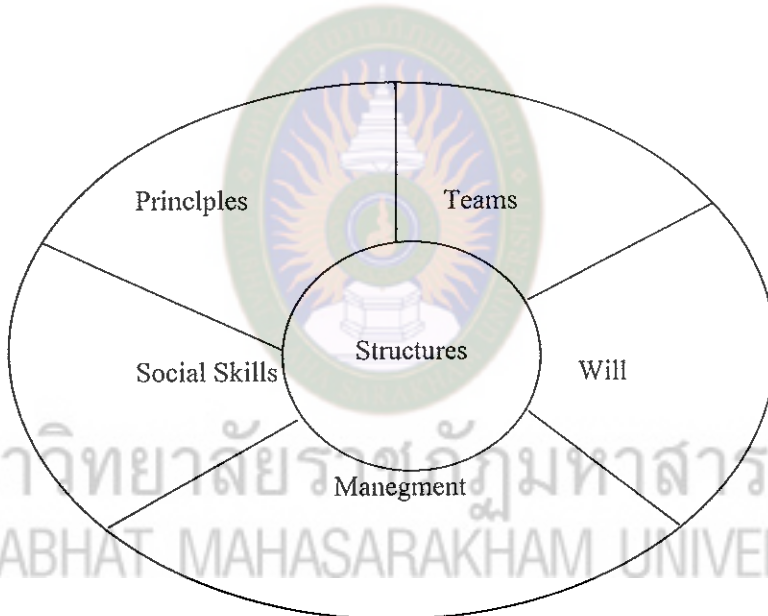
5. การเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD

ผู้วิจัยได้นำสาระสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนแบบร่วมมือเสนอไว้ ดังนี้

5.1 แนวคิด ทฤษฎีหลักการ การเรียนแบบร่วมมือ (Theory of Cooperative or Collaborative Learning)

5.1.1 แนวคิด การเรียนรู้แบบร่วมมือ

เคแกน (Kagan) นักการศึกษาชาวสหรัฐ ได้วิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างจริงจังมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1985 ในสหรัฐอเมริกา รวมถึงหลายประเทศในเอเชีย แนวคิดหลักที่จะนำไปสู่การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 6 ประการ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวคิดหลักของการเรียนแบบร่วมมือ

ที่มา : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2543 : 54)

การเรียนแบบร่วมมือเป็นจัดการเรียนการสอนที่แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน มีการช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบร่วมกัน

เคแกน ได้เสนอแนวคิดที่จะนำไปสู่การเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบโครงสร้างอย่างมีประสิทธิภาพมีรายละเอียด ดังนี้

1. ทีมหรือกลุ่ม (Teams) หมายถึง การจัดกลุ่มผู้เรียนที่จะทำงานร่วมกัน กลุ่มที่จะเรียนร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพควรเป็น ดังนี้

1.1 กลุ่มละ 4 คน ประกอบด้วย เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กลาง ค่อนข้างต่ำ ชายและหญิงเท่า ๆ กัน ในบางกรณีการจัดกลุ่มโดยวิธีอื่น เช่น ในการศึกษาเรื่องลักษณะเฉพาะ เช่น การทำโครงการวิทยาศาสตร์ ควรจัดกลุ่มเด็กที่มีความสนใจเหมือนกัน หรือจัดกลุ่มโดยวิธีสุ่มเมื่อต้องการทบทวนความรู้

1.2 จัดให้เด็กอยู่ในกลุ่มเดียวกันประมาณ 6 สัปดาห์ แล้วเปลี่ยนจัดกลุ่มใหม่

2. ความมุ่งมั่น (Will) หมายถึง ความมุ่งมั่นและอุดมการณ์ของเด็กที่จะร่วมงานกัน เด็กจะต้องมีความมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้และมีความกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน สิ่งเหล่านี้ต้องทำให้เกิดขึ้นและให้คงไว้โดยการทำกิจกรรมหลากหลาย โดยวิธีการต่อไปนี้

2.1 Teams Building การสร้างความมุ่งมั่นของทีมที่จะทำงานร่วมกัน

2.2 Class Building การสร้างความมุ่งมั่นของชั้นเรียนที่จะช่วยกัน

2.3 การจัดการ (Management) หมายถึง การจัดการให้กลุ่มทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งการจัดการของผู้เรียนภายในกลุ่ม ผู้สอนจะต้องมีการจัดการที่ดี เพื่อให้การทำงานกลุ่มประสบผลสำเร็จ เช่น การควบคุมเวลา การกำหนดสัญญาณให้ผู้เรียนหยุดทำกิจกรรม

2.4 ทักษะการทำงานร่วมกัน (Social skills) เป็นทักษะในการทำงานร่วมกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ให้ความช่วยเหลือกัน ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นของกันและกัน

2.5 หลักการพื้นฐาน 4 ประการ (Four Basic Principles) เป็นพื้นฐานของ Cooperative Learning ซึ่งจะขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ ได้แก่

P = Positive Interdependence ผู้เรียนต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีแนวคิดที่ว่า เมื่อเราได้รับประโยชน์จากเพื่อน เพื่อนก็จะได้รับประโยชน์จากเรา ความสำเร็จของกลุ่มคือความสำเร็จของแต่ละบุคคล

I = Individual accountability ยอมรับว่าแต่ละคนในกลุ่มต่าง ๆ มีความสามารถและความสำคัญต่อกลุ่ม แต่ละคนมีส่วนให้การทำงานในกลุ่มสำเร็จ

E = Equal participation ทุกคนในกลุ่มต้องให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในงานของกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน

S = Simultaneous Interaction ทุกคนในกลุ่มต้องมีปฏิสัมพันธ์กัน
ตลอดเวลาที่ทำงานในกลุ่ม

2.6 โครงสร้าง (Structures) หมายถึง รูปแบบของกิจกรรมในการทำงาน
กลุ่มซึ่งมีหลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัญหาหรือสถานการณ์ที่จะศึกษา (สถาบันส่งเสริม
การสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2543 : 55)

5.1.2 หลักการของการเรียนแบบร่วมมือ

การเรียนการสอนแบบร่วมมือ พัฒนาขึ้นโดยอาศัยหลักการเรียนรู้
แบบร่วมมือ ของ จอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson, & Johnson. 1991, pp. 55 - 59) ซึ่งได้
ชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนควรร่วมมือกันในการเรียนรู้มากกว่าการแข่งขันกัน อันเป็นสภาพการณ์ที่ดีกว่า
ทั้งด้านจิตใจและสติปัญญา เพราะการแข่งขันทำให้เกิดการแพ้-ชนะ จอห์นสัน และ
จอห์นสัน ได้กล่าวถึงหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ 5 ประการ คือ

1. การเรียนต้องอาศัยพึ่งพากัน (Positive Interdependence) โดยถือว่าทุกคน
มีความสำคัญเท่าเทียมกันและจะต้องพึ่งพากันเพื่อความสำเร็จร่วมกัน
2. การเรียนรู้ที่ดีต้องหันหน้าเข้าหากันมีปฏิสัมพันธ์กัน (Face to Face
Promotive Interaction) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ต่าง ๆ
3. การเรียนรู้ร่วมกันต้องอาศัยทักษะทางสังคม (Social Skills) โดยเฉพาะ
ทักษะการทำงานร่วมกัน
4. การเรียนรู้ร่วมกันควรมีการวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (Group
Processing) ที่ใช้ในการทำงาน
5. การเรียนรู้ร่วมกันจะต้องมีผลงานหรือผลสัมฤทธิ์ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม
ที่สามารถตรวจสอบและประเมินได้ (Individual Accountability) หากผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้
แบบร่วมมือกัน นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางด้านเนื้อหาสาระต่าง ๆ ได้กว้างขึ้น
และลึกซึ้งขึ้นและยังสามารถช่วยพัฒนาทางด้านสังคมและอารมณ์มากขึ้นด้วย รวมทั้งมีโอกาส
ได้ฝึกฝนพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอีกมาก

5.1.3 ทฤษฎีพื้นฐานที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ

แนวคิดทางทฤษฎีการเรียนรู้ในกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือเทคนิค
STAD นักจิตวิทยาและนักการศึกษาที่ได้ศึกษาแนวความคิดการสอนแบบ STAD มีความเห็น
แตกต่างกันออกไปตามพื้นฐานประสบการณ์และความเชื่อ ดังทฤษฎีต่อไปนี้

1. ทฤษฎีสถาน (Field Theory)

เคิร์ท เลวิน (Kurt Lewin) ได้เสนอแนวคิดของทฤษฎี สรุปลงได้ดังนี้

- 1.1 พฤติกรรมจะเป็นผลมาจากพลังความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในกลุ่ม
- 1.2 โครงสร้างของกลุ่มเกิดจากการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีลักษณะ

แตกต่างกัน

1.3 การรวมกลุ่มแต่ละครั้งจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม โดยเป็นปฏิสัมพันธ์ในรูปของการกระทำ (Act) ความรู้สึกและความคิด (Think)

1.4 องค์ประกอบต่าง ๆ ดังที่กล่าวจะก่อให้เกิดโครงสร้างของกลุ่มแต่ละครั้ง ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของสมาชิกภายในกลุ่ม

1.5 สมาชิกภายในกลุ่มจะมีการปรับตัวเข้าหากัน และพยายามช่วยกันทำงาน ซึ่งการที่บุคคลพยายามปรับบุคลิกภาพของตนที่มีความแตกต่างกันนี้จะก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและทำให้เกิดพลังหรือแรงผลักดันของกลุ่มที่ทำให้การทำงานเป็นไปด้วยดี

2. ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ (Interaction Theory)

เบลล์ โสมานส์ และไวท์ (Bele, Homans, & Whyte) ได้เสนอแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีนี้ไว้ว่า ในการทำกิจกรรมของกลุ่มจะก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม ดังกล่าว ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ทางด้านร่างกาย ทางด้านวาจา และทางอารมณ์ การเกิดปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มนี้จะก่อให้เกิดอารมณ์และความรู้สึกขึ้นในตัวบุคคล

3. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory)

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) มีความคิดที่สำคัญเกี่ยวกับทฤษฎีนี้ เมื่ออยู่รวมกันเป็นกลุ่ม จะต้องอาศัยความจูงใจ (Motivation Process) ซึ่งอาจเป็นรางวัลหรือผลจากการทำงานกลุ่ม

4. ทฤษฎีแรงจูงใจ (Motivation Theory)

อารีย์ พันธุ์ณี (2534 : 198 - 200) ได้กล่าวถึง หลักการสำคัญของการสร้างแรงจูงใจในกระบวนการเรียนการสอน ดังนี้

1. การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ควรส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าด้วยตนเองด้วยการเสนอแนะหรือกำหนดหัวข้อที่จะทำให้ให้นักเรียนสนใจใคร่รู้ เพื่อให้เด็กค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง หัวข้อเหล่านั้นอาจเป็นเรื่องที่น่าสนใจ น่าสงสัย ไม่น่าสนใจหรือเกิดความขัดแย้งก็ได้ ซึ่งอาจทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ จนกว่าจะแสวงหาความรู้มาตอบสนองความสนใจนั้นได้

2. การใช้วิธีการแปลกใหม่ ควรนำเสนอวิธีการแปลกใหม่เพื่อสร้างความสนใจโดยใช้วิธีการใหม่ ซึ่งนักเรียนไม่เคยคิดหรือมีประสบการณ์มาก่อน เช่น ให้นักเรียนวางโครงการประเมินผลการสอนให้นักเรียนช่วยกันคิดกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งแปลกไปกว่าที่เคยทำ จะทำให้นักเรียนเกิดความสนใจและมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น

3. เกมและการเล่นละคร การสอนให้เด็กได้ปฏิบัติจริงทั้งในการเล่นเกมนและการแสดงละคร ทำให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน ส่งความสามัคคีให้กับผู้เรียน และช่วยให้เข้าใจบทเรียน ได้ดียิ่งขึ้น

4. ตั้งรางวัลสำหรับงานที่มอบหมาย ครูควรตั้งรางวัลล่วงหน้าสำหรับงานที่นักเรียนทำเสร็จเพื่อช่วยให้มีความพยายามมากขึ้น หรือการให้รางวัลก่อนการเรียนรู้ก็ได้ เพื่อให้นักเรียนทราบผลการเรียนรู้ใหม่ ครูไม่ควรให้รางวัลเฉพาะผู้ชนะในการแข่งขันเท่านั้น แต่อาจให้รางวัลกับการแข่งขันกับตัวเอง

5. การชมเชยและการตำหนิ ทั้งการชมเชยและการตำหนิจะมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กด้วยกันทั้งสองอย่าง โดยปกติแล้วการชมเชยจะมีผลดีว่าการตำหนิบ้างเล็กน้อย เด็กที่ชอบการชมเชยมากกว่าการตำหนิ เด็กที่เรียนดีนั้นเมื่อถูกครูตำหนิจะมีความพยายามมากกว่าได้รับคำชมเชย

จากหลักการทฤษฎีแรงจูงใจ สนับสนุนการเรียนแบบร่วมมือสามารถนำมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือเทคนิค STAD เนื่องจากการที่นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันกับสมาชิกในกลุ่มทำให้เกิดกำลังใจมากกว่าการแข่งขันกันเรียนที่บั่นทอนแรงจูงใจ การให้รางวัล การชมเชย หรือการตำหนิจะเป็นแรงเสริมอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีความพยายามในการศึกษาค้นคว้ามากขึ้น ซึ่งจะส่งผลสัมฤทธิ์ทางเรียนสูงขึ้น

5.2 ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือ

การเรียนแบบร่วมมือ ทิศนา แจมณี (2552 : 98) ให้ความหมายไว้ว่า วิธีการเรียนที่จัดแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย ๆ กลุ่มละ 4 ประกอบด้วย สมาชิกที่มีระดับความสามารถแตกต่างกัน หลังจากทีครูนำเสนอความรู้แก่นักเรียนทั้งชั้นแล้ว นักเรียนในแต่ละกลุ่ม หรือแต่ละทีมจะทำกิจกรรมร่วมกัน โดยการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ปรึกษาหารือกัน ให้ความช่วยเหลือกันในการเรียนเพื่อให้สมาชิกแต่ละคนของกลุ่ม มีความรู้ ความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้น รวมทั้งต้องเตรียมสมาชิกในกลุ่มของตนให้พร้อมสำหรับการทดลองที่จะมีขึ้นหลังจบบทเรียนแต่ละบท เวลาเรียนนักเรียนจะร่วมมือกันศึกษาหาความรู้ แต่เวลาทดสอบนักเรียนจะต่างคนต่างทำ จะช่วยเหลือกันไม่ได้ ผลการทดสอบของนักเรียนจะ

พิจารณาออกเป็น 2 ระดับ กล่าวคือ พิจารณาเป็นรายบุคคล และเป็นคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม ดังนั้นในการเรียนการสอนแบบนี้ผู้เรียนต้องเข้าใจว่าการทำงานของตนนั้น ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม ทุกคนมีส่วนร่วมหรือลดคะแนนของกลุ่ม นักเรียนที่เก่งจะพยายามช่วยเหลือนักเรียนที่อ่อน ด้วยการอธิบายแนะนำให้เข้าใจเรื่องที่เรียน เพื่อที่จะทำให้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มดีขึ้น โดยครูมีรางวัลเป็นการเสริมแรง ด้วยการกล่าวชมเชย หรือการประกาศเกียรติคุณยกย่องชมเชยแก่นักเรียนทั้งกลุ่ม หรือเป็นรายบุคคล เมื่อสามารถทำคะแนนได้ตามหลักเกณฑ์ที่ครูได้กำหนด

การเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD (Student Teams and Achievement Division) เป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) พัฒนาขึ้นโดย สลาวิน (Robert E. Slavin) ผู้อำนวยการโครงการศึกษาระดับประถมศึกษาศูนย์การวิจัยประสิทธิภาพการเรียนของนักเรียนที่มีปัญหาทางด้านวิชาการแห่งมหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์ สหรัฐอเมริกาและเป็นผู้เชี่ยวชาญการสอนคณิตศาสตร์ สลาวิน ได้พัฒนาเทคนิคนี้ขึ้นเพื่อจัดปัญหาทางการศึกษา มุ่งเน้นทักษะการคิด การเรียนที่เป็นระบบเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับการเรียนเป็นกลุ่ม และเป็นวิธีการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียน

การเรียนแบบร่วมมือโดยเทคนิค STAD เป็นรูปแบบการเรียนที่ครบวงจร ผู้เรียนรู้ได้โดยการลงมือปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง การเรียนวิธีนี้แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มละ 4 - 5 คน เน้นให้มีการแบ่งงานกันทำช่วยเหลือกัน ร่วมกันทำงานที่ได้รับมอบหมายในกลุ่มหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยผู้เรียนที่มีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน ซึ่งในการจัดแบ่งกลุ่มอาจพิจารณาจากผลการเรียน หรือคะแนนการสอนในภาคเรียนที่ผ่านมา ในขณะที่เรียนสมาชิกในกลุ่มสามารถช่วยเหลือกันในการทำงานในเนื้อหานั้น ๆ แต่ในการทดสอบซึ่งจะทำเมื่อเรียนจบเนื้อหานั้น ๆ แล้วจะเป็นการทดสอบรายบุคคลช่วยเหลือกันไม่ได้ คะแนนการสอบของสมาชิกในกลุ่มแต่ละคนจะนำมาเฉลี่ยเป็นคะแนนของกลุ่ม มีการประกาศคะแนนของกลุ่ม และถ้ากลุ่มใดมีคะแนนเฉลี่ยถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ก็จะมีรางวัลให้ด้วย และเมื่อเรียนครบ 5 - 6 สัปดาห์ แล้วผู้เรียนสามารถเปลี่ยนกลุ่มได้

การเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD จึงเป็นการเรียนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิดร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิด เหตุผลซึ่งกันและกันได้เรียนรู้สภาพอารมณ์ความเหมาะสมของแต่ละบุคคล ตลอดจนเพื่อที่จะเรียนรู้และรับผิดชอบงานของผู้อื่นเสมือนงานของตน โดยมุ่งเน้นผลประโยชน์ และความความสำเร็จของกลุ่มในการเรียนแบบนี้ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงมี 3 ประการ คือ

1. รางวัลของกลุ่ม ซึ่งได้รับเมื่อกลุ่มทำคะแนนได้ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้
2. ผลความรับผิดชอบรายบุคคล หมายถึง ความสำเร็จของกลุ่มนั้นจะขึ้นอยู่กับคนที่สมาชิกทุกคนเข้าใจเนื้อหานั้น ๆ ดังนั้นสมาชิกทุกคนจะต้องช่วยกันอธิบายให้เข้าใจ เพราะเมื่อมีการทดสอบสมาชิกจะต้องทำด้วยตนเองเป็นรายบุคคลโดยไม่มีผู้ช่วยเหลือ แต่คะแนนที่ได้ จากการสอบจะนำมาเฉลี่ยเป็นคะแนนของกลุ่ม

3. โอกาสความสำเร็จที่เท่าเทียมกัน หมายถึง สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีโอกาสที่จะทำได้ดีที่สุด และประสบความสำเร็จอย่างเท่าเทียมกัน เพราะฉะนั้นจากประสบการณ์ที่ทำงานร่วมกันมาจะช่วยพัฒนาสมาชิก ดังนั้นการช่วยเหลือของสมาชิกทุกคนจึงเป็นสิ่งที่มีความ

จุดประสงค์หลักของการใช้การเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ก็เพื่อที่จะช่วยให้ผู้เรียนให้กระตือรือร้นกล้าแสดงออก และช่วยเหลือกันในการทำความเข้าใจเนื้อหานั้น ๆ อย่างแท้จริง สลาวิน (Slavin, 1990, p. 54) กล่าวเพิ่มเติมว่าเป็นวิธีการเรียนแบบร่วมมือที่ทำงานที่ดีที่สุด และเป็นตัวอย่างที่ดีที่สุดสำหรับครูในการเริ่มต้นใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือในห้องเรียน

สรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD เป็นวิธีการที่เน้นความสำคัญของการเรียนเป็นกลุ่ม การช่วยเหลือกันในกลุ่มเป็นการฝึกทักษะทางสังคมให้กับผู้เรียน และทำให้มองเห็นคุณค่าของการร่วมมือกันในการแสดงออกทางการเรียนรู้มากขึ้น เพราะจะทำให้ นักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน ร่วมมือกันทำงานทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่ทำ และในการเรียนวิชาอื่นได้ดียิ่งขึ้นด้วย

5.3 องค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ

การเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD จะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัย องค์ประกอบพื้นฐาน 5 ประการ ดังนี้ ชูศรี สนิทประชากร (2534 : 47 - 48)

1. การพึ่งพาอาศัยกันและกัน เมื่อมีการจัดกลุ่มนักเรียนแล้วนักเรียนจะต้องแบ่งหน้าที่กัน ทุกคนจะมีส่วนร่วมในการทำงาน โดยรับรู้จุดมุ่งหมายของการเรียน เพื่อช่วยให้การเรียนรู้นั้นประสบความสำเร็จด้วยดี การทำงานของกลุ่มมีลักษณะที่ต้องร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน อาจมีการแข่งขันข้อมูลหรืออุปกรณ์ที่นำมาประกอบการเรียนรู้ร่วมกัน ไม่มีใครแยกตัวเรียนอย่างอิสระคนเดียว

2. การปฏิสัมพันธ์กันในระหว่างการทำงานกลุ่มที่สอน โดยการเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค STAD นักเรียนจะต้องทำงานประสานกันอย่างใกล้ชิด โดยการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การสรุปเรื่อง การอธิบาย ขยายความ

ในบทเรียนที่เรียนมาให้แก่เพื่อนสมาชิกในกลุ่มเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้เสนอแนวความคิดใหม่ ๆ เพื่อเลือกสิ่งที่ดีที่ถูกต้องเหมาะสมที่สุด

3. การรับผิดชอบต่อกลุ่ม การจัดการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD จะประสบผลสำเร็จเมื่อนักเรียนที่เป็นสมาชิกทุกคนในกลุ่ม มีความรู้ในเรื่องที่เรียนรู้อย่างแท้จริง หรือได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนในกลุ่มให้เรียนรู้ได้ทุกคน เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้องมีการทดสอบเพื่อประเมินว่าทุกคนรู้เรื่องหรือไม่ ซึ่งครูอาจใช้วิธีทดสอบโดยการสุ่มเรียกบุคคลใดบุคคลหนึ่งในกลุ่มให้เป็นผู้ตอบคำถามด้วยวิธีการนี้กลุ่มจะต้องช่วยกันในการเรียนรู้และช่วยกันทำงานมีความรับผิดชอบต่องานของตนเป็นพื้นฐาน จะต้องเข้าใจและรู้แจ้งในงานที่ตนรับผิดชอบอันจะก่อให้เกิดผลสำเร็จของกลุ่มตามมา

4. การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย การแบ่งกลุ่มควรเป็นกลุ่มย่อย มีสมาชิก 4 - 5 คน การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มนี้จะฝึกให้นักเรียนมีทักษะในการพูด การยอมรับความสามารถของผู้อื่น การแก้ปัญหาความขัดแย้ง และการประเมินการทำงานของกลุ่มนักเรียนเพื่อให้กลุ่มสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. กระบวนการกลุ่ม นับเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่จะต้องให้นักเรียนวิเคราะห์ว่ากลุ่มทำงานได้เพียงใด ทำอย่างไรการทำงานของกลุ่มจึงจะประสบผลสำเร็จ เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยดี และถ้าไม่ดีเป็นเพราะพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มหรือการทำงานของกลุ่ม ยังมีสิ่งใดบกพร่องอยู่ ควรแก้ไขอะไรอย่างไรต่อไปในคราวหน้า

สรุปได้ว่า การเรียนรู้เป็นแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ มีการพึ่งพากันและกันมีการปรึกษาหารือกัน มีความรับผิดชอบต่องานที่ทำ มีปฏิสัมพันธ์กันขณะปฏิบัติกิจกรรม และมีการวิเคราะห์การทำงานของกลุ่มเพื่อนำมาปรับปรุงผลงานให้มีประสิทธิภาพ

5.4 ขั้นตอนการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD

การสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีของสลาวิน (Slavin, 1990, pp. 54-62) โดยครูจัดแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 คน มีระดับความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำคละกันในอัตราส่วน 1 : 2 : 1 ก่อนทำการสอนครูอธิบายวิธีสอนให้นักเรียนเข้าใจ แล้วดำเนินการสอนตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ช้่นนำเข้าสู่บทเรียนเป็นการสร้างความสนใจ และความพร้อมของนักเรียนในการเรียน โดยใช้การสนทนาซักถาม หรือทบทวนความรู้เดิม หรือการเล่นเกม

2. ชั้นแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ ครูแจ้งประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
3. ชั้นกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

3.1 จัดผู้เรียนกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 คน ให้สมาชิกมีความรู้ความสามารถ
 ใกล้เคียงกัน คือ มีระดับความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำใกล้เคียง ในอัตราส่วน 1:2:1
 ซึ่งสมาชิกจะทำหน้าที่ต่าง ๆ ดังนี้

3.1.1 ผู้นำกลุ่ม ทำหน้าที่วางแผนดำเนินงาน ควบคุมการทำงานให้
 เป็นระเบียบ รับเอกสารจากครู และรวบรวมงานส่งครู

3.1.2 ผู้ชี้แนะ ทำหน้าที่ขยายความรู้เพิ่มเติมความคิด

3.1.3 ผู้ตรวจสอบ ทำหน้าที่ตรวจสอบความเข้าใจในบทเรียนของสมาชิก
 ทุกคนในกลุ่ม

3.1.4 ผู้กระตุ้นเตือน ทำหน้าที่ให้กำลังใจ และกระตุ้นเตือนเพื่อนใน
 การทำงานให้ทันเวลา

3.2 นำเสนอบทเรียน โดยครูสอนความรู้ให้นักเรียนทั้งชั้น ประกอบกับสื่อ
 การสอน ได้แก่ แผ่นใส ข่าวกาหนังสือพิมพ์ รูปภาพ เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจ
 และเกิดการเรียนรู้รวดเร็วขึ้น

3.3 นักเรียนทำงานกลุ่ม โดยการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
 ปรีक्षाหาหรือ ทำความเข้าใจ โดยศึกษาจากใบงานร่วมกับสมาชิกทุกคนจะต้องเรียนรู้เนื้อหา
 นั้น ๆ ให้เข้าใจ และช่วยกันทำงานตามบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ..

4. ชั้นสรุป ครูใช้วิธีสุ่มนักเรียนบางกลุ่มรายงานผลหรือซักถาม เพื่อสรุป
 ความเข้าใจในการทำกิจกรรม

5. ชั้นวัดและประเมินผล

5.1 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มทำการประเมินผลการทำงานของกลุ่ม โดยใช้
 แบบสังเกต

5.2 ผู้เรียนแต่ละคนทำแบบทดสอบย่อยเมื่อจบบทเรียน คะแนน
 จากการทดสอบจะพิจารณาเป็น 2 ระดับ ดังนี้

5.2.1 คะแนนรายบุคคล ได้จากคะแนนดิบที่นักเรียนแต่ละคนทำได้

5.2.2 คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม ได้จากการนำคะแนนรายบุคคลของสมาชิก
 ในกลุ่มมารวมกันแล้วเฉลี่ยด้วยจำนวนสมาชิก

5.3 ครูให้รางวัล กล่าวคำชมเชยกลุ่มที่ทำคะแนนได้ตามเกณฑ์ที่ครูกำหนด

โดยสรุปขั้นตอนการสอนการเรียนแบบร่วมมือนั้นมีขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ ขั้นกิจกรรมการเรียนการสอน ขั้นสรุป ขั้นวัดและประเมินผล ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้ปรับปรุงขั้นตอนการสอนดังกล่าว (ชำนาญ คำฟู. 2547 : 49) เพื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิชาธรรมวินัย แต่ยังคงหลักการสำคัญของการสอนการเรียนแบบร่วมมือไว้ โดยแบ่งเป็น 6 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป ขั้นทบทวนความรู้เป็นกลุ่ม ขั้นทดสอบย่อย และขั้นให้รางวัล

5.5 การให้คะแนนในการเรียนแบบร่วมมือ

การให้คะแนนในการเรียนแบบร่วมมือ (พระมหาบุญสวย เสาะยะ. 2550 : อ้างอิงใน Johnson, Johnson & Holubec, 1994, pp. 137 - 239) ได้เสนอไว้ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยจากคะแนนของสมาชิกแต่ละคน (Averaging of Member's Individual Scores) คะแนนของสมาชิกกลุ่มแต่ละคนจะต้องนำมารวมกัน แล้วหารด้วยจำนวนของสมาชิกภายในกลุ่ม ดังนั้นสมาชิกแต่ละคนจะได้รับค่าเฉลี่ยของกลุ่มเป็นคะแนนของตนเองด้วย
2. คะแนนของสมาชิกกลุ่มแต่ละคนทั้งหมดรวมกัน (Totaling Member's Individual Scores) คะแนนของสมาชิกกลุ่มแต่ละคนจะถูกนำมารวมกัน และสมาชิกในกลุ่มทั้งหมดจะได้รับคะแนนนั้นเหมือนกันหมด
3. คะแนนของกลุ่มขึ้นอยู่กับผลงานเพียงหนึ่งชิ้น (Group Score on a Single Product) ผลผลิตของงานกลุ่มเป็นงานเพียงชิ้นเดียว เช่น รายงาน เรียงความ หรือการสอบ โดยงานนี้จะถูกประเมิน และสมาชิกทุกคนได้รับคะแนนเท่ากันหมด
4. การสุ่มงานของสมาชิกในกลุ่มมาเป็นคะแนน (Randomly Selecting One Member's Paper to Score) สมาชิกกลุ่มทุกคนทำงานของตนเองให้สมบูรณ์ และตรวจสอบจนแน่ใจ ครูจะส่งงานของใครคนใดคนหนึ่งในกลุ่มมาให้คะแนน และสมาชิกกลุ่มทุกคนจะได้คะแนนเช่นเดียวกันกับที่สุ่ม
5. สุ่มเลือกข้อสอบของสมาชิกกลุ่มแล้วให้คะแนน (Randomly Selecting One Member's Exam to Score) สมาชิกกลุ่มเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการสอบและรับรองว่าสมาชิกทุกคนในกลุ่มได้เข้าใจในสิ่งที่ได้เรียนมา ดังนั้นคะแนนในการสอบจึงมีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ครูสุ่มเลือกข้อสอบของนักเรียนมาหนึ่งคนแล้วตรวจให้คะแนน ดังนั้นสมาชิกในกลุ่มทุกคนจะได้คะแนนนั้นเท่ากันหมด

6. คะแนนเดี่ยวยกคะแนนพิเศษ ถ้าสมาชิกทุกคนทำได้ถึงเกณฑ์ (Individual Score Plus Bonus) สมาชิกของกลุ่มศึกษาบทเรียนร่วม และต้องแน่ใจว่าทุกคนได้รอบรู้ในสิ่งที่ได้เรียน หลังจากนั้นจะทดสอบเป็นรายบุคคลถ้าสมาชิกกลุ่มได้รับคะแนนมากกว่าเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้ก็จะได้รับคะแนนพิเศษเพิ่มขึ้น ตัวอย่างดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เกณฑ์การให้คะแนนพิเศษ

เกณฑ์ที่ได้คะแนนพิเศษ	คะแนนเดี่ยว	คะแนนรวม
80-89 5 คะแนน	85	90
90-99 10 คะแนน	95	105
100 15 คะแนน	100	115

7. คะแนนเดี่ยวยกคะแนนพิเศษตามคนที่ได้ต่ำสุด (Bonus Points Based on Lowest Score) สมาชิกกลุ่มเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการทดสอบ สมาชิกในกลุ่มจะได้รับคะแนนพิเศษตามคนที่ได้ต่ำสุดในกลุ่ม ตัวอย่างดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เกณฑ์การให้คะแนนพิเศษ (คะแนนเดี่ยวยกคะแนนพิเศษตามคนที่ได้ต่ำสุด)

เกณฑ์ที่ได้คะแนนพิเศษ	คะแนนเดี่ยว	คะแนนรวม
71-75 1 คะแนน	75	76
76-80 2 คะแนน	80	81
81-85 3 คะแนน	84	85
86-90 4 คะแนน	90	91
91-96 5 คะแนน	92	93
96-100 6 คะแนน	100	100

วิธีนี้เป็นวิธีการที่ส่งเสริมช่วยเหลือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในกลุ่ม เกณฑ์การให้คะแนนพิเศษอาจจะปรับได้เพื่อให้เหมาะกับกลุ่ม โดยขึ้นอยู่กับคะแนนของคนที่ได้ต่ำสุดเมื่อครั้งที่ผ่านมา

8. คะแนนเดี่ยวยกคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม (Individual Score Plus Group Average) สมาชิกกลุ่มเตรียมตัวให้พร้อมในการสอบ เมื่อสอบแล้วนักเรียนจะได้รับคะแนนเป็นรายบุคคล คะแนนของสมาชิกในกลุ่มถูกนำมาเฉลี่ย และนำคะแนนเฉลี่ยนี้ไปรวมกับคะแนนเดี่ยวยุติแต่ละคนทำได้ ตัวอย่างดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เกณฑ์การให้คะแนนพิเศษ (คะแนนเดี่ยวยกคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม)

คะแนนเดี่ยว	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม	คะแนนที่ได้รับ
66	79	145
89	79	168
75	79	154
87	79	166
รวม		317

9. สมาชิกทุกคนได้รับคะแนนตามคนที่ได้ต่ำสุด (All Members Receive Lowest Score) สมาชิกกลุ่มเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการทดสอบเป็นรายบุคคล สมาชิกกลุ่มทุกคนจะได้คะแนนตามคนที่ได้ต่ำสุด ตัวอย่างเช่น ถ้าสมาชิกกลุ่มได้คะแนนดังนี้ 89, 88, 82 และ 79 ดังนั้นสมาชิกกลุ่มทุกคนจะได้รับคะแนนเป็น 79 ทุกคน

10. คะแนนเฉลี่ยบวกกับคะแนนทักษะความร่วมมือ (Average of Academic Score Plus Collaborative Skill Performance Score) นักเรียนจะได้รับการทดสอบและเฉลี่ยคะแนนสอบและบวกกับคะแนนทักษะความร่วมมือ ซึ่งได้ถูกสังเกตและบันทึกเอาไว้จึงจะได้เป็นคะแนนของแต่ละคน

11. คะแนนสอบและรางวัลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสอบ (Dual Academic and Non Academic Rewards) สมาชิกทุกคนเตรียมตัวสำหรับการสอบ เมื่อทดสอบแล้วจะได้รับคะแนนของตนเองแล้วมาพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม ซึ่งจะได้รับรางวัลจากคะแนนเฉลี่ยนั้น

สรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือจะประสบผลสำเร็จได้จะต้องอาศัยความร่วมมือของสมาชิกในกลุ่มทุกคนในการทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ขอมรับความคิดเห็นของเพื่อน รู้จักคิดวิเคราะห์

ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าโดยใช้ระบบประชาธิปไตย จึงทำให้ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียนการสอน และทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

5.6 ผลดีของการเรียนแบบร่วมมือ

จอห์นสัน และคณะ (Johnson et al., n.d. ; อ้างถึงใน ทิศนา แจมมณี. 2552 : 101) กล่าวถึง ผลดีของการเรียนแบบร่วมมือไว้ 3 ประการดังนี้

1. มีความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายมากขึ้น (Greater Efforts to Achieve) การเรียนแบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายเป็นผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีผลงานมากขึ้น การเรียนรู้มีความคงทนมากขึ้น (Long - Term Retention) มีแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เหตุผลดีขึ้น และคิดอย่างมีวิจารณญาณมากขึ้น

2. มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนดีขึ้น (More Positive Relationships Among Students) การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีน้ำใจนักกีฬามากขึ้น ใส่ใจในผู้อื่นมากขึ้น เห็นคุณค่าของความแตกต่าง ความหลากหลาย การประสานสัมพันธ์และการรวมกลุ่ม

3. มีสุขภาพจิตดีขึ้น (Greater Psychological Health) การเรียนแบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดีขึ้น มีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง และมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น นอกจากนั้น ยังช่วยพัฒนาทักษะทางสังคม และสามารถในการเผชิญกับความเครียดและความผันแปรต่างๆ

สรุปได้ว่า ผลดีของการเรียนรู้แบบร่วมมือมีคือ ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายมีผลงานมากขึ้น การเรียนรู้มีความคงทนมากขึ้น มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนดีขึ้นสุขภาพจิตดีขึ้น มีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง และมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น นอกจากนั้น ยังช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมของผู้เรียน

5.7 ประเภทของกลุ่มการเรียนแบบร่วมมือ

กลุ่มการเรียนรู้ที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไปมี 3 ประเภท คือ (Johnson, Johnson & Holubec, 1994. ; อ้างถึงใน ทิศนา แจมมณี. 2552 : 102 - 103)

1. กลุ่มการเรียนแบบร่วมมืออย่างเป็นทางการ (Formal Cooperative Learning Groups) กลุ่มประเภทนี้ ครูจัดขึ้นโดยการวางแผน จัดระเบียบ กฎเกณฑ์ วิธีการและเทคนิคต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนร่วมมือกันเรียนรู้สาระต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจเป็นหลาย ๆ ชั่วโมง ติดต่อกัน หรือหลายสัปดาห์ติดต่อกัน จนกระทั่งผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด

2. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ (Informal Cooperative Learning Groups) กลุ่มประเภทนี้ครูจัดขึ้นเฉพาะกิจเป็นครั้งคราว โดยสอดแทรกอยู่ใน การสอนปกติอื่น ๆ โดยเฉพาะการสอนแบบบรรยาย ครูสามารถจัดกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ สอดแทรกเข้าไปเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมุ่งความสนใจ หรือใช้ความคิดเป็นพิเศษในสาระบางจุด

3. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างถาวร (Cooperative Base Groups) กลุ่มประเภทนี้เป็นกลุ่มการเรียนรู้ที่สมาชิกในกลุ่มมีประสบการณ์ทำงาน การเรียนรู้ร่วมกันมา นานจนกระทั่งเกิดสัมพันธภาพที่แน่นแฟ้น สมาชิกกลุ่มมีความผูกพัน ห่วงใย ช่วยเหลือกัน และกันอย่างต่อเนื่อง

การเรียนรู้แบบร่วมมือมักจะมีกระบวนการดำเนินงานที่ต้องทำเป็นประจำ เช่น การเขียนรายงาน การเสนอผลงานกลุ่ม การตรวจผลงาน เป็นต้น ในการทำงานที่เป็นกิจวัตร ดังกล่าว ครูควรจัดระเบียบขั้นตอนการทำงาน หรือฝึกฝนให้ผู้เรียนดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ระเบียบ เพื่อช่วยให้งานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการที่ใช้ หรือดำเนินการ เป็นกิจวัตรในการเรียนรู้แบบร่วมมือนี้เรียกว่า “Cooperative Learning Scripts” ซึ่งหากสมาชิก กลุ่มปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานจะเกิดเป็นทักษะที่ชำนาญในที่สุด

5.8 การประยุกต์ใช้ทฤษฎีในการจัดการเรียนการสอน

ครูสามารถนำหลักการของการเรียนรู้แบบร่วมมือไปจัดการเรียนการสอนของตน ได้ โดยพยายามจัดกลุ่มการเรียนรู้ให้มีองค์ประกอบให้ครบ 5 ประการ ดังกล่าวข้างต้น และใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการช่วยให้องค์ประกอบทั้ง 5 สัมฤทธิ์ผลโดยทั่วไป การวางแผนบทเรียนและจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบร่วมมือมีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้ (Johnson, Johnson & Holubec, 1994. ; อ้างถึงใน ทิศนา แจมมณี. 2552 : 103 - 106)

1. ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน

- 1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายของบทเรียนทั้งทางด้านความรู้ และทักษะกระบวนการต่าง ๆ
- 1.2 กำหนดขนาดของกลุ่ม กลุ่มควรมีขนาดเล็ก ประมาณ 3 - 6 คน กลุ่มขนาด 4 คน จะเป็นขนาดที่เหมาะสมที่สุด
- 1.3 กำหนดองค์ประกอบของกลุ่ม หมายถึง การจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มซึ่งอาจทำ โดยการสุ่มหรือการเลือกให้เหมาะกับวัตถุประสงค์ โดยทั่วไปกลุ่มจะต้องประกอบไปด้วย สมาชิกที่ถนัดกันในด้านต่าง ๆ เช่น เพศ ความสามารถ ความถนัด เป็นต้น

1.4 กำหนดบทบาทของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม ครูควรมอบหมายบทบาทหน้าที่ในการทำงานให้ทุกคน และบทบาทหน้าที่นั้น ๆ จะต้องเป็นส่วนหนึ่งของงานอันเป็นจุดมุ่งหมายของกลุ่ม ครูควรจัดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกให้อยู่ในลักษณะที่จะต้องพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลกัน บทบาทหน้าที่ในการทำงานเพื่อการเรียนรู้มีจำนวนมาก เช่น บทบาทผู้นำกลุ่ม ผู้สังเกตการณ์ เลขานุการ ผู้เสนอผลงาน ผู้ตรวจสอบผลงาน เป็นต้น

1.5 จัดสถานที่ให้เหมาะในการทำงาน และการมีปฏิสัมพันธ์กัน ครูจำเป็นต้องคิดออกแบบการจัดห้องเรียน หรือสถานที่ที่จะใช้ในการเรียนรู้ให้เอื้อและสะดวกต่อการทำงานของกลุ่ม

1.6 จัดสาระ วัสดุ หรืองานที่จะให้ผู้เรียนทำวิเคราะห์สาระงาน หรือวัสดุที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และจัดแบ่งสาระ หรืองานในลักษณะที่ให้ผู้เรียนแต่ละคนมีส่วนในการช่วยกลุ่ม และพึ่งพากันในการเรียนรู้

2. ด้านการสอน

ครูควรมีการเตรียมกลุ่มเพื่อการเรียนแบบร่วมมือ ดังนี้

2.1 อธิบายชี้แจงเกี่ยวกับงานของกลุ่ม ครูควรอธิบายถึงจุดมุ่งหมายของบทเรียนเหตุผลในการดำเนินการต่าง ๆ รายละเอียดของงาน และขั้นตอนในการทำงาน

2.2 อธิบายเกณฑ์การประเมินผลงาน ผู้เรียนจะต้องมีความเข้าใจตรงกันว่าความสำเร็จของงานอยู่ตรงไหน งานที่คาดหวังจะมีลักษณะอย่างไร เกณฑ์ที่จะใช้ในการวัดความสำเร็จของงานคืออะไร

2.3 อธิบายถึงความสำคัญและวิธีการของการพึ่งพาและเกื้อกูลกัน ครูควรอธิบายกฎเกณฑ์ระเบียบ กติกา บทบาทหน้าที่ และระบบการให้รางวัล หรือประโยชน์ที่กลุ่มจะได้รับในการร่วมมือกันเรียนรู้

2.4 อธิบายวิธีการช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่ม

2.5 อธิบายถึงความสำคัญ และวิธีการในการตรวจสอบความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ที่แต่ละคนได้รับมอบหมาย เช่น การสุ่มเรียกชื่อผู้เสนอผลงาน การทดสอบ การตรวจสอบงาน เป็นต้น

2.6 ชี้แจงพฤติกรรมที่คาดหวัง หากครูชี้แจงผู้เรียนให้ได้อย่างชัดเจนว่าต้องการให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมอะไรบ้าง จะช่วยให้ผู้เรียน รู้ความคาดหวังที่มีต่อตน และจะพยายามแสดงพฤติกรรมนั้น

3. ด้านการควบคุมกำกับและการช่วยเหลือกลุ่ม

3.1 ดูแลให้สมาชิกกลุ่มมีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด

3.2 สังเกตการณ์การทำงานร่วมกันของกลุ่ม ตรวจสอบว่าสมาชิกกลุ่มมีความเข้าใจในงาน หรือบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือไม่ สังเกตพฤติกรรมต่างๆ ของสมาชิกให้ข้อมูลป้อนกลับให้แรงเสริม และบันทึกข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของกลุ่ม

3.3 เข้าไปช่วยเหลือกลุ่มตามความเหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงาน และการทำงาน เมื่อพบว่ากลุ่มต้องการความช่วยเหลือ ครูสามารถเข้าไปชี้แจง สอนซ้ำ หรือให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ

4. ด้านการประเมินผล และวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้

4.1 ประเมินผลการเรียนรู้ ครูประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งทางด้านปริมาณ และคุณภาพ โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย และควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน

4.2 วิเคราะห์กระบวนการทำงาน และกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ครูควรจัดให้ผู้เรียนมีเวลาในการวิเคราะห์การทำงานของกลุ่มและพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มมีโอกาสเรียนรู้ที่จะปรับปรุงส่วนบกพร่องของกลุ่ม

5.9 เทคนิคการเรียนรู้โดยการเรียนแบบร่วมมือ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีรูปแบบการสอนที่หลากหลาย นักการศึกษา และนักจิตวิทยาพยายามคิดเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสอนต่าง ๆ ให้สอดคล้องเนื้อหาสาระในแต่ละวิชา เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เทคนิคที่นำมาใช้ในการเรียนแบบร่วมมือมีหลายวิธีด้วยกัน (วัตเนาพร ระบุทุกข์, 2541 : 40 - 44) ได้แนะนำไว้ดังนี้

1. การเรียนแบบร่วมมือแบบสะสมความรู้ (Jigsaw) เป็นเทคนิคที่พัฒนาขึ้นเพื่อส่งเสริมความร่วมมือและการถ่ายทอดความรู้ระหว่างเพื่อนในกลุ่ม เทคนิคนี้ใช้กันมากในรายวิชาที่ผู้เรียนต้องเรียนเนื้อหาวิชาจากตำราเรียน เช่น สังคมศึกษา ภาษาไทย ชั้นตอนของกิจกรรมประกอบด้วย

1.1 ครูแบ่งเนื้อหาที่เรียนออกเป็นหัวข้อย่อย ๆ ให้เท่ากับจำนวนสมาชิกกลุ่ม

1.2 จัดกลุ่มผู้เรียนให้มีความสามารถละกัน เรียกว่า กลุ่มบ้าน (Home Group) แล้วมอบหมายให้สมาชิกแต่ละคนศึกษาค้นคว้าหัวข้อที่ต่างกัน

1.3 ผู้เรียนที่ได้รับหัวข้อเดียวกันจากแต่ละกลุ่มมานั่งด้วยกัน เพื่อทำงานและศึกษาร่วมกันในหัวข้อดังกล่าวเรียกว่า “กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ” (Expert Group)

1.4 สมาชิกแต่ละคนออกจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลับไปกลุ่มเดิมของตนผลัดกันอธิบายเพื่อถ่ายทอดความรู้ที่ตนศึกษาให้เพื่อนฟังจนครบทุกหัวข้อ

1.5 ครูทดสอบเนื้อหาที่ศึกษาแล้วให้คะแนนรายบุคคล

2. การเรียนแบบร่วมมือแบบสะสมความรู้ 2 (Jigsaw II) เป็นเทคนิคที่พัฒนาขึ้นจากเทคนิคเดิม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนช่วยกันพึ่งพากันในกลุ่มมากขึ้น กระบวนการของการเรียนแบบร่วมมือแบบสะสมความรู้ 2 เหมือนเดิมทุกประการเพียงแต่ในช่วงของการประเมินผล ครูจะนำคะแนนทุกคนในกลุ่มมารวมกันเป็นคะแนนกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนรวมหรือค่าเฉลี่ยสูงสุดจะติดประกาศไว้ในป้ายประกาศหน้าห้อง

3. การเรียนแบบร่วมมือโดยการแข่งขันเป็นกลุ่ม (Teams Games - Tournaments หรือ TGT) เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนจุดประสงค์ที่ต้องการให้กลุ่มศึกษาประเด็น หรือปัญหาที่มีคำตอบถูกต้องเพียงคำตอบเดียว หรือคำตอบที่ถูกต้องที่ชัดเจน เช่น การคำนวณทางคณิตศาสตร์ การใช้ภาษา ภูมิศาสตร์และทักษะการใช้แผนที่ และความคิดรวบยอดทางวิทยาศาสตร์ ขั้นตอนของกิจกรรมประกอบด้วย

3.1 ครูนำเสนอบทเรียนหรือข้อความรู้ใหม่แก่ผู้เรียน โดยอาจจะนำเสนอด้วยสื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจ หรือใช้การอภิปรายทั้งห้องเรียน โดยครูเป็นผู้ดำเนินการ

3.2 แบ่งกลุ่มนักเรียนโดยจัดให้ความสามารถและเพศ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิก 4 - 5 คน กลุ่มเหล่านี้จะศึกษาบททวนเนื้อหาข้อความรู้ที่ครูนำเสนอ สมาชิกที่มีความสามารถสูงกว่าจะช่วยเหลือสมาชิกที่มีความสามารถด้อยกว่า เพื่อเตรียมกลุ่มสำหรับแข่งขันในช่วงท้ายสัปดาห์ หรือท้ายบทเรียน

3.3 จัดการแข่งขันโดยจัดโต๊ะแข่งขัน และทีมแข่งขันที่มีตัวแทนของแต่ละกลุ่มที่มีความสามารถใกล้เคียงกันมาร่วมแข่งขันกันตามรูปแบบ และกติกาที่กำหนดข้อคำถามที่ใช้ในการแข่งขันจะเป็นคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนมาแล้วและมีกาฝึกฝนเตรียมพร้อมในกลุ่มมาแล้ว ควรให้ทุกโต๊ะแข่งขันพร้อมกัน

3.4 ให้ค่าคะแนนการแข่งขัน โดยให้จัดลำดับคะแนน ผลการแข่งขันในแต่ละโต๊ะแล้วผู้เล่นจะกลับเข้ากลุ่มเดิม (Study Group) ของตน

3.5 นำคะแนนการแข่งขันของแต่ละคนมารวมกันเป็นคะแนนของทีม ทีมที่ได้คะแนนรวมหรือค่าเฉลี่ยสูงสุดจะได้รับรางวัล

4. การเรียนแบบร่วมมือ (Student Teams and Achievement Division หรือ STAD) เทคนิคนี้ได้พัฒนาเพิ่มเติมจากเทคนิค TGT แต่จะใช้การทดสอบรายบุคคลแทนการแข่งขันมีขั้นตอนกิจกรรม ดังนี้

4.1 ครูนำเสนอประเด็น หรือเนื้อหาใหม่ โดยอาจนำเสนอด้วยสื่อที่น่าสนใจ ใช้การสอนโดยตรงหรือตั้งประเด็นให้ผู้เรียนอภิปราย จัดผู้เรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4 - 5 คน ให้สมาชิกมีความสามารถละกันมีทั้งความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำ

4.2 แต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาทบทวนเนื้อหาที่ครูนำเสนอจนเข้าใจ

4.3 ผู้เรียนในกลุ่มทุกคนทำแบบทดสอบ เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจ ในเนื้อหาที่เรียน

4.4 ตรวจสอบคำตอบของผู้เรียน นำคะแนนของสมาชิกทุกคนในกลุ่มมารวมกัน เป็นคะแนนกลุ่ม

4.5 กลุ่มที่ได้คะแนนรวมสูงสุดจะได้รับคำชมเชย โดยอาจตีประกาศไว้ที่บอร์ดหรือป้ายของห้องเรียน

5. การเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มช่วยเหลือรายบุคคล (Team Assisted Individualization หรือ TAI) กิจกรรมนี้เน้นการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลมากกว่าการเรียนรู้ในลักษณะกลุ่ม เหมาะสำหรับการสอนคณิตศาสตร์ การจัดกลุ่มของผู้เรียนจะคล้ายกับเทคนิค STAD หรือ TGT แต่ในเทคนิคนี้ผู้เรียนแต่ละคนจะเรียนรู้และทำงานตามระดับความสามารถของตน เมื่อทำงานในส่วนของตนเองเสร็จแล้วจึงจะไปจับคู่หรือเข้ากลุ่มทำงาน ขั้นตอนของกิจกรรมประกอบด้วย

5.1 จัดผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แบบละความสามารถกลุ่มละ 2 - 4 คน

5.2 ผู้เรียนทบทวนสิ่งที่เรียนมาแล้วหรือศึกษา ประเด็น / เนื้อหาใหม่ โดยการอภิปราย สรุปข้อความรู้ หรือถามตอบ

5.3 ผู้เรียนแต่ละคนทำใบงานที่ 1 แล้วจับคู่กันภายในกลุ่มของตนเพื่อแลกเปลี่ยนกันตรวจใบงานที่ 1 เพื่อความถูกต้อง อธิบายข้อสงสัย และคู่ผิดพลาดของตัวเอง หากคู่เรียนผู้ใดทำใบงาน ได้ถูกต้องร้อยละ 75 ขึ้นไป ให้ผู้เรียนทั้งคู่ทำใบงานชุดที่ 2 แต่หากคนใดคนหนึ่ง

หรือทั้งคู่ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 75 ให้ผู้เรียนทั้งคู่ทำใบงานชุดที่ 3 หรือ 4 จนกว่าจะทำได้ถูกต้องร้อยละ 75 ขึ้นไปจึงจะผ่านได้

5.4 ผู้เรียนทุกคนทำการทดสอบ

5.5 นำคะแนนผลการสอบของแต่ละคนมารวมกันเป็นคะแนนกลุ่มหรือใช้คะแนนเฉลี่ย

5.6 กลุ่มที่ได้รับคะแนนสูงสุดได้รับรางวัลหรือติดประกาศชมเชย

6. การเรียนแบบร่วมมือแบบศึกษาภายในกลุ่ม (Group Investigation หรือ GI) เป็นเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือที่สำคัญอีกเทคนิคหนึ่ง เป็นการจัดกลุ่มผู้เรียนเพื่อเตรียมการทำงานที่คลุมอบหมาย ก่อนใช้เทคนิคนี้ครูควรฝึกทักษะการสื่อสาร ทักษะสังคมให้แก่ผู้เรียนก่อน เทคนิคนี้เหมาะสำหรับการสืบค้นความรู้ หรือแก้ปัญหาเพื่อหาคำตอบในประเด็นหรือหัวข้อที่สนใจ เช่น การเรียนในวิชาชีววิทยา หรือสิ่งแวดล้อม ขั้นตอนการเรียนประกอบด้วย

6.1 ครูและผู้เรียนร่วมอภิปราย ทบทวนเนื้อหาหรือประเด็นที่กำหนด

6.2 แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ กระจายความสามารถกลุ่มละ 2-4 คน

6.3 แบ่งเรื่องที่จะศึกษาเป็นหัวข้อย่อย แต่ละหัวข้อจะเป็นใบงานที่ 1, 2, 3

เป็นต้น

6.4 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเลือกทำหนึ่งหัวข้อ (ใบงานเพียงใบเดียว) โดยให้นักเรียนที่อ่อนในกลุ่มเลือกหัวข้อที่จะศึกษาก่อน หรืออาจจะให้ผู้เรียนในกลุ่มแบ่งกันหาคำตอบตามใบงานแล้วนำคำตอบทั้งหมดมารวมกันเป็นคำตอบที่สมบูรณ์

6.5 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายเรื่องจากใบงานที่ศึกษาจนเป็นที่เข้าใจของทุกคนในกลุ่ม

6.6 ให้แต่ละกลุ่มรายงานผลการศึกษา โดยเริ่มจากกลุ่มที่ทำใบงานใบที่ 1 จนถึงใบงานสุดท้ายแล้วชมเชยกลุ่มที่ทำงานถูกต้องที่สุด

7. การเรียนแบบร่วมมือแบบการเรียนรู้ด้วยกัน (Learning Together หรือ LT) วิธีการนี้เป็นวิธีการที่เหมาะสมกับการสอนวิชาที่มีโจทย์ปัญหา การคำนวณหรือการฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

7.1 ครูและนักเรียนอภิปราย สรุปเนื้อหาที่เรียนในคาบที่แล้ว

7.2 แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มความสามารถกัน กลุ่มละ 4-5 คน

7.3 ครูแจกใบงานกลุ่มละ 1 แผ่น

7.4 แบ่งหน้าที่ของผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่ม

7.5 แต่ละกลุ่มส่งกระดาษคำตอบเพียงแผ่นเดียว แต่ละกลุ่มส่งงาน 1 ชิ้น ผลงานที่เสร็จแล้วเป็นผลงานที่ทุกคนยอมรับ ซึ่งทุกคนในกลุ่มจะได้คะแนนเท่ากัน

7.6 คติประกาศชมเชยกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุด

8. การเรียนแบบร่วมมือแบบอภิปรายกลุ่ม (Number Heads Together)

เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับการทบทวนหรือตรวจสอบความเข้าใจ ขั้นตอนของการเรียนประกอบด้วย

8.1 เตรียมประเด็นปัญหา / ข้อคำถามที่จะให้ผู้เรียนศึกษา

8.2 แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4 คน ประกอบด้วยผู้เรียนเก่งหนึ่งคน ปานกลางสองคน และผู้ที่ยังอ่อนหนึ่งคน แต่ละคนมีหมายเลขประจำตัว

8.3 ถามคำถาม / มอบหมายงานให้ทำ

8.4 ให้ผู้เรียนอภิปรายในกลุ่มย่อยจนมั่นใจว่าสมาชิกในกลุ่มทุกคนเข้าใจ

คำตอบ

8.5 ครูถามคำถามในประเด็นที่กำหนด โดยเรียกหมายเลขประจำตัวคนใดคนหนึ่งในกลุ่มตอบ

8.6 ให้คำชมเชยกลุ่มที่สมาชิกในกลุ่มสามารถตอบคำถามได้ถูกต้องมากที่สุด ผู้เรียนทุกคนตรวจสอบความถูกต้องของข้อคำถามที่ตนและกลุ่มร่วมกันศึกษา ชักถามทำความเข้าใจข้อคำถามจนกระจ่างชัดเจน

9. การเรียนแบบร่วมมือแบบร่วมกลุ่ม (Co - Op Co - Op) เป็นเทคนิคที่เน้นการร่วมกันทำงาน โดยสมาชิกของกลุ่มที่มีความสามารถและความถนัดต่างกัน ได้แสดงบทบาทหน้าที่ที่ตนถนัดเต็มที่ ผู้เรียนเก่งได้ช่วยเหลือเพื่อนที่เรียนอ่อนเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการคิดระดับสูงทั้งการวิเคราะห์และสังเคราะห์ และเป็นวิธีการที่สามารถนำไปใช้สอนในวิชาใดก็ได้มีขั้นตอนกิจกรรม ดังนี้

9.1 กำหนดขอบข่ายหรือเนื้อหาตามจุดประสงค์ที่จะให้ผู้เรียนได้ศึกษา

9.2 ผู้เรียนทั้งชั้นเรียนร่วมกันอภิปราย เพื่อกำหนดประเด็น หรือหัวข้อที่จะศึกษา

9.3 กำหนดกลุ่มย่อย โดยให้สมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถละกันแต่ละกลุ่มเลือกหัวข้อที่จะศึกษา

9.4 สมาชิกในแต่ละกลุ่มช่วยกันกำหนดหัวข้อย่อยแล้วแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ โดยให้สมาชิกแต่ละคนเลือกศึกษาหัวข้อย่อยคนละหนึ่งหัวข้อ

9.5 สมาชิกนำผลงานมารวมกันเป็นงานกลุ่ม อาจมีการทบทวนและปรับแต่งภาษาให้ผลงานกลุ่มที่ทำงานร่วมกันมีความสละสลวยต่อเนื่อง เตรียมผู้ที่จะนำเสนอผลงานกลุ่ม

9.6 นำผลงานกลุ่มเสนอต่อชั้นเรียน

9.7 ทุกกลุ่มช่วยกันประเมินผล โดยประเมินทั้งกระบวนการทำงานกลุ่มและผลงานกลุ่ม

9.8 การเรียนแบบร่วมมือแบบโปรแกรมร่วมมือในการอ่านและการเขียน (Cooperative Integrated Reading and Composition หรือ CIRC) เป็นตัวอย่างแนวทางการนำเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือไปใช้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษา ขั้นตอนกิจกรรมประกอบด้วย

9.8.1 การสร้างกลุ่มการอ่าน โดยแบ่งกลุ่มผู้เรียนละ 8 - 18 คน ตามระดับความสามารถในการอ่าน

9.8.2 จัดกลุ่มย่อย โดยนักเรียนในแต่ละกลุ่มจะทำงานเป็นคู่ ๆ หรือกลุ่มละ 3 คน ตามความเหมาะสม หลังจากนั้นนำกลุ่มย่อยที่สร้างขึ้นใหม่นี้ไปจับคู่กับกลุ่มย่อยจากกลุ่มอ่านกลุ่มอื่น แต่ละกลุ่มมีสมาชิกแตกต่างกัน ทั้งมีความสามารถในการอ่านสูง ปานกลาง และต่ำ

9.8.3 กิจกรรมการอ่านพื้นฐาน

9.8.4 การหาเพื่อนช่วยตรวจสอบ หลังจากนั้นทำกิจกรรมตามที่ครูมอบหมายสำเร็จ ผู้เรียนจะขอให้เพื่อนในกลุ่มเซ็นชื่อรับรองว่าเขาได้ทำกิจกรรมและเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ครูกำหนด

9.8.5 การทดสอบ หลังจากเรียนแต่ละครั้งจะมีการทดสอบย่อยโดยใช้เวลานั้น ๆ

9.8.6 การสอบอ่าน ในแต่ละสัปดาห์ครูจะสอนการอ่านแก่ผู้เรียนหนึ่งครั้ง โดยเน้นการสอนอ่านจับใจความ แล้วจะมอบหมายให้ผู้เรียนฝึกอ่านจับใจความ

9.8.7 การสอนเขียน ครูจะสอนหลักการเขียนในห้องเรียนขณะที่ผู้เรียนยังทำงานในกลุ่มย่อย หลังจากเรียนในชั้นเรียน 3 ชั่วโมง ผู้เรียนจะเข้าร่วมโครงการฝึกปฏิบัติการเขียน โดยจะเขียนเรื่องที่ตนเองสนใจและชอบ

จากการศึกษารูปแบบการสอนแบบการเรียนแบบร่วมมือแบบต่าง ๆ มีทั้งข้อดีและข้อเสียที่แตกต่างกันออกไป แต่ผู้วิจัยเห็นว่าการเรียนแบบร่วมมือแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (STAD) เหมาะสำหรับนำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ชั้น ป.1 เนื่องจากเป็นรูปแบบการสอนที่เน้นความสำคัญของการเรียนเป็นกลุ่ม การช่วยเหลือกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิด ค้นคว้า ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตัวเองเป็นการฝึก

ทักษะทางสังคมให้กับผู้เรียน และทำให้เห็นคุณค่าของการร่วมมือกัน ทำให้ผู้เรียนสนุกสนานกับการเรียน ไม่น่าเบื่อ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มมีความสามารถต่างกัน มีการแบ่งหน้าที่กันทำงาน สมาชิกในกลุ่มต้องรับผิดชอบงานร่วมกัน มีการทบทวนเนื้อหาสาระเดิม การทดสอบย่อย เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน นอกจากนี้ยังช่วยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีเจตคติต่อวิชาภาษาไทยดีขึ้น ฉะนั้นผู้วิจัยจึงได้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือ แบบมุ่งผลสัมฤทธิ์มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

5.10 บทบาทครูและนักเรียนในการเรียนแบบร่วมมือ

การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือครูและนักเรียนต้องรู้จักบทบาทหน้าที่ของตัวเอง ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

5.10.1 บทบาทครู

สุพล วังสินธุ์ (2543 : 11 - 12) ได้กล่าวถึง บทบาทครูในการเรียนแบบร่วมมือ ดังนี้

1. กำหนดขนาดของกลุ่ม (โดยปกติประมาณ 2 - 6 คนต่อกลุ่ม) และลักษณะของกลุ่มที่แต่ละความสามารถในกลุ่มจะต้องมีทั้งผู้เรียนดี ปานกลาง และเรียนอ่อนปะปนกัน
2. อำนวยความสะดวกในการนั่งของสมาชิกเพื่อการทำงานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพและการติดตามความก้าวหน้าของกลุ่ม
3. การชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจวิธีการ และกฎกติกาในการทำงานร่วมกันในกลุ่ม
4. การสร้างบรรยากาศในการทำงานร่วมกัน โดยให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคนให้ชัดเจน
5. การให้คำปรึกษาของทุกกลุ่มย่อย และการติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม
6. การยกย่อง ให้รางวัล และการให้คำชมเชยเมื่อการทำงานในกลุ่มประสบความสำเร็จ
7. การกำหนดเวลาในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

5.10.2 บทบาทของนักเรียน

วัฒนาพร ระวังบุทช์ (2541 : 39 - 40) ได้อธิบายบทบาทของนักเรียนใน

การเรียนรู้แบบร่วมมือ ดังนี้

1. ไว้วางใจซึ่งกันและกัน และพัฒนาทักษะการสื่อความหมาย
2. ในการทำกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละครั้ง สมาชิกคนหนึ่งจะทำหน้าที่ผู้ประสานงาน คนหนึ่งทำหน้าที่เลขานุการกลุ่ม ส่วนสมาชิกที่เหลือทำหน้าที่เป็นผู้ร่วมทีม สมาชิกทุกคนต้องได้รับมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ
3. ให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกกลุ่มทุกคน
4. รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนและเพื่อน ๆ ในกลุ่ม ผู้เรียนจะร่วมกันทำกิจกรรม กำหนดเป้าหมายของกลุ่ม แลกเปลี่ยนความรู้และวัสดุอุปกรณ์ ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ดูแลกันให้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ และช่วยกันควบคุมเวลาในการทำงาน

สรุปได้ว่า กระบวนการเรียนการสอนการเรียนรู้แบบร่วมมือ ครูและนักเรียนมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกัน แต่ครูและนักเรียนก็มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน กล่าวคือ ครูผู้สอนมีบทบาทและหน้าที่อำนวยความสะดวก และสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ตลอดจนสร้างแรงจูงใจและเสริมแรงให้ผู้เรียนด้วย ส่วนนักเรียนก็ต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้กิจกรรมของกลุ่มบรรลุเป้าหมาย และประสบความสำเร็จ

6. การสอนแบบปกติ

ผู้วิจัยได้นำสาระสำคัญ ๆ เกี่ยวกับการสอนแบบปกติตามที่นักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายไว้ ดังนี้

6.1 ความหมายของการสอนแบบปกติ

สุชาติพิทย์ เป็นทองคำ (2545 : 11) ให้ความหมายของการสอนแบบปกติว่าเป็นการสอนของครู โดยใช้แผนการสอนแบบปกติ ซึ่งส่วนมากจะเป็นการบรรยายประกอบสื่อสอน มีการอภิปราย แบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้า แสดงบทบาทสมมุติ

เสาวนีย์ ดำรงโรจน์สกุล (2544 : 7) ให้ความหมายของการสอนแบบปกติว่าเป็นการสอนที่ครูนิยมใช้กันทั่วไป ได้แก่ การบรรยาย การอภิปราย การซักถาม การจดบันทึกและการทำแบบฝึกหัด

อรุณศรี แสงแก้ว (2530 : 71) ให้ความหมายของการสอนแบบปกติว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน โดยยึดแนวทางการสอนตามแนวคู่มือครู ที่เน้นการถ่ายทอดแบบบรรยาย และการใช้สื่อประกอบการสอนเป็นส่วนใหญ่

นภาพร สมบูรณ์สุข (2548 : 8) ให้ความหมายของการสอนแบบปกติว่า หมายถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ หรือจุดประสงค์ ตามหลักสูตร ซึ่งมีขั้นตอนการสอน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และขั้นสรุป ซึ่งในแต่ละขั้นตอนนี้ครูผู้สอนอาจดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ กันไปตามเนื้อหาหรือวิชาที่สอนและตามสภาวะแวดล้อมที่แตกต่างกันไป แต่ก็นำไปสู่ผลของหลักสูตรและพัฒนาให้เกิดทักษะแก่ผู้เรียนภายใต้ความมุ่งหมายเดียวกัน

6.2 หลักการแนวคิดเกี่ยวกับการสอนแบบปกติ

วีระพันธ์ สิทธิพงษ์ (2540 : 228) กล่าวว่า การสอนตามปกติมีหลักการ แนวคิด ดังนี้

1. การเรียนการสอนยึดตามหลักสูตร โดยใช้เนื้อหาเป็นหลัก
2. กำหนดเวลาเรียนแน่ชัด ใช้เวลาเรียนพร้อม ๆ กันทั้งกลุ่ม
3. เน้นการตอบสนองความต้องการของกลุ่ม
4. ใช้ตำราแบบฝึกหัดเป็นอุปกรณ์การสอนเป็นสำคัญ
5. จำกัดขอบเขตการเรียนรู้
6. สอนโดยใช้วิธีบรรยาย หรือสาธิตเป็นหลัก
7. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้แบบกว้าง ๆ
8. เกณฑ์การวัดขึ้นอยู่กับบุคคล
9. การประเมินผลการเรียนจะแยกออกจากการสอนและจะเกิดขึ้นตลอดเวลาในช่วงของการทดลอง
10. ยึดถือคะแนนของการสอบเป็นหลัก

6.3 ขั้นตอนการสอนแบบปกติ

สุกัญญา กตัญญู (2542 : 55) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนของการสอนแบบปกติไว้ว่ามี 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียนเป็นการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมที่จะเรียน โดยครูกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การทายปัญหา ชักถาม ทบทวนบทเรียนที่เรียนมาแล้ว
2. ขั้นสอน เป็นการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ครูสอนบทเรียนใหม่ด้วยการชักถาม แล้วให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาในบทเรียน หรือหนังสือเสริมบทเรียน หลังจากนั้นร่วมกันอภิปรายกลุ่ม ปฏิบัติ

กิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ เช่น ดำเนินการทดลอง การอภิปราย การนำเสนอ ผลการทดลอง เป็นต้น

3. **ขั้นสรุปและประเมินผล** เป็นการสรุปเนื้อหาสาระและความคิดรวบยอด ของบทเรียน โดยครูเลือกใช้กิจกรรมการสรุปในลักษณะต่าง ๆ เช่น ให้นักเรียนรายงานผล การทดลองหน้าชั้น ครูนักเรียนอภิปรายผลการทดลองร่วมกัน การสังเกตการตอบคำถาม การให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด ซึ่งเป็นการตรวจพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์ ของการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง

อารยา กล้าหาญ (2545 : 92) กล่าวถึง ขั้นตอนวิธีสอนตามแนวคู่มือครูไว้ ดังนี้

1. **ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน** มีการทบทวนความรู้เดิมและแจ้งจุดประสงค์ การเรียนรู้และสิ่งผู้เรียนสู่เนื้อหาใหม่ โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น เกม บทบาทสมมุติ นิทาน เพลง เป็นต้น

2. **ขั้นกิจกรรมการเรียนการสอน** ประกอบด้วย การสอนเนื้อหาการเรียน ให้กับผู้เรียน โดยให้นักเรียนใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การอธิบาย การสนทนาซักถาม ตอบ ปากเปล่า อภิปราย ทำแบบฝึกหัด การทำกิจกรรมตามใบงานหรือกิจกรรมกลุ่ม ประกอบ การใช้สื่อการสอน รูปภาพใบงาน หรือสัญลักษณ์ ประกอบการเรียนการสอน

3. **ขั้นสรุปบทเรียน** ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปหลักการและสาระสำคัญ

4. **ขั้นวัดและประเมินผล** เป็นการตรวจสอบเพื่อวินิจฉัยว่า นักเรียนบรรลุ จุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ถ้านักเรียนยังไม่บรรลุจุดประสงค์ก็จะได้รับการสอนซ่อม เสริมก่อนเรียนเนื้อหาใหม่ต่อไป โดยสังเกตพฤติกรรมนักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรม การตอบ คำถาม การทำแบบฝึกหัด และการตรวจสอบแบบทดสอบ

ราณี ศรีโมรา (2549 : 60 - 61) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนของการสอนแบบปกติไว้ว่า มี 4 ขั้นตอน คือ

1. การนำเข้าสู่บทเรียน ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความพร้อม และความสนใจ ในการเรียนด้วยการสนทนาซักถาม เกม เพลง นิทาน และแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้

2. **ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้** ครูนำเสนอเนื้อหา ด้วยวิธีการบรรยาย อภิปราย สนทนา โดยมีสื่อประกอบการเรียนการสอน เช่น ใบความรู้ ใบงาน หรือหนังสือแบบเรียน และนักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรม

3. **ขั้นสรุป** ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาด้วยการอภิปรายสนทนา ซักถาม หรือตรวจเฉลยแบบฝึกหัดร่วมกัน

4. **ขั้นประเมินผล** เป็นการตรวจสอบความรู้ว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเพียงใดจากการทำแบบฝึกหัด การสังเกตและการทดสอบ

สรุปได้ว่า การสอนแบบปกติ หมายถึง การที่ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามคู่มือครู เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้เตรียมเนื้อหา บทเรียนตามหลักสูตรแบบเรียน แบบฝึกหัดมาถ่ายทอดให้นักเรียนด้วยการบรรยาย การสาธิต การใช้สื่อการสอน การให้ทำแบบฝึกหัด แล้วครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อเรื่อง ซึ่งมีขั้นตอนสำคัญ คือ ชี้นำเข้าสู่บทเรียน ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขั้นสรุปและขั้นการประเมินผล

7. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผู้วิจัยได้นำสาระสำคัญ ๆ ที่นักการศึกษาหลายท่านให้แนวคิดเกี่ยวผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ ดังนี้

7.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 137) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Achievement) หมายถึง คุณลักษณะและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการฝึกอบรมหรือจากการสอนจึงเป็นการตรวจสอบความสามารถหรือความสัมฤทธิ์ผล (Level of Accomplishment) ของบุคคลว่ารู้แล้วทำอะไรความสามารถชนิดใด

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540 : 29) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Achievement) หมายถึง คุณลักษณะรวมถึงความรู้ความสามารถของบุคคลอันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน หรือมวลประสบการณ์ทั้งปวงที่บุคคลได้รับจากการเรียนการสอนทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ของสมรรถภาพของสมอง

7.2 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นการวัดดูว่า ผู้เรียนมีพฤติกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด เป็นการตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของสมรรถภาพของสมอง ซึ่งเป็นผลจากการได้รับการฝึกฝนอบรมในช่วงที่ผ่านมาและในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถวัดได้ 2 แบบตามจุดมุ่งหมายและลักษณะวิชาที่สอน ดังนี้ (อรนุช ศรีสะอาด. 2546 : 137)

1. การวัดด้านปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติ หรือทักษะของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถดังกล่าวในรูปการกระทำจริงให้

ออกเป็นผลงาน เช่น วิชาศิลปะศึกษา พลศึกษา การช่าง เป็นต้น การวัดแบบนี้จึงต้องใช้ข้อสอบภาคปฏิบัติ (Performance Test)

2. การวัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาซึ่งเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่าง ๆ สามารถวัดได้โดยใช้ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test)

7.3 ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เยาเวตี วิบูลย์ศรี (2540 : 14) ได้กล่าวว่า แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test) เป็นเครื่องมือสำหรับช่วยให้ครูสามารถตัดสินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเป็นวิธีการประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนที่มีความอิสระได้มากกว่าวิธีอื่น ๆ เมื่อเทียบกับกระบวนการเรียนรู้ที่มีอยู่ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ที่ใช้ในโรงเรียน มุ่งวัดความรู้ในแต่ละวิชาและทักษะต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์พื้นฐานที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. เพื่อเป็นเครื่องมือในการวัดความสามารถของผู้เรียนอันเป็นข้อมูลที่ได้รับสำหรับการประเมินผลการเรียนรู้เป็นรายบุคคล
2. เพื่อเป็นการตรวจสอบความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งแตกต่างกันโดยธรรมชาติ

สมนึก กัทฑิยธนี (2546 : 73-79) ให้ความหมายของแบบทดสอบ (Test) ไว้ว่าเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลการศึกษา มีลักษณะเป็นชุดของคำถามหรืองานชุดใด ๆ ที่สร้างขึ้นเพื่อนำไปใช้เร้าผู้เรียนให้เกิดพฤติกรรมตอบสนองออกมา ซึ่งพฤติกรรมนั้นจะต้องสังเกตและวัดได้ว่ามีปริมาณหรือจำนวนเท่าใด และให้ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึงแบบทดสอบที่วัดสมรรถภาพสมองด้านต่าง ๆ ที่นักเรียนได้รับการเรียนรู้ที่ผ่านมาแล้ว

นอกจากนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 50) ได้กล่าวว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test) หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ความสามารถของบุคคลในด้านวิชาการ ซึ่งเป็นผลจากการเรียนรู้เนื้อหาสาระ และตามจุดประสงค์ของวิชาหรือเนื้อหาที่สอบนั้น โดยทั่วไปจะวัดผลสัมฤทธิ์ในวิชาต่าง ๆ ที่เรียนในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือสถาบันศึกษาต่าง ๆ อาจจำแนกได้ 2 ประเภท คือ

1. แบบทดสอบแบบอิงเกณฑ์ (Criterion Referenced Test) หมายถึงแบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมมีคะแนนจุดตัดหรือคะแนนเกณฑ์

สำหรับใช้ตัดสินว่าผู้สอบมีความรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การวัดตรงตามจุดประสงค์ เป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้

2. แบบทดสอบอิงกลุ่ม (Norm Referenced Test) หมายถึง แบบทดสอบ ที่มุ่งสร้างเพื่อวัดให้ครอบคลุมหลักสูตร จึงสร้างตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร ความสามารถในการ จำแนกผู้สอบตามความเก่ง อ่อนได้ดี เป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบ ในแบบทดสอบ ประเภทนี้ การรายงานผลการสอบอาศัยคะแนนมาตรฐาน ซึ่งเป็นคะแนนที่สามารถให้ ความหมายแสดงถึงสถานภาพความสามารถของบุคคลนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น ๆ ที่ใช้เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ

สรุปได้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้วัด ความรู้ความสามารถของบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนมี 2 ประเภท ได้แก่ แบบทดสอบแบบอิงเกณฑ์และแบบทดสอบแบบอิงกลุ่ม

7.4 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 56 - 58) ได้กล่าวว่า การสร้างแบบทดสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. วิเคราะห์จุดประสงค์ เนื้อหาวิชา และทำตารางกำหนดลักษณะข้อสอบ ชั้นแรกสุดจะต้องทำการวิเคราะห์หัวข้อวิชา หรือหัวข้อที่จะสร้างข้อสอบวัดนั้นมีจุดประสงค์ ของการสอนหรือจุดประสงค์การเรียนรู้อะไรบ้าง ทำการวิเคราะห์เนื้อหาวิชาว่ามีโครงสร้าง อย่างไร จะเขียนหัวข้อใหญ่หัวข้อย่อยทุกหัวข้อ พิจารณาความเกี่ยวข้อง ความสัมพันธ์ ระหว่างเนื้อหาเหล่านั้น จากนั้นก็จัดทำตารางกำหนดลักษณะข้อสอบหรือที่เรียกว่า ตาราง วิเคราะห์หลักสูตร ตารางนี้มี 2 มิติ คือด้านเนื้อหา กับด้านสมรรถภาพที่ต้องการวัดและ พิจารณาว่าจะออกข้อสอบทั้งหมดกี่ข้อเขียนจำนวนข้อลงในช่องรวมช่องสุดท้าย จากนั้น พิจารณาว่า หัวข้อเรื่องใดสำคัญมากน้อย เขียนลำดับความสำคัญลงไป แล้วกำหนดจำนวน ข้อสอบที่จะวัดในแต่ละหัวข้อตามอันดับความสำคัญ จากนั้นกำหนดจำนวนข้อในแต่ละช่อง จำนวนข้อที่จะวัดในแต่ละช่องขึ้นอยู่กับว่าเรื่องนั้นต้องการให้เกิดสมรรถภาพด้านใดมากน้อย กว่ากัน

2. กำหนดรูปแบบของข้อคำถาม และศึกษาวิธีเขียนข้อสอบ ทำการพิจารณา และตัดสินใจว่าจะใช้ข้อคำถามรูปแบบใด ศึกษาวิธีการเขียนข้อสอบ หลักการเขียนข้อคำถาม สมรรถภาพต่าง ๆ ศึกษาเทคโนโลยีในการเขียนข้อสอบเพื่อนำมาใช้เป็นหลักในการเขียน ข้อสอบ

3. เขียนข้อสอบ ลงมือเขียนข้อสอบ ใช้ตารางกำหนดลักษณะของข้อสอบ ที่จัดทำไว้ชั้นที่ 1 เป็นกรอบ ซึ่งจะช่วยให้สามารถออกข้อสอบวัดได้ครอบคลุมทุกหัวข้อ ทุกเนื้อหา และทุกสมรรถภาพ รูปแบบ เทคนิคในการเขียนข้อสอบยึดตามที่ศึกษาในชั้นที่ 2

4. ตรวจสอบข้อสอบ นำข้อสอบที่เขียนไว้ในชั้นที่ 3 มาพิจารณาทบทวนอีกครั้งหนึ่ง โดยพิจารณาความถูกต้องตามหลักวิชา พิจารณาว่าแต่ละข้อวัดในเนื้อหาและสมรรถภาพตามตารางกำหนดลักษณะข้อสอบหรือไม่ ภาษาที่ใช้เขียนมีความชัดเจนเข้าใจง่าย เหมาะสมดีแล้วหรือไม่ ตัวถูก ตัวลวง เหมาะสมเข้าหลักเกณฑ์หรือไม่ หลังพิจารณาทบทวนเองแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผลและด้านเนื้อหาสาระพิจารณาข้อบกพร่องแล้วนำเอาข้อวิจารณ์เหล่านั้นมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

5. พิมพ์แบบทดสอบฉบับทดลองฉบับทดลอง นำข้อสอบทั้งหมดมาพิมพ์เป็นแบบข้อสอบโดยจัดพิมพ์คำชี้แจงหรือคำอธิบาย วิธีการทำแบบทดสอบไว้ที่ปกของแบบทดสอบอย่างละเอียดและชัดเจน การจัดพิมพ์ ควรวางรูปแบบให้เหมาะสม

6. ทดลองใช้ วิเคราะห์คุณภาพและปรับปรุง นำแบบทดสอบไปทดลองกลุ่มที่คล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่างที่จะสอบจริง ซึ่งได้เรียนในวิชาหรือเนื้อหาที่สอบแล้ว นำผลการสอบมาตรวจให้คะแนน ทำการวิเคราะห์คุณภาพ คัดเลือกเอาข้อที่มีคุณภาพเข้าเกณฑ์ตามจำนวนที่ต้องการ ถ้าข้อที่เข้าเกณฑ์จำนวนมากว่าที่ต้องการ ก็ตัดข้อที่มีเนื้อหามากกว่าที่ต้องการซึ่งเป็นข้อที่มีอำนาจจำแนกต่ำสุดออกตามลำดับ นำเอาผลการสอบที่คัดเฉพาะข้อสอบที่เข้าเกณฑ์เหล่านั้นมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น

7. พิมพ์แบบทดสอบฉบับจริง นำข้อสอบที่มีอำนาจจำแนกและระดับความยากเข้าเกณฑ์ตามจำนวนที่ต้องการในขั้นตอนที่ 6 มาพิมพ์เป็นแบบทดสอบฉบับที่จะใช้จริง ซึ่งจะต้องมีคำชี้แจง วิธีทำด้วย และในการพิมพ์นอกจากใช้รูปแบบที่เหมาะสมแล้ว ควรคำนึงถึงความประณีตความถูกต้อง ซึ่งจะต้องตรวจทานให้ดี

สรุปได้ว่า การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นควรจะสร้างตามลำดับขั้นตอน เริ่มจากการวิเคราะห์จุดประสงค์ เนื้อหาวิชาและทำตารางวิเคราะห์ข้อสอบที่กำหนดรูปแบบของข้อคำถามและศึกษาวิธีการเขียนข้อสอบ เขียนข้อสอบตามหลักในการเขียนข้อสอบแบบเลือกตอบ ตรวจสอบข้อสอบ พิมพ์แบบทดสอบฉบับทดลอง ทดลองใช้ วิเคราะห์คุณภาพและปรับปรุง และพิมพ์แบบทดสอบฉบับจริง

7.5 คุณลักษณะที่ดีของการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สมนึก ภัททิยชนี (2546 : 67 - 69) ได้อธิบายถึงคุณลักษณะของแบบทดสอบที่ดีไว้ดังนี้

1. ต้องเที่ยงตรง (Validity) หมายถึง คุณสมบัติที่จะทำให้ผู้ใช้บรรลุถึงวัตถุประสงค์เป็นแบบทดสอบที่มีความเที่ยงตรงสูง คือ แบบทดสอบที่สามารถทำหน้าที่วัดสิ่งเราจะวัดได้อย่างถูกต้องตามความมุ่งหมาย
2. ต้องยุติธรรม (Fair) คือ โจทย์คำถามทั้งหลายไม่มีช่องทางแนะให้เด็กเดาคำตอบได้ ไม่เปิดโอกาสให้เด็กที่เกียจคร้านที่จะดูตำราแต่ตอบได้ดี
3. ต้องถามลึก (Searching) วัดความลึกซึ่งของวิทยาการตามแนวคิ่งมากกว่าที่จะวัดตามแนวกว้างว่ารู้มากน้อยเพียงใด
4. ต้องช่วยเป็นเยี่ยงอย่าง (Exemplary) คำถามมีลักษณะท้าทาย ชักชวนให้คิด เด็กสอบแล้วมีความอยากรู้มากน้อยเพียงใด
5. ต้องจำเพาะเจาะจง (Finite) เด็กอ่านคำถามแล้วต้องเข้าใจแจ่มชัดว่า
- 5.1 ครูดถามถึงอะไร หรือให้คิดอะไร ไม่ถามคลุมเครือ
6. ต้องเป็นปรนัย (Objectivity) หมายถึง คุณสมบัติ 3 ประการ คือ
 - 6.1 แจ่มชัดในความหมายของคำถาม
 - 6.2 แจ่มชัดในวิธีตรวจหรือมาตรฐานการให้คะแนน
 - 6.3 แจ่มชัดในการแปลความหมายของคะแนน
7. ต้องมีประสิทธิภาพ (Efficiency) คือความสามารถให้คะแนนที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้มากที่สุด ภายในเวลาแรงงานและเงินน้อยที่สุดด้วย
8. ต้องยากพอเหมาะสม (Difficulty)
9. ต้องมีอำนาจจำแนก (Discrimination) คือสามารถแยกเด็กออกเป็นประเภท
10. ต้องเชื่อมั่นได้ (Reliability) คือข้อสอบนั้นสามารถให้คะแนนได้คงที่แน่นอนไม่แปรผัน

สรุปได้ว่า แบบทดสอบที่ดีจะต้องมีลักษณะสำคัญ คือ ต้องเที่ยงตรง ยุติธรรม ถามลึก คำถามช่วย ต้องจำเพาะเจาะจง เป็นปรนัย มีประสิทธิภาพยกง่าย พอเหมาะ มีอำนาจจำแนก และต้องเชื่อมั่นได้ จึงจะเป็นแบบทดสอบที่ดีมีมาตรฐานและใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ตรงตามจุดประสงค์ของผู้วัดได้อย่างแท้จริง

8. แนวคิดเกี่ยวกับเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก

การประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงเป็นการประเมินที่ตัดสินคุณค่า โดยมนุษย์ วิธีการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่กล่าวมา ได้แก่ การสังเกต การประเมินจากแฟ้มสะสมงาน และการประเมินการปฏิบัติไม่สามารถให้คะแนนได้ดังเช่น แบบทดสอบมาตรฐาน หรือแบบทดสอบแบบเลือกตอบ นักประเมินได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการพัฒนาการให้คะแนนแนวใหม่ไปพร้อม ๆ กันกับการประเมินวิธีใหม่ ที่รู้จักกันทั่วไปในชื่อของ “scoring rubric” เอิร์ท (กฤติยา วงศ์ก้อม. 2547 : 56 ; อ้างอิงจาก Hart,1994.Pickett & DodGe. 2001) การใช้รูบริกจะทำให้การประเมินมีคุณภาพ มีความหมาย และมีความคงที่มากกว่าวิธีการให้คะแนนแบบเดิม รายงานเอกสารนี้ผู้วิจัยนำเสนอความหมายของรูบริก ความมุ่งหมาย ประโยชน์ ลักษณะของรูบริกที่ดี ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (อ้างอิงจากกฤติยา วงศ์ก้อม. 2547 : 56 - 60)

8.1 ความหมายของรูบริก

Oxford English Dictionary ระบุไว้ว่า รูบริกหมายถึงหัวเรื่องของหนังสือที่มีความแตกต่างกันในแต่ละตอน รากศัพท์มาจาก ruber ในภาษาละตินที่หมายถึง สีแดง การใช้คำว่า rubber หรือ rubric เกิดขึ้นในกลางศตวรรษที่ 15 โดยนักบวชในศาสนาคริสต์ผู้ซึ่งมีความอดสาหะอย่างยิ่งในการทำนาวรรณกรรม ได้เขียนอักษรเริ่มต้นในแต่ละตอนของฉบับคัดลอกด้วยตัวหนังสือแดงขนาดใหญ่ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา rubric จึงหมายถึงหัวเรื่องในหนังสือ จนกระทั่งสองทศวรรษที่ผ่านมารูบริกจึงมีความหมายใหม่ท่ามกลางศาสตร์ทางการศึกษา นักการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญทางการวัดผลได้ให้คะแนนการเขียนเรียงความของนักเรียนโดยระบุและอธิบายข้อปฏิบัติซึ่งเป็นการนำการให้คะแนนหรือที่รู้จักกันในเวลาต่อมาในชื่อของ “รูบริก” (scoring guide)(Popham, 1997) นักการศึกษาได้ให้ความหมายของรูบริกไว้ ดังนี้

Pearson Education Development Group (2001) ได้ให้ความหมายของรูบริกไว้ว่า

รูบริก หมายถึง สิ่งที่ใช้ในการให้คะแนนในการประเมินปฏิบัติงานของนักเรียน โดยมีเกณฑ์ที่หลากหลาย แทนที่จะให้คะแนนเป็นตัวเลขตัวเดียว

รูบริก หมายถึง เครื่องมือในการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่ใช้ในการประเมินการทำงาน of นักเรียน

รูบรีค หมายถึง สิ่งที่ชี้นำการทำงานให้กับครูและนักเรียน โดยครูจะให้ป็นคู่มือในการมอบหมายงานให้แก่ักเรียน และนักเรียนก็ใช้เป็นคู่มือในการวางแผนทำงานให้บรรลุเกณฑ์ที่น่าพอใจ รูบรีคจึงมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนโดยตรง

Pickett & Dodge (2001) ให้ความหมายของรูบรีคไว้ว่า รูบรีค หมายถึง เครื่องมือประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงวิธีหนึ่งที่ใช้ในการประเมินการทำงานของนักเรียนในบริบทที่ซับซ้อน คลุมเครือ เป็นการประเมินเพื่อการปรับปรุง (Formative Assessment) เนื่องจากการใช้รูบรีคจะดำเนินไปพร้อมกับกระบวนการเรียนรู้และการสอน นักเรียนจะมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมิน โดยทำการประเมินตนเองและ / หรือประเมินเพื่อน รูบรีคจึงไม่สามารถจะแยกได้ว่าเป็นเครื่องมือในการประเมินหรือเป็นเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการเรียนรู้

New Measure, Inc. (2001) ได้ให้ความหมายของรูบรีคไว้ว่า รูบรีค หมายถึง พิมพ์เขียว ชุดของเกณฑ์สำหรับประเมินการทำงานของนักเรียนทั้งวิธีการทำงานและผลงาน มีการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องรับทราบผลการประเมิน นอกจากนี้รูบรีคยังเป็นสายใยเชื่อมโยงระหว่างการสอนและการประเมินอีกด้วย

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า รูบรีคหมายถึงแนวทางหรือชุดของเกณฑ์ที่ใช้สำหรับการประเมินการปฏิบัติงานที่ประกอบได้ด้วยการบรรยายความสามารถ ในการให้คะแนนที่ระบุรายละเอียดจากระดับที่ดีที่สุดไปจนถึงระดับที่ต้องพัฒนา เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน

8.2 ความมุ่งหมายของการใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบรีค

จุดอ่อนของการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่ได้รับการวิจารณ์คือ เป็นการประเมินที่ใช้การตัดสินคุณค่า โดยมนุษย์ทำให้นักประเมินทางการศึกษาพัฒนาเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบรีคขึ้น ผลการวิจัยเชิงสำรวจของ Wenzlaff, Fager & Coleman (1999) ได้กล่าวถึง ความมุ่งหมายการใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบรีคในการประเมินไว้ ดังนี้

1. เพื่อให้การประเมินมีความเที่ยงและมีความตรง มีความเป็นปรนัยและเพื่อให้การประเมินดำเนินการไปอย่างสะดวกรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ
2. เพื่อกำหนดความคาดหวังที่จะเกิดขึ้นกับตัวนักเรียน ให้นักเรียนรับรู้และวางแผนการทำงานให้ประสบความสำเร็จหรือให้อยู่ในระดับที่น่าพอใจ
3. เพื่อเป็นกรอบในการทำงานสำหรับนักเรียนในการประเมินตนเอง และสำหรับครูในการประเมินนักเรียนและจัดการเรียนการสอน

4. เพื่อใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียน ครูกับผู้ปกครองว่า
ความสามารถของนักเรียนอยู่ในระดับใด ต้องพัฒนาหรือต้องปรับปรุงอะไรบ้าง

8.3 ประโยชน์ของเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค

นักการศึกษาได้กล่าวถึงประโยชน์ของเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริคไว้ ดังนี้

Pearson Education Development Group (2001) กล่าวถึงประโยชน์
ของเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริคไว้ว่า

1. ช่วยครูเพิ่มประสิทธิภาพในการประเมิน โดยการให้รายละเอียด
คุณลักษณะต่าง ๆ ที่มุ่งหวังให้เกิดกับผู้เรียน
2. ชี้นำในการทำงานให้กับนักเรียนเพื่อให้ นักเรียนทำงานให้ ได้ตามที่ครู
มุ่งหวัง

3. เป็นเครื่องมือในการพัฒนาความสามารถของนักเรียน

Pickett & Doodge (2001) กล่าวถึง ประโยชน์ของเกณฑ์การให้คะแนน
แบบรูบริคไว้ว่า

1. ช่วยให้การประเมินมีความเป็นปรนัยและมีความเที่ยงมากขึ้น
2. ช่วยให้ครูมีเกณฑ์ที่มีความชัดเจนในรูปของการบรรยาย ครูจึงสามารถ
ให้เหตุผลในการให้คะแนนนักเรียนกับพ่อแม่และคนอื่น ๆ ได้
3. แสดงให้นักเรียนเห็นถึงวิธีการทำงานของตนเองที่ครูจะทำการประเมิน
ได้ชัดเจนขึ้น
4. ส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของเกณฑ์ที่จะใช้ประเมิน
การปฏิบัติของเพื่อน

5. ให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีประโยชน์เกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอน

6. ช่วยในการปรับปรุงการทำงานของนักเรียนช่วยให้เกิดการเรียนรู้

Stix (1997) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการให้คะแนนรูบริคไว้ว่า

1. เสนอแนวทางที่สำคัญให้กับครูที่จะกระตุ้นนักเรียนผ่านการประเมิน
ให้นักเรียนมีส่วนร่วม โดยการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้ระดับคะแนน
2. ช่วยให้นักเรียนเข้าใจวัตถุประสงค์การเรียนรู้หรือผลที่จะต้องเกิดขึ้นในตัว
นักเรียนหลังจากผ่านการเรียนการสอน

จากมุมมองของนักการศึกษาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การใช้เกณฑ์การให้คะแนน
แบบรูบริคเป็นแนวทางในการประเมินมีประโยชน์ทั้งกับครู นักเรียน และผู้ปกครอง

ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับครู

เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกมีประโยชน์กับครู ดังนี้

1.1 ช่วยให้ผู้ประเมินคุณลักษณะที่ซับซ้อนของนักเรียน ได้สะดวกและมีประสิทธิภาพและมีคำอธิบายชัดเจน

1.2 ช่วยในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้ให้นักเรียนเกิดสัมฤทธิผลทางการเรียนที่มุ่งหวังไว้

1.3 ช่วยให้ครูอธิบายเหตุผลในการให้คะแนนนับพ่อแม่และผู้อื่น

1.4 ช่วยให้ครูเข้าใจจุดอ่อนจุดแข็งของนักเรียนรายบุคคล

1.5 ช่วยในการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของนักเรียน

2. ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกมีประโยชน์กับนักเรียน ดังนี้

2.1 ช่วยให้นักเรียน ได้รับรู้สิ่งที่เป็นความคาดหวังว่าจะเกิดกับตนเองชัดเจน เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการปฏิบัติงานให้ได้ตามที่คาดหวัง

2.2 ให้ข้อมูลย้อนกลับกับนักเรียนซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนเกิดความเข้าใจจุดอ่อนหรือจุดแข็งของตนเอง

2.3 ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดนิสัยการประเมินตนเองและพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองให้ได้ระดับคุณภาพที่ดีขึ้น

3. ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้ปกครอง

เกณฑ์การคะแนนแบบรูบริกมีประโยชน์กับผู้ปกครอง ดังนี้

3.1 ช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจความสามารถของนักเรียนชัดเจนอยู่ในลักษณะคำบรรยาย

3.2 ช่วยในการวางแผนการส่งเสริมจุดอ่อนและพัฒนาจุดแข็งของลูก

3.3 ช่วยในการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของลูก

8.4 ลักษณะของเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกที่ดี

เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกช่วยให้ผลการประเมินนักเรียนมีความชัดเจนขึ้นแทนที่จะมีตัวเลขอธิบายความสามารถของนักเรียนเพียงตัวเดียว เช่น การทดสอบแบบเดิมแต่สิ่งที่ครูต้องตระหนัก คือ รูบริกที่ครูใช้ต้องมีประสิทธิภาพหรือเป็นรูบริกที่ดี Heman, Aschbacher, and Winter (1992) Luft (1998) และ State of Colorado (2001) กล่าวถึง

ลักษณะของรูบรีคที่ดีไว้ว่า

1. นักเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างรูบรีค
2. เรียงลำดับตามขั้นตอนหรือกิจกรรมการปฏิบัติงาน
3. ใช้เป็นเครื่องมือการเรียนการสอนและการประเมิน
4. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียนเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
5. มีความยุติธรรมต่อนักเรียน
6. ชี้ให้เห็นทั้งสิ่งที่นักเรียนเรียนรู้และวิธีที่นักเรียนเรียนรู้
7. ช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการประเมินงานของตนเองและ
8. มีลักษณะเฉพาะตามแต่ละงานที่จะประเมิน

8.5 ชนิดของรูบรีค

รูบรีคมี 2 ชนิด คือ แบบภาพรวม (Holistic) และแบบแยกส่วน (Analytic) รูบรีคแบบภาพรวมนั้น ครูต้องให้คะแนนโดยดูภาพรวมของกระบวนการหรือผลงาน ไม่แยกพิจารณาเป็นส่วน ๆ (Nitko, 2001 : 142) ในทางตรงกันข้าม สำหรับรูบรีคแบบแยกส่วนนั้น ครูจะให้คะแนนแยกทีละส่วนหรือทีละองค์ประกอบแล้วรวมคะแนนแต่ละส่วนนั้นเข้าด้วยกันเป็นคะแนนรวม (Moskel, 2000 ; Nitko, 2001) รูบรีคแบบภาพรวมจะใช้เมื่อต้องการดูคุณภาพโดยรวมมากกว่าจะดูข้อบกพร่องส่วนย่อย ๆ (Chase, 1999) Nitko (2001) กล่าวว่า รูบรีคแบบภาพรวมจะเหมาะสมกับการปฏิบัติที่ต้องการให้นักเรียนสร้างสรรค์การตอบสนองและไม่มีคำตอบที่ถูกต้องชัดเจน จุดเน้นของการรายงานคะแนนที่ใช้รูบรีคแบบภาพรวมคือคุณภาพโดยรวม ความคล่องแคล่ว หรือความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระเฉพาะและทักษะ ซึ่งเป็นการประเมินระดับมิตินเดียว (Mertler, 2001) การใช้รูบรีคแบบภาพรวมทำให้กระบวนการให้คะแนนเร็วกว่าการใช้รูบรีคแบบแยกส่วน (Nitko, 2001) ดังนั้นครูจึงต้องอ่านพิจารณาและตรวจสอบการปฏิบัติของนักเรียนโดยตลอด เพื่อให้รู้สึกรับรู้ถึงภาพรวมว่านักเรียนทำอะไรได้และยังใช้เป็นการประเมินสรุป (Summative) ได้ด้วย แต่นักเรียนจะได้รับทราบผลสะท้อนกลับน้อยมากดังตัวอย่างรูบรีคแบบภาพรวม ต่อไปนี้ (กึ่งกาญจน์ สิริสุคนธ์. 2550 : 8 - 10)

ตารางที่ 5 รายละเอียดการให้คะแนนรูบริกแบบภาพรวม

คะแนน	รายละเอียด
5	แสดงความเข้าใจปัญหาอย่างสมบูรณ์ คำตอบประกอบด้วยทุกประเด็นที่ต้องการ
4	แสดงความเข้าใจปัญหาค่อนข้างมาก คำตอบปรากฏทุกประเด็นที่ต้องการ
3	แสดงความเข้าใจปัญหาบางส่วน คำตอบประกอบด้วยประเด็นส่วนใหญ่ที่ต้องการ
2	แสดงความเข้าใจปัญหาเพียงเล็กน้อย ประเด็นส่วนใหญ่ที่ต้องการไม่ปรากฏ
1	แสดงความไม่เข้าใจปัญหา

รูบริกแบบแยกส่วน นิยมใช้เมื่อต้องการเน้นชนิดหรือลักษณะเฉพาะของการตอบสนอง (Nitko, 2001) นั่นคือใช้สำหรับการปฏิบัติงานที่ยอมรับการตอบสนอง 1 หรือ 2 ลักษณะ และความคิดสร้างสรรค์ไม่ได้เป็นประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการตอบสนองของนักเรียน นอกจากนี้ ผลลัพธ์ขั้นต้นจะมีคะแนนหลายตัวตามด้วยคะแนนรวม ซึ่งใช้เป็นตัวแทนการประเมินหลายมิติ (Mertler, 2001) การใช้รูบริกแบบแยกส่วนทำให้กระบวนการให้คะแนนช้า เนื่องจากการประเมินหลายทักษะหรือหลายคุณลักษณะเป็นรายบุคคล ทำให้ครูต้องใช้เวลาตรวจสอบผลงานหลายครั้งหลายหน การสร้างและการใช้รูบริกแบบแยกส่วนจึงใช้เวลามากซึ่งมีกฎทั่ว ๆ ไปว่าผลงานของแต่ละคนต้องพิจารณาแยกแต่ละด้านในแต่ละครั้งตามเกณฑ์การให้คะแนน (Metler, 2001) ดังนั้นการใช้รูบริกแบบแยกส่วนจึงได้ผลค่อนข้างสมบูรณ์ ผลสะท้อนกลับที่มีต่อนักเรียนและครูจึงมีความหมายมาก นักเรียนจะรับทราบผลสะท้อนกลับของการปฏิบัติของตนตามเกณฑ์การให้คะแนนซึ่งถ้าใช้รูบริกแบบภาพรวมจะไม่ปรากฏรายละเอียดนี้ (Nitko, 2001) ครูที่ใช้รูบริกแบบแยกส่วนจึงสามารถที่จะสร้างเส้นภาพ (Profile) จุดเด่น - จุดด้อยของนักเรียนแต่ละคนได้ ดังนั้นแบบรูบริกแบบแยกส่วน ต่อไปนี้ (กิ่งกาญจน์ สิริสุคนธ์. 2550 : 10 - 16)

ตารางที่ 6 การให้คะแนนแบบรูปรีคแบบแยกส่วน

ระดับ เกณฑ์	ระดับ เริ่มต้น	ระดับ พัฒนา	ระดับ สมบูรณ์	ระดับ เป็นตัวอย่างได้	คะแนน
เกณฑ์ที่ 1	คำบรรยาย สะท้อน ระดับ เริ่มต้นของ การปฏิบัติ	คำบรรยาย สะท้อนการ เคลื่อนไหวไปสู่ ระดับความสำเร็จ ของการปฏิบัติ	คำบรรยาย สะท้อนผล สัมฤทธิ์ ของ ระดับความสำเร็จ ของการปฏิบัติ	คำบรรยาย สะท้อนระดับ สูงสุดของ การปฏิบัติ	
เกณฑ์ที่ 2	คำบรรยาย สะท้อน ระดับ เริ่มต้นของ การปฏิบัติ	คำบรรยาย สะท้อนการ เคลื่อนไหวไปสู่ ระดับความ สำเร็จของการ ปฏิบัติ	คำบรรยาย สะท้อน ผลสัมฤทธิ์ของ ระดับความสำเร็จ ของการปฏิบัติ	คำบรรยาย สะท้อนระดับ สูงสุดของ การปฏิบัติ	
เกณฑ์ที่ 3	คำบรรยาย สะท้อน ระดับ เริ่มต้นของ การปฏิบัติ	คำบรรยาย สะท้อนการ เคลื่อนไหว ไปสู่ระดับ ความสำเร็จ ของการปฏิบัติ	คำบรรยาย สะท้อน ผลสัมฤทธิ์ ของระดับ ความสำเร็จ ของการปฏิบัติ	คำบรรยาย สะท้อนระดับ สูงสุดของ การปฏิบัติ	
เกณฑ์ที่ 4	คำบรรยาย สะท้อน ระดับ เริ่มต้นของ การปฏิบัติ	คำบรรยาย สะท้อนการ เคลื่อนไหวไป สู่ระดับ ความสำเร็จ ของการปฏิบัติ	คำบรรยาย สะท้อน ผลสัมฤทธิ์ ของระดับ ความสำเร็จ ของการปฏิบัติ	คำบรรยาย สะท้อนระดับ สูงสุดของ การปฏิบัติ	

ก่อนที่จะออกแบบรูบริค ครูจะต้องตัดสินใจว่า การปฏิบัติงานหรือผลงานนั้นจะให้คะแนนแบบภาพรวมหรือแบบแยกส่วน (Airasian, 2000 & 2001) หากไม่คำนึงถึงชนิดของรูบริคที่เลือกใช้ ขั้นตอนแรกของการพัฒนารูบริค คือ การจำแนกแยกแยะเกณฑ์การปฏิบัติที่เฉพาะเจาะจงและตัวชี้วัดการสังเกต การจะเลือกใช้รูบริคแบบใดนั้นเกี่ยวข้องกับหลาย ๆ ปัจจัย แต่สิ่งสำคัญที่สุดนั้นครูจะต้องพิจารณาเป็นอย่างแรกว่าตั้งใจจะนำผลไปใช้อย่างไร ถ้าจะดูภาพรวมหรือต้องการคะแนนที่เป็น ผลสรุปก็ควรเลือกใช้รูบริคแบบภาพรวมในทางกลับกัน ถ้าต้องการผลสะท้อนกลับเป็นส่วนย่อย ๆ ก็ต้องเลือกรูบริคแบบแยกส่วน ต้องบันทึกไว้ว่า รูบริคชนิดหนึ่งนั้นไม่ได้ดีกว่ารูบริคอีกชนิดหนึ่งเสมอไปจะต้องหารูปแบบที่ดีที่สุดสำหรับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ (Montgomery, 2001) ส่วนประเด็นอื่น ๆ ที่ต้องคำนึงถึง ได้แก่ เวลาที่ใช้ ธรรมชาติหรือลักษณะของงาน และลักษณะเฉพาะของเกณฑ์การปฏิบัติงานที่ต้องสังเกต

จากตัวอย่างรูบริคทั้ง 2 แบบ จะเห็นว่าระดับการปฏิบัติที่หลากหลายของนักเรียนสามารถบรรยายได้ทั้งในด้านปริมาณหรือคุณภาพ บางครั้งครูอาจต้องการใช้ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ หากรูบริคมี 4 ระดับ ทางด้านปริมาณก็มักใช้ 1 ถึง 4 ทางด้านคุณภาพก็มักใช้คำที่ยืดหยุ่นได้มาก คำที่ใช้กันทั่วไป ก็คือ เชี่ยวชาญ ชำนาญ ขึ้นฝึกหัด มือใหม่ นั่นคือใช้คำอธิบายที่เหมาะสมกับงาน

ข้อยุ่งยากประการหนึ่งในการให้คะแนนงานของนักเรียนโดยใช้รูบริค คือ การแปลงเป็นเกรด ไม่ควรคิดถึงรูบริคโดยนำไปเทียบกับคะแนนร้อยละ (Trice, 2000) เช่น ถ้ารูบริคมี 6 ระดับ ระดับ 3 ไม่ควรถือว่าเท่ากับ 50% กระบวนการเปลี่ยนแปลงคะแนนรูบริคเป็นเกรดนั้น เป็นกระบวนการทางตรรกะมากกว่ากระบวนการทางคณิตศาสตร์ Trice (2000) แนะนำว่าระบบการให้คะแนนแบบรูบริคมักพิจารณาจากค่าเฉลี่ย คือ คะแนนอยู่ที่ค่าเฉลี่ยหรือสูงกว่าค่าเฉลี่ย (ซึ่งที่ค่าเฉลี่ยจะแปลงเป็นเกรด C) มากกว่าค่าลงถึงคะแนนที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ตัวอย่างเช่น ถ้ารูบริคประกอบด้วย 9 ลำดับชั้น การปรับเกรดและลำดับชั้นจะเป็นดังนี้

ตารางที่ 7 การปรับเปลี่ยนแปลงคะแนนรูบริกเป็นเกรดและลำดับชั้น

คะแนนรูบริก	เกรด	ลำดับชั้น
8	A+	ดีเยี่ยม
7	A	ดีเยี่ยม
6	B+	ดี
5	B	ดี
3	C	พอใช้
2	U	ไม่น่าพอใจ
1	U	ไม่น่าพอใจ
0	U	ไม่น่าพอใจ

เมื่อเปลี่ยนคะแนนรูบริกกลับไปเป็นเกรด (โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา) หรือเปลี่ยนคะแนนรูบริกเป็นการบรรยายภาพผลสะท้อนกลับ (ในระดับประถมศึกษา) แล้วต้องจำไว้ว่าแนวทางที่จะทำให้สำเร็จนั้นไม่ได้มีเพียงทางเดียว ครูจะต้องหาหรือจัดทำระบบของตนเองที่จะเปลี่ยนรูบริกเป็นเกรดได้อย่างเหมาะสมลงตัว ตลอดจนระบบการรายงานผลการปฏิบัติของนักเรียน

สรุปได้ว่า รูบริกเป็นเครื่องมือให้คะแนนชนิดหนึ่ง ใช้ในการประเมินการปฏิบัติงานหรือผลงานของนักเรียน รูบริก ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ เกณฑ์ที่ใช้ประเมินการปฏิบัติหรือผลผลิตของนักเรียน และระดับคุณภาพหรือระดับคะแนน เกณฑ์จะบอกผู้สอนหรือผู้ประเมินว่าการปฏิบัติงานหรือผลงานนั้น ๆ จะต้องพิจารณาสิ่งใดบ้าง ระดับคุณภาพหรือระดับคะแนนจะบอกว่า การปฏิบัติหรือผลงานที่สมควรจะได้ระดับคุณภาพ หรือระดับคะแนนนั้น ๆ ของเกณฑ์แต่ละตัวมีลักษณะอย่างไร รูบริกจึงเป็นเหมือนการกำหนดลักษณะเฉพาะ (Specification) ของการปฏิบัติหรือผลงานนั้น ๆ ในเชิงคุณภาพหรือเชิงปริมาณ หรือทั้ง 2 ประการ รวมกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเป้าหมายของการประเมิน

9. ความพึงพอใจ

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมาย แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ ซึ่งผู้วิจัยได้นำสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องมาเสนอไว้ ดังนี้

9.1 ความหมายของความพึงพอใจ

แอมเบิลไวท์ (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2546 : 84 ; อ้างอิงมาจาก Applewhite. 1965 : 6) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกส่วนตัวของบุคคลในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีความหมายกว้างรวมไปถึงความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางกายภาพด้วย การมีความสุขที่ทำงานร่วมกับคนอื่นที่เข้ากันได้มีทัศนคติที่ดีต่องานด้วย

มอส (สุรางค์ ใ้วตระกูล. 2541 : 110 ; อ้างอิงมาจาก Morse. 1955 : 22) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจในเชิงจิตวิทยาไว้ว่าความพึงพอใจในการทำงาน หมายถึงทุกอย่างที่สามารถลดความเครียดของผู้ทำงานได้น้อยลง หากมีความเครียดมากจะทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในการทำงาน และความเครียดนั้นก็มีผลมาจากความต้องการของมนุษย์ เมื่อมนุษย์มีความต้องการมากจะเกิดปฏิกิริยาเรียกร้องหาวิธีสนองความต้องการ เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองความเครียดก็จะลดลงหรืออาจหมดไปทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานได้

กู๊ด (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2546 : 84 ; อ้างอิงมาจาก Good. 1973 : 27) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง คุณภาพหรือระดับความพึงพอใจซึ่งเป็นผลจากความสนใจต่าง ๆ และทัศนคติของบุคคลต่อกิจกรรม

อารี พันธุ์ณี (2546 : 49) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกที่ดีที่มีต่อการปฏิบัติงาน คือ รู้สึกชอบ รัก พอใจ หรือเจตคติที่ดีต่องาน ซึ่งเกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งด้านวัตถุ และด้านจิตใจ เป็นความรู้สึกที่มีความสุขเมื่อได้รับความสำเร็จตามต้องการหรือแรงจูงใจ

วงศ์เดือน มีทรัพย์ (2547 : 35) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อการทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ดังนั้นความพึงพอใจในการเรียนรู้จึงหมายถึง ความรู้สึกพอใจชอบใจในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน และต้องการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ

สุรางค์ ใ้วตระกูล (2541 : 115) กล่าวว่าไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ช่วยให้งานประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นงานเกี่ยวกับ

การให้บริการ ดังนั้นผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานต้องดำเนินการให้ผู้มาใช้บริการเกิดความพึงพอใจด้วย

สรรพสิริ เอี่ยมสะอาด (2547 : 53) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึกนึกคิดหรือเจตคติ ความชอบหรือความไม่ชอบที่มีต่อสิ่งเร้าในด้านต่าง ๆ ของบุคคลนั้น ๆ ความรู้สึกพอใจเกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้รับสิ่งที่ตนต้องการหรือเป็นไปตามเป้าหมายที่ตนต้องการ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่แต่ละบุคคลแสดงออกมาในเชิงบวกต่อการทำงานที่สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลนั้น ๆ ได้ทั้งด้านวัตถุและทางด้านจิตใจ เป็นผลของการทำงานที่ออกมาเป็นที่น่าพอใจต่อผู้ปฏิบัติงาน

9.2 องค์ประกอบที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ หรือเจตคติเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้การปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วงได้ดี ซึ่งอาจเป็นวัตถุหรือสภาวะการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นเครื่องนำจิตใจให้งานนั้นประสบผลสำเร็จตามจุดหมายที่วางไว้

ประสาธ อิศรปริดา (2547 : 177 - 178) กล่าวว่า เจตคติมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive Component) ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา ข้อเท็จจริง หรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น
2. องค์ประกอบด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ (Affective Component) ความรู้สึกพอใจไม่พอใจ ชอบ ไม่ชอบ
3. องค์ประกอบด้านแนวโน้มการกระทำ (Action Tendency Component) วัลยา บุตรดี (2531 : 12) ได้กล่าวถึง สิ่งจูงใจที่ใช้เป็นเครื่องกระตุ้นเพื่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ดังนี้

1. สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ (Material Inducement) ได้แก่ เงินทอง สิ่งของ หรือสภาวะทางกายที่มีให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน และสิ่งจูงใจที่ไม่ใช่วัตถุ (Personal Nonmaterial Opportunities) เกียรติภูมิ การใช้สิทธิพิเศษมากกว่าคนอื่น

2. สภาพทางกายที่พึงปรารถนา (Desirable Physical Condition) หมายถึงการจัดสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งจะเป็นสิ่งทำให้เกิดความสุขในการทำงาน เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกในสำนักงาน ความพร้อมของเครื่องมือ

3. ผลประโยชน์ทางอุดมคติ (Idical Benefactions) หมายถึง การสนองความต้องการในด้านความภูมิใจที่ได้แสดงฝีมือ การแสดงความภักดีต่อองค์กรของตน

4. ความดึงดูดทางสังคม (Associations Attractive) หมายถึง การมีความสัมพันธ์ของบุคคลในหน่วยงาน การอยู่ร่วมกัน ความมั่นคงของสังคมจะเป็นหลักประกันในการทำงาน

5. การปรับทัศนคติและสภาพของงานให้เหมาะกับบุคคล (Opportunity Of Enlarged Participation) คือ เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงานจะทำให้เขาเป็นผู้มีความสำคัญในหน่วยงาน จะทำให้บุคคลมีกำลังใจในการทำงานมากขึ้น

สรุปได้ว่า สิ่งที่กระตุ้นให้บุคคลเกิดความพึงพอใจมีทั้งสิ่งที่เป็นวัตถุและไม่เป็นวัตถุ สภาพที่ทางกายปรารถนาและสภาพทางสังคม

10. บริบทโรงเรียนสหัสชั้นมัธยมศึกษา

10.1 ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน (โรงเรียนสหัสชั้นมัธยมศึกษา. 2553 : 11 - 14)

โรงเรียนสหัสชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2465 ตั้งอยู่ที่บ้านโนนบุรี ตำบลโนนบุรี อำเภอสหัสชั้น จังหวัดกาฬสินธุ์ รหัสไปรษณีย์ 46140 โทร. 0 - 4387 - 1019 โทรสาร 0 - 4387 - 1019 มีพื้นที่ในเขตบริการตำบลโนนบุรี จำนวน 5 หมู่บ้าน ดังนี้

1. บ้านโนนบุรีหมู่ที่ 1 มีประชากรประมาณ 2,000 คน
2. บ้านโนนสามัคคีหมู่ที่ 4 มีประชากรประมาณ 500 คน
3. บ้านสิงห์บุรีหมู่ที่ 5 มีประชากรประมาณ 250 คน
4. บ้านโนนบุรีหมู่ที่ 10 มีประชากรประมาณ 380 คน
5. บ้านโนนศึกษาหมู่ที่ 11 มีประชากรประมาณ 550 คน

เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2553 มีนักเรียนทั้งสิ้น 151 คน บุคลากร 15 คน โดยมี นายสุริยันต์ วัจระหา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ เป็นผู้บริหาร

10.2 ข้อมูลนักเรียน

โรงเรียนมีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ดังนี้

1. จำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับชั้นที่เปิดสอน 151 คน
2. นักเรียนมีภาวะทุพโภชนาการ 50 คน
3. จำนวนนักเรียนต่อห้อง (เฉลี่ย) 15 คน

4. อัตราส่วนครู : นักเรียน = 1 : 12

ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 สถิติจำนวนนักเรียนปีการศึกษา 2553

ชั้น	จำนวน ห้อง	จำนวนนักเรียน		
		ชาย	หญิง	รวม
อนุบาล 1	1	3	6	9
อนุบาล 2	1	8	8	16
รวมระดับอนุบาล	2	11	14	25
ประถมศึกษาปีที่ 1/1	1	6	9	15
ประถมศึกษาปีที่ 1/2	1	8	7	15
ประถมศึกษาปีที่ 2	1	8	12	20
ประถมศึกษาปีที่ 3	1	13	7	20
ประถมศึกษาปีที่ 4	2	15	13	28
ประถมศึกษาปีที่ 5	1	10	7	17
ประถมศึกษาปีที่ 6	2	6	5	11
รวมระดับประถมศึกษา	8	66	60	126
รวมทั้งสิ้น	10	77	74	151

10.3 ข้อมูลครูและบุคลากร ปีการศึกษา 2553

ตารางที่ 9 บัญชีแสดงอัตรากำลังครูและบุคลากร

ลำดับ ที่	เลขประจำ ตำแหน่ง	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	วิทยฐานะ	คุณวุฒิ
1	4658	นายสุริยันต์ วั่งระหา	ผอ.ร.ร.	ชำนาญ การพิเศษ	ค.ม.
2	4668	นางรัชนี ทองแดง	ครู	ชำนาญการ	ค.บ.
3	4676	นางรติรัตน์ ปรีดี	ครู	ชำนาญ การพิเศษ	ศษ.บ
4	4679	นางภัทรภรณ์ เกรือแดง	ครู	ชำนาญ การพิเศษ	ค.บ
5	4685	นายสุทธินันท์ นันทะแสน	ครู	ชำนาญการ	ค.บ.
6	4688	นายธีระศักดิ์ พิมพะนิตย์	ครู	ชำนาญการ	ค.บ.
7	196153	นางพิมพ์สิริ บุญมาก	ครู	ชำนาญ การพิเศษ	ศษ.บ.
8	4703	นางสมบัติ ภูภักดี	ครู	ชำนาญการ	ค.บ.
9	4717	นางวาทีณี ก้านจักร	ครู	ชำนาญการ	ค.บ.
10	5747	น.ส.ศิริพรรณ อุทัยสาร	ครู	ชำนาญการ	ค.บ.
11	4591	นางรุจิราวรรณ ตรีสุวรรณ	ครู	ชำนาญการ	ค.บ.
12	7270	นางคารุณี ดลพร	ครู	-	ค.บ
13	-	นางสาวน้ำฝน สุทินรัมย์	ครูธุรการ	-	บช.บ.
14	-	นายอดิสร ดิชาวัน	ครูพี่เลี้ยง เด็กพิการ	-	ป.กศ. สูง
15	1510	นายอัศวิน บรรเทาพิช	นักการ	-	ปวช.

10.4 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสหสังข์วิทยาคม ปีการศึกษา
2553

ตารางที่ 10 ตารางแสดงคณะกรรมการสถานศึกษา

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
1.	นายบุญแย้ม ศรีคารา	ประธานกรรมการ	ผู้ทรงคุณวุฒิ
2.	นายธีระศักดิ์ พิมพะนิตย์	กรรมการ	ผู้แทนข้าราชการครู
3.	นายทองสุข วงศ์จำปา	กรรมการ	ผู้แทนองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น
4.	นายสังวาน ภูอาพิศ	กรรมการ	ผู้แทนองค์กรชุมชน
5.	นายอนุรักษ์ เกษมโสภา	กรรมการ	ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน
6.	นายศักรินทร์ ฉายถวิล	กรรมการ	ผู้แทนศิษย์เก่า
7.	นายหนูจันทร์ สิริภักดิ์	กรรมการ	ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์
8.	นายชารี ศรีอาภรณ์	กรรมการ	ผู้ทรงคุณวุฒิ
9.	นายสุรียันต์ วัจระหา	กรรมการ / เลขานุการ	ผอ.โรงเรียนสหสังข์ วิทยาคม

11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้นำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ ดังนี้

11.1 งานวิจัยในประเทศ

11.1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน
การเขียน

สุภนา เอี่ยมสะอาด (2546 : 58) ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะ
การอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเทนมีย์ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบฝึก
ทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมี
ประสิทธิภาพ 82.59 / 81.11 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) ผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน

จับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยอยู่ในระดับมาก

พัชรา พรหมณี (2549 : 96) ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.14 / 81.64 สูงกว่าเกณฑ์ 80 / 80 2) ความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.42

มนัสนันท์ ทิพย์จันทร์ (2550 : 86) ได้วิจัยการเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ ด้านการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นต้นปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี ที่ได้รับการสอนอ่านตามแนวทฤษฎีอภิปัญญากับการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านตามแนวทฤษฎีอภิปัญญา มีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านสูงกว่าการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านตามแนวทฤษฎีอภิปัญญา มีเจตคติต่อการอ่านภาษาไทยสูงกว่าการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วลัยพร ศุภภะ (2550 : 75) ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้ชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพ 88.83 / 85.90 2) ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนใช้ชุดฝึกทักษะ และหลังการใช้ชุดฝึกทักษะของกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุทธิ เหลืองอรุณ (2550 : 78) ได้วิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนอ่านจับใจความโดยใช้นิทานอีสปกับนิทานพื้นบ้าน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่เรียนโดยใช้นิทานอีสปมีความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนที่เรียนโดยใช้นิทานพื้นบ้านมีความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) นักเรียนที่เรียนโดยใช้นิทานอีสปกับนักเรียนที่เรียนโดยใช้นิทานพื้นบ้าน มีความสามารถในการอ่านไม่แตกต่างกัน 4) นักเรียน

ที่เรียน โดยใช้นิทานอีสปกับนักเรียนที่เรียน โดยใช้นิทานพื้นบ้าน มีเจตคติต่อการเรียน ไม่แตกต่างกัน

11.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนแบบวิธีร่วมมือ มีดังนี้

จิตติมา จรรยาธรรม (2539 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยผลการเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคการแบ่งกลุ่มแบบคละสัมฤทธิ์ผล ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคการแบ่งกลุ่มแบบคละสัมฤทธิ์ผลสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนตามปกติ ของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ราณี ศรีโมรา (2549 : 84) ได้วิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและเจตคติต่อการเรียนภาษาไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ วิธีเอสทีเอดีและการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนได้รับการเรียนรู้แบบร่วมมือวิธีเอสทีเอดี มีความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนได้รับการเรียนรู้แบบร่วมมือวิธีเอสทีเอดี มีเจตคติต่อการเรียนภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ประนอม โปธิ์กัน (2550 : 87) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คำและหน้าที่ของคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียน โดยใช้เทคนิค STAD กับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คำและหน้าที่ของคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียน โดยใช้เทคนิค STAD สูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เจตคติต่อการเรียนภาษาไทยที่ได้รับการสอน โดยใช้เทคนิค STAD สูงกว่าการสอนแบบปกติ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง คำและหน้าที่ของคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียน โดยใช้เทคนิค STAD สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

11.2 งานวิจัยต่างประเทศ

มีกินส์ (Meekins. 987 : 421) ได้วิจัยผลของการใช้เทคนิคการเรียนเป็นทีมแบบ STAD ที่มีต่อความก้าวหน้าทางวิชาการและการยอมรับทางสังคมของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเรียน จำนวน 55 คน ใช้เวลาในการศึกษา 18 วัน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ STAD มีความก้าวหน้าทางวิชาการ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ออร์แลนโด (Orlando, 1991 : 2382 - A) ได้วิจัยการเรียนแบบร่วมมือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติของนิสิตใหม่วิชาเอกภาษาอังกฤษในวิทยาลัยชุมชน โดยเลือกศึกษาวิธีการเรียนรู้แบบการแบ่งกลุ่มตามสังกัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน STAD กับนิสิต จำนวน 132 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเรียนกับผู้สอน 4 คน ด้วยวิธีการฝึก การเรียนแบบร่วมมือ กลุ่มที่ 2 เรียนกับครูผู้สอน 4 คน ด้วยวิธีปกติ ผลการวิจัยพบว่า นิสิต ที่เรียนแบบร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติแตกต่างกับนักเรียนที่ด้วยแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยในต่างประเทศ มีการนำการเรียนแบบร่วมมือมาศึกษาเป็นจำนวนมาก ซึ่งผลของการวิจัยที่ได้ส่วนใหญ่ก็ได้ ผลสอดคล้องกันว่าการเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีการเรียน ที่มีประสิทธิภาพแก่ผู้เรียน ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และด้านอื่น ๆ เช่น ก่อให้เกิด พฤติกรรมความร่วมมือ ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนที่จะพิจารณาเลือกวิธีที่เหมาะสมมาจัดในชั้นเรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุดแก่ผู้เรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาทั้งในประเทศ และต่างประเทศ สรุปได้ว่าการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ช่วยพัฒนาการเรียน ภาษาไทยได้เป็นอย่างดีและทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนดีขึ้น มีความรับผิดชอบ และช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางเรียนดีขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

12. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค STAD ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเลือกมาใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย